

ZAKON

O PRAVIMA BORACA, VOJNIH INVALIDA, CIVILNIH INVALIDA RATA I ČLANOVA NJIHOVIH PORODICA

GLAVA I

UVODNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se prava i uslovi za ostvarivanje prava boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata, članova porodica palih i umrlih boraca i umrlih vojnih invalida i lica koje je poginulo ili umrlo u Vojsci Srbije (u daljem tekstu: Vojska) u miru, članova porodica umrlih civilnih invalida rata i civilnih žrtava rata.

Član 2.

Prava utvrđena ovim zakonom zasnivaju se na principu naknade štete za telesno oštećenje, odnosno gubitak života bliskog srodnika, a prava koja pripadaju borcima, ratnim i mirnodopskim vojnim invalidima, članovima porodica palih i umrlih boraca i umrlih vojnih invalida zasnivaju se i na principu nacionalnog priznanja.

Član 3.

Na primanja utvrđena ovim zakonom ne plaćaju se porezi ili druge dažbine predviđene opštim propisima po osnovu ličnih ili drugih prihoda građana.

Član 4.

Sredstva za ostvarivanje i korišćenje prava propisanih ovim zakonom obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije i budžetu jedinice lokalne samouprave.

GLAVA II

KORISNICI PRAVA

1. Borci

Član 5.

Borac je državljanin Republike Srbije koji je:

- 1) kao pripadnik oružanih snaga Republike Srbije vršio vojne dužnosti ili druge dužnosti u ratu ili oružanim akcijama preduzetim za vreme mira radi odbrane suvereniteta, nezavisnosti, teritorijalne celokupnosti i ustavnog uređenja Republike Srbije;
- 2) kao pripadnik vojske Kraljevine Jugoslavije učestvovao u antifašističkoj borbi u Drugom svetskom ratu od 6. do 17. aprila 1941. godine;
- 3) kao pripadnik partizanskih odreda narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije, odnosno Jugoslovenske armije učestvovao u antifašističkoj, odnosno Narodnooslobodilačkoj borbi u Drugom svetskom ratu, od 17. aprila 1941. do 15. maja 1945. godine, u borbi protiv okupatora i njegovih saradnika, kome je aktivan i organizovan rad u toj borbi rešenjem nadležnog organa priznat u poseban staž u dvostrukom trajanju po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju;
- 4) kao pripadnik Jugoslovenske vojske u otadžbini, odnosno kao pripadnik Ravnogorskog pokreta učestvovao u antifašističkoj borbi u Drugom svetskom ratu počev od 17. aprila 1941. godine do 15. maja 1945. godine;

5) kao pripadnik oružanih snaga SFRJ vršio vojne dužnosti ili druge dužnosti za vojne ciljeve ili za druge ciljeve državne bezbednosti u oružanim akcijama radi odbrane suvereniteta, nezavisnosti i teritorijalne celokupnosti Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u periodu od 17. avgusta 1990. godine do 27. aprila 1992. godine, a za pripadnike oružanih snaga SFRJ stacioniranih na teritoriji Bosne i Hercegovine do 19. maja 1992. godine;

6) kao pripadnik oružanih snaga SRJ, Državne zajednice SCG, odnosno Republike Srbije vršio vojne dužnosti ili druge dužnosti u oružanoj akciji preduzetoj za vreme mira radi odbrane suvereniteta, nezavisnosti i teritorijalne celokupnosti Savezne Republike Jugoslavije, Državne zajednice Srbija i Crna Gora, odnosno Republike Srbije, u periodu posle 27. aprila 1992. godine;

7) kao pripadnik oružanih snaga Savezne Republike Jugoslavije vršio vojne dužnosti ili druge dužnosti za vojne ciljeve ili za ciljeve državne bezbednosti radi odbrane suvereniteta, nezavisnosti i teritorijalne celokupnosti Savezne Republike Jugoslavije, od 24. marta 1999. do 26. juna 1999. godine.

Član 6.

Borac je i lice koje je dobrovoljno učestvovalo u ratu ili oružanim akcijama preduzetim u miru, ukoliko je bilo uključeno u sastav jedinica iz člana 5. tač. 2)-7) ovog zakona.

Borac je i stranac koji je učestvovao u ratu ili oružanim akcijama preduzetim u miru, ukoliko je bio uključen u sastav jedinica iz člana 5. tač. 2)-7) ovog zakona i ukoliko je zahtev za prijem u državljanstvo Republike Srbije podneo do 3. juna 2007. godine.

Član 7.

Licu iz člana 5. ovog zakona priznaje se status borca i razvrstava se, prema vremenu i teritoriji ukupnog vojnog angažovanja, u sledeće kategorije:

1) borac I kategorije je borac sa angažovanjem preko 200 dana, borac iz člana 5. tačka 7) ovog zakona sa angažovanjem najmanje 60 dana na teritoriji Autonomne pokrajine Kosovo i Metohija i borac kome je priznato svojstvo ratnog vojnog invalida bez obzira na dužinu njegovog angažovanja;

2) borac II kategorije je borac sa angažovanjem od 46 do 200 dana;

3) borac III kategorije je borac sa angažovanjem do 45 dana.

Kao vreme angažovanja u smislu stava 1. ovog člana smatra se i vreme koje je borac proveo na stacionarnom lečenju, kao i vreme koje je borac proveo u zarobljeništvu u koje je dospao pod okolnostima iz člana 5. ovog zakona.

2. Vojni invalid

Član 8.

Vojni invalid, u smislu ovog zakona, je ratni vojni invalid i mirnodopski vojni invalid.

1) Ratni vojni invalid

Član 9.

Ratni vojni invalid je državljanin Republike Srbije koji je zadobio ranu, povredu, ozledu ili bolest, zbog koje je nastupilo oštećenje njegovog organizma najmanje za 20%, i to:

1) u vršenju vojnih dužnosti ili drugih dužnosti za vojne ciljeve sa oružjem u ratu ili u oružanoj akciji preduzetoj za vreme mira, pod okolnostima iz člana 5. ovog zakona;

2) za vreme ratnog zarobljeništva u koje je dospao kao borac iz člana 5. ovog zakona.

Član 10.

Ratni vojni invalid je i državljanin Republike Srbije kod koga je postojala bolest koja se pogoršala pod okolnostima iz čl. 5. i 9. ovog zakona, pa je zbog toga nastupilo oštećenje njegovog organizma najmanje za 20%.

Član 11.

Izuzetno od čl. 9. i 10. ovog zakona ratni vojni invalid je i stranac kod koga je nastupilo oštećenje organizma pod okolnostima iz člana 5. tačka 1) ovog zakona, ako svojstvo ratnog vojnog invalida po tom osnovu ne može ostvariti u drugoj državi.

Član 12.

Ratni vojni invalid koji naknadno ispuni uslove za sticanje svojstva mirnodopskog vojnog invalida zadržava svojstvo ratnog vojnog invalida, a invaliditet mu se utvrđuje prema ukupnom oštećenju organizma po oba osnova.

2) Mirnodopski vojni invalid

Član 13.

Mirnodopski vojni invalid je državljanin Republike Srbije koji je u miru u svojstvu vojnika na služenju vojnog roka u jedinicama i ustanovama Vojske, učenik odnosno kadet vojnoškolske ustanove, slušalac škole za rezervne oficire i lice u rezervnom sastavu na dužnosti u Vojsci, u vršenju vojne službe ili dužnosti u vezi s tom službom, bez svoje krivice, zadobio ranu, povredu ili ozledu zbog koje je nastupilo oštećenje njegovog organizma najmanje za 20%.

Član 14.

Mirnodopski vojni invalid je državljanin Republike Srbije koji je u miru, kao lice iz člana 13. ovog zakona bez svoje krivice, zadobio bolest koja je u uzročnoj vezi sa vršenjem vojne službe ili dužnosti u vezi s tom službom, zbog čega je nastupilo oštećenje njegovog organizma najmanje za 60%.

Mirnodopski vojni invalid je i državljanin Republike Srbije kod koga je pod okolnostima i uslovima iz stava 1. ovog člana, usled pogoršanja bolesti koja je postojala pre stupanja u Vojsku, nastupilo oštećenje organizma najmanje za 60%.

Član 15.

Mirnodopski vojni invalid je i državljanin Republike Srbije kod koga je nastupilo oštećenje organizma najmanje za 20% usled rane, povrede ili ozlede koju je zadobio bez svoje krivice za vreme obuke za učešće u odbrani u organizacijama koje odredi nadležni organ ako je obuku planirala, organizovala i kontrolisala nadležna organizaciona jedinica ministarstva nadležnog za poslove odbrane i Vojske i ako se obuka izvodi po pozivu nadležnog organa, kao i za vreme gađanja vatrenim oružjem i drugih oblika vojne obuke koji po svojoj prirodi mogu izazvati povećanu opasnost za oštećenje organizma, a koji su predviđeni programom obavezne obuke.

Član 16.

Licu na profesionalnoj vojnoj službi, pripadniku ministarstva nadležnog za unutrašnje poslove i pripadniku Bezbednosno-informativne agencije se ne može priznati svojstvo mirnodopskog vojnog invalida po odredbama ovog zakona.

Član 17.

Mirnodopski vojni invalid koji stekne prava po ovom zakonu po osnovu bolesti i koristi ih najmanje pet godina, pa se posle tog vremena stanje poboljša i procenat invaliditeta smanji ispod procenta određenog u članu 14. ovog zakona, zadržava svojstvo mirnodopskog vojnog invalida i koristi prava prema smanjenom procentu invaliditeta, pod uslovom da utvrđeno oštećenje organizma nije manje od 20%.

Član 18.

Mirnodopski vojni invalid koji naknadno ispuni uslove za sticanje svojstva ratnog vojnog invalida stiče svojstvo ratnog vojnog invalida, a invaliditet mu se utvrđuje prema ukupnom oštećenju organizma po oba osnova.

Član 19.

Nehat se ne smatra krivicom u smislu odredaba čl. 13-15. ovog zakona.

Član 20.

Propisima kojima se uređuje odbrana zemlje i vršenje službe u Vojsci utvrđuje se šta se smatra služenjem vojnog roka, vršenjem vojne službe ili dužnosti u vezi s tom službom i drugim oblicima osposobljavanja građana za učešće u odbrani, šta se smatra izvršavanjem radne obaveze za vreme rata, odnosno oružanim akcijama, ko se smatra učenikom, odnosno kadetom vojnoškolske ustanove, slušaocem škole za rezervne oficire, licem u rezervnom sastavu, odnosno profesionalni pripadnik Vojske – profesionalno vojno lice (oficir, podoficir i profesionalni vojnik), kao i šta se smatra danom otpuštanja iz Vojske.

Član 21.

Danom ispunjenja uslova za ostvarivanje prava po osnovu bolesti zadobijene pod okolnostima iz člana 14. ovog zakona smatra se dan otpuštanja iz Vojske, odnosno iz vojnoškolske ustanove.

3. Civilni invalid rata i civilna žrtva rata

Član 22.

Civilni invalid rata je civilno lice, državljanin Republike Srbije, kod koga je usled rane, povrede ili ozlede, nastupilo oštećenje organizma od najmanje 50%:

- 1) kao posledica zlostavljanja ili lišenja slobode od strane neprijatelja za vreme rata ili u toku izvođenja ratnih operacija na teritoriji Republike Srbije;
- 2) od zaostalog ratnog materijala na teritoriji Republike Srbije;
- 3) kao žrtva napada u diplomatskom ili konzularnom predstavništvu Republike Srbije ili na putu u to predstavništvo, u vezi sa obavljanjem službene dužnosti iz nadležnosti Republike Srbije u svojstvu zaposlenog.

Član 23.

Civilna žrtva rata je državljanin Republike Srbije koji je kao civilno lice izgubio život pod okolnostima iz člana 22. ovog zakona.

Civilno lice koje je nestalo pod okolnostima iz člana 22. ovog zakona smatra se civilnom žrtvom rata.

4. Porodica palog borca

Član 24.

Porodica palog borca je porodica lica koje je poginulo, umrlo ili nestalo pod okolnostima iz čl. 5, 6. i 9. ovog zakona ili je umrlo od posledica rane, povrede,

ozlede ili bolesti zadobijene pod tim okolnostima u roku od godinu dana od dana prestanka učešća u ratu, odnosno oružanoj akciji.

Porodica palog borca je i porodica lica koje je svojstvo ratnog vojnog invalida ostvarilo po osnovu rane, povrede, ozlede ili bolesti zadobijene pod okolnostima iz čl. 5. i 9. ovog zakona, a umrlo je od posledica tih oštećenja organizma u roku od godinu dana od dana prestanka učešća u ratu, odnosno oružanoj akciji.

Član porodice palog borca je:

- 1) supružnik ili lice koje je sa palim borcem živelo u vanbračnoj zajednici i sa njim imalo zajedničko dete;
- 2) dete rođeno u braku ili van braka i usvojeno dete;
- 3) pastorak koga je pali borac izdržavao;
- 4) roditelj ili usvojitelj;
- 5) očuh i maćeha koje je pali borac izdržavao;
- 6) deda i baba palog borca koje je pali borac izdržavao.

5. Porodica umrlog borca

Član 25.

Član porodice umrlog borca je:

- 1) supružnik ili lice koje je sa umrlim borcem živelo u vanbračnoj zajednici i sa njim imalo zajedničko dete;
- 2) dete rođeno u braku ili van braka i usvojeno dete,
- 3) pastorak koga je umrli borac izdržavao;
- 4) roditelj ili usvojitelj koje je umrli borac izdržavao;
- 5) očuh i maćeha koga je umrli borac izdržavao.

6. Porodica vojnog invalida i vojnika koji je poginuo ili umro u Vojsci

Član 26.

Član porodice vojnog invalida i vojnika na služenju vojnog roka i lica u rezervnom sastavu poginulog ili umrlog u Vojsci ili umrlog u roku od godinu dana od dana otpuštanja iz Vojske od posledica rane, povrede, ozlede ili bolesti zadobijene pod okolnostima iz čl. 13-15. ovog zakona, je:

- 1) supružnik ili lice koje je sa njim živelo u vanbračnoj zajednici i sa njim imalo zajedničko dete;
- 2) dete rođeno u braku ili van braka i usvojeno dete,
- 3) pastorak koga je vojni invalid, odnosno lice koje je poginulo ili umrlo u Vojsci ili umrlo u roku od godinu dana od dana otpuštanja iz Vojske, izdržavalo;
- 4) roditelj ili usvojitelj koje je vojni invalid odnosno lice koje je poginulo ili umrlo u Vojsci izdržavalo ili koji su ga izdržavali;
- 5) očuh i maćeha koje je vojni invalid odnosno lice koje je poginulo ili umrlo u Vojsci ili umrlo u roku od godinu dana od dana otpuštanja iz Vojske, izdržavao.

7. Porodica civilnog invalida rata i civilne žrtve rata

Član 27.

Članom porodice civilnog invalida rata smatra se član porodice umrlog civilnog invalida rata, ukoliko je sa njim živio u zajedničkom domaćinstvu najmanje godinu dana pre njegove smrti.

Članom porodice civilne žrtve rata smatra se član porodice lica iz člana 23. ovog zakona, ukoliko je sa njim živio u zajedničkom domaćinstvu najmanje godinu dana pre njegove smrti.

Član porodice, u smislu st. 1. i 2. ovog člana je:

- 1) supružnik ili lice koje je sa civilnim invalidom rata, odnosno civilnom žrtvom rata živelo u vanbračnoj zajednici i sa njim imalo zajedničko dete;
- 2) dete rođeno u braku ili van braka i usvojeno dete,
- 3) pastorak koga je civilni invalid rata, odnosno civilna žrtva rata, izdržavao;
- 4) roditelj ili usvojitelj, koga je civilni invalid rata, odnosno civilna žrtva rata, izdržavao;
- 5) očuh i maćeha, koga je civilni invalid rata, odnosno civilna žrtva rata, izdržavao.

8. Uža porodica

Član 28.

Član uže porodice, u smislu ovog zakona, je:

- 1) supružnik ili lice sa kojim je u vanbračnoj zajednici imao zajedničko dete;
- 2) dete rođeno u braku ili van braka i usvojeno dete,
- 3) pastorak koga je lice po kome se ostvaruje pravo izdržavalo.

9. Izdržavanje

Član 29.

Činjenica izdržavanja, kao uslova za ostvarivanje statusa lica iz čl. 24-28. ovog zakona, utvrđuje se po propisima kojima se uređuju porodični odnosi.

Pored opštih uslova iz stava 1. ovog člana, za postojanje izdržavanja neophodno je da je postojalo zajedničko domaćinstvo i da je izdržavanje trajalo najmanje godinu dana pre smrti lica po osnovu koga se pravo ostvaruje.

10. Potpuna nesposobnost za rad

Član 30.

Potpuno nesposobnim za rad po ovom zakonu smatra se lice kod koga postoji potpuni gubitak radne sposobnosti po propisima iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja.

11. Državljanstvo

Član 31.

Državljanstvo Republike Srbije kao uslov propisan ovim zakonom podrazumeva postojanje tog državljanstva u vreme podnošenja zahteva za priznavanje, kao i za vreme ostvarivanja prava priznatih po ovom zakonu, osim za korisnika iz člana 11. ovog zakona za koga državljanstvo nije uslov za ostvarivanje i korišćenje prava.

Član porodice lica iz čl. 24-27. ovog zakona propisana prava može ostvariti i koristiti ukoliko ima državljanstvo Republike Srbije u skladu sa stavom 1. ovog člana.

GLAVA III

PRAVA I USLOVI ZA OSTVARIVANJE PRAVA

1. Prava

Član 32.

Prava po ovom zakonu jesu:

- 1) lična invalidnina;
- 2) porodična invalidnina;
- 3) dodatak za negu;
- 4) dečiji dodatak;
- 5) ortopedski dodatak;
- 6) zdravstvena zaštita i druga prava u vezi sa ostvarivanjem zdravstvene zaštite;
- 7) medicinsko tehnička pomagala;
- 8) banjsko klimatski oporavak;
- 9) profesionalna rehabilitacija i novčana pomoć za vreme profesionalne rehabilitacije;
- 10) invalidski dodatak;
- 11) mesečno novčano primanje;
- 12) porodični dodatak;
- 13) borački dodatak;
- 14) naknada troškova smeštaja u ustanovu socijalne zaštite;
- 15) novčana naknada za nabavku putničkog motornog vozila;
- 16) pravo na poseban penzijski staž;
- 17) rešavanje stambenih potreba;
- 18) naknada troškova putovanja;
- 19) besplatna i povlašćena vožnja;
- 20) pravo na „Boračku spomenicu“;
- 21) pravo na legitimaciju;
- 22) pravo na prioritet u zapošljavanju;
- 23) „Ravnogorska spomenica 1941.“;
- 24) pomoć u slučaju smrti;
- 25) pravo borca na uniformu.

Opština, grad, grad Beograd, odnosno autonomna pokrajina, može svojim propisima licima iz člana 1. ovog zakona utvrđivati druga prava (kao na primer: popust na komunalne usluge, besplatnu ili povlašćenu vožnju u javnom lokalnom prevozu, besplatno parkiranje, pravo dece na besplatne udžbenike i dr) ili utvrditi veći obim prava od obima prava utvrđenih ovim zakonom i povoljnije uslove za njihovo ostvarivanje, ako u svom budžetu obezbedi sredstva za te namene.

2. Određivanje iznosa prava

Član 33.

Lična invalidnina, porodična invalidnina, dodatak za negu, ortopedski dodatak, invalidski dodatak, mesečno novčano primanje, porodični dodatak i borački dodatak – određuju se u mesečnim iznosima, dospevaju nakon što rešenje o prizatom pravu postane konačno i pravnosnažno, a isplaćuju se unazad.

Osnovica za određivanje novčanih primanja po ovom zakonu (u daljem tekstu: osnovica) je:

1) za pravo na ličnu invalidninu, porodičnu invalidninu, dodatak za negu, ortopedski dodatak, mesečno novčano primanje, invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida, novčanu naknadu za nabavku putničkog motornog vozila, jednokratnu pomoć u slučaju smrti korisnika, naknadu troškova sahrane – iznos prosečne mesečne zarade bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji za mesec koji dva meseca prethodi mesecu u kom se ostvaruje pravo;

2) za pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida u radnom odnosu – iznos prosečne mesečne zarade bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji za mesec koji dva meseca prethodi mesecu u kom se ostvaruje pravo uvećan 30%;

3) za pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida koji je navršio 65 godina života – iznos prosečne mesečne zarade bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, za mesec koji dva meseca prethodi mesecu u kom se ostvaruje pravo;

4) za pravo na borački dodatak – najniži iznos penzije u osiguranju zaposlenih u Republici Srbiji prema propisima iz penzijskog i invalidskog osiguranja, za mesec koji dva meseca prethodi mesecu u kom se ostvaruje pravo.

Osnovica iz stava 2. ovog člana utvrđuje se na osnovu objavljenih podataka republičkog organa nadležnog za poslove statistike i Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje.

3. Posebni uslovi za ostvarivanje prava

1) Lična invalidnina

Član 34.

Vojni invalidi i civilni invalidi rata razvrstavaju se, radi ostvarivanja prava po ovom zakonu, u grupe invaliditeta prema stepenu oštećenja organizma izraženom u procentu.

Procenat invaliditeta određuje se trajno ili privremeno, srazmerno oštećenju organizma koje je nastalo kao posledica rane, povrede, ozlede ili bolesti zadobijene pod okolnostima utvrđenim ovim zakonom.

Član 35.

Prema procentu invaliditeta vojni invalidi razvrstavaju se u deset grupa vojnog invaliditeta (od I do X), i to:

- 1) I grupa – invalidi sa 100% invaliditeta kojima je za osnovne životne potrebe neophodna nega i pomoć drugog lica;
- 2) II grupa – invalidi sa 100% invaliditeta;
- 3) III grupa – invalidi sa 90% invaliditeta;
- 4) IV grupa – invalidi sa 80% invaliditeta;
- 5) V grupa – invalidi sa 70% invaliditeta;
- 6) VI grupa – invalidi sa 60% invaliditeta;

- 7) VII grupa – invalidi sa 50% invaliditeta;
- 8) VIII grupa – invalidi sa 40% invaliditeta;
- 9) IX grupa – invalidi sa 30% invaliditeta;
- 10) X grupa – invalidi sa 20% invaliditeta.

Prema procentu invaliditeta civilni invalidi rata razvrstavaju se u sedam grupa invaliditeta (od I do VII), i to:

- 1) I grupa – invalidi sa 100% invaliditeta kojima je za osnovne životne potrebe neophodna nega i pomoć drugog lica;
- 2) II grupa – invalidi sa 100% invaliditeta;
- 3) III grupa – invalidi sa 90% invaliditeta;
- 4) IV grupa – invalidi sa 80% invaliditeta;
- 5) V grupa – invalidi sa 70% invaliditeta;
- 6) VI grupa – invalidi sa 60% invaliditeta;
- 7) VII grupa – invalidi sa 50% invaliditeta.

Član 36.

Svojstvo vojnog invalida i svojstvo civilnog invalida rata na osnovu oštećenja organizma koje je nastalo usled rane, povrede ili ozlede može se utvrditi samo ako je rana, povreda ili ozleda ostavila vidne tragove.

Vidnim tragovima, iz stava 1. ovog člana, smatraju se jasno vidljivi tragovi na površini tela i vidljiva oštećenja unutrašnjih organa utvrđena odgovarajućim dijagnostičkim metodama.

Član 37.

Pri utvrđivanju procenta vojnog invaliditeta licima kod kojih je pod okolnostima iz člana 10. i člana 14. stav 2. ovog zakona nastupilo oštećenje organizma usled pogoršanja bolesti, uzima se odgovarajući procenat od celokupnog oštećenja organizma, s obzirom na prirodu bolesti i njen razvitak, trajanje i težinu ratnih napora, odnosno napora pri vršenju vojne službe, kao i druge okolnosti koje su uticale na bolest.

Procenat vojnog invaliditeta utvrđen konačnim rešenjem iz stava 1. ovog člana po osnovu pogoršanja bolesti, koji je određen pri prvom utvrđivanju vojnog invaliditeta, ne može se kasnije povećati bez obzira na dalje pogoršanje oštećenja organizma.

Član 38.

Lična invalidnina određuje se prema grupi invaliditeta.

Mesečni iznos lične invalidnine određuje se u procentu od osnovice i iznosi za:

1) I grupu	188 %
2) II grupu	139 %
3) III grupu	107 %
4) IV grupu	82 %
5) V grupu	60 %
6) VI grupu	40 %

7) VII grupu	31 %
8) VIII grupu	22 %
9) IX grupu	21 %
10) X grupu	19 %

Invalidu I grupe koji ima dva ili više oštećenja organizma po osnovu kojih mu se priznaje svojstvo vojnog invalida, odnosno svojstvo civilnog invalida rata, koja odgovaraju invaliditetu I grupe, kao i vojnom invalidu I grupe kome je to svojstvo priznato po osnovu oštećenja koja su izazvala kvadriplegiju, lična invalidnina iz stava 1. ovog člana povećava se za 25% od osnovice i predstavlja sastavni deo lične invalidnine.

Član 39.

Ministar nadležan za poslove boračko-invalidske zaštite (u daljem tekstu: ministar) sporazumno sa ministrom nadležnim za zdravstvenu zaštitu propisuje način utvrđivanja procenta invaliditeta prema stepenu oštećenja organizma i kriterijume za utvrđivanje invaliditeta vojnih invalida i civilnih invalida rata.

2) Porodična invalidnina

Član 40.

Pravo na porodičnu invalidninu može ostvariti član uže porodice palog borca, član uže porodice vojnog invalida od I do VII grupe – posle njegove smrti, član uže porodice lica koje je poginulo ili umrlo od posledica rane, povrede, ozlede ili bolesti zadobijene pod okolnostima iz čl. 13-15. ovog zakona i član uže porodice civilnog invalida rata I grupe sa 100% invaliditeta kome je za osnovne životne potrebe bila neophodna nega i pomoć drugog lica – posle njegove smrti, pod sledećim uslovima:

- 1) ukoliko ima državljanstvo Republike Srbije;
- 2) udova – kad navrši 45 godina života ili udovac – kad navrši 50 godina života, kao i pre navršenih 45, odnosno 50 godina života ako su potpuno nesposobni za rad;
- 3) dete, usvojenik i pastorče:
 - a) do navršene 15. godine života;
 - b) do završetka školovanja, a najdocnije do navršene 26. godine života, odnosno dete, usvojenik ili pastorče palog borca do navršene 27. godine života. Ako je školovanje prekinuto zbog služenja vojnog roka u jedinicama i ustanovama Vojske ili bolesti, to lice može koristiti pravo na porodičnu invalidninu i za vreme služenja vojnog roka u jedinicama i ustanovama Vojske odnosno trajanja bolesti, i to do navršene 26. godine života, odnosno dete, usvojenik ili pastorče palog borca do navršene 27. godine života, a posle toga – najviše još za onoliko vremena koliko je zbog služenja vojnog roka u jedinicama i ustanovama Vojske, odnosno bolesti izgubilo od školovanja, ako je školovanje produženo pre navršene 26. odnosno pre navršene 27. godine života;
 - v) ako je nesposobno za samostalni život i rad, dok traje ta nesposobnost, pod uslovom da je nastala pre navršene 15. godine života, a za dete, usvojenika ili pastorka koji se nalazi na školovanju do navršene 26. godine života, odnosno za dete, usvojenika ili pastorka palog borca do navršene 27. godine života;
- 4) ako užu porodicu sačinjavaju supružnik sa detetom ili vanbračni partner sa detetom, supružnik ili vanbračni partner ima pravo na porodičnu invalidninu kao sauživalac sa detetom, bez obzira na uslove iz stava 1. tačka 2) ovog člana dok dete ima pravo na porodičnu invalidninu.

Član 41.

Smatra se da se dete, usvojenik ili pastorče nalazi na školovanju u smislu člana 40. stav. 1 tačka 3) ovog zakona ukoliko ima status učenika osnovne ili srednje škole, odnosno status studenta osnovnih akademskih ili osnovnih strukovnih studija, master akademskih ili master strukovnih studija, specijalističkih strukovnih ili specijalističkih akademskih studija, ili doktorskih akademskih studija, u skladu sa propisima koji uređuju osnovno, srednje, odnosno visoko obrazovanje.

Detetu, usvojeniku ili pastorku koje pohađa srednju školu, prava po ovom zakonu pripadaju do navršene 20. godine života.

Dete, usvojenik ili pastorče na školovanju, kome je odobreno mirovanje prava i obaveza u srednjoj, odnosno visokoškolskoj ustanovi, pravo na porodičnu invalidnu zadržava samo u slučajevima kada mu je mirovanje prava i obaveza odobreno usled lične bolesti koja ga je sprečila da se školuje, a što se utvrđuje na osnovu nalaza i mišljenja lekarskih komisija iz člana 153. ovog zakona.

Član 42.

Pravo na porodičnu invalidninu ostvaruju samo članovi porodice koji ispunjavaju propisane uslove i to: članovi uže porodice lica po osnovu koga se ostvaruje pravo – s jedne strane i roditelji ili očuh, maćeha ili usvojitelj, odnosno deda i baba – s druge strane.

Ako pravo na porodičnu invalidninu koristi više članova porodice u okviru jedne grupe srodnika navedenih u stavu 1. ovog člana, pravo im pripada kao sauživaocima u jednakim delovima.

Član 43.

Član porodice palog borca iz člana 24. stav 3. tač. 4) i 5) ovog zakona i članovi porodice vojnog invalida od I do VII grupe iz člana 26. tač. 4) i 5) ovog zakona imaju pravo na porodičnu invalidninu iako su članovi uže porodice ostvarili ovo pravo.

Očuh, maćeha ili usvojitelj iz člana 24. stav 3. tačka 3) i člana 26. tačka 3) ovog zakona ostvaruje pravo na porodičnu invalidninu pre roditelja, ako roditelj nije vršio roditeljsko pravo prema licu od koga izvodi pravo na porodičnu invalidninu.

Član 44.

Deda i baba palog borca koje je pali borac izdržavao imaju pravo na porodičnu invalidninu ako porodičnu invalidninu ne ostvaruju članovi porodice iz člana 24. stav 3. tač. 1)-5) ovog zakona.

Član 45.

Član porodice koji ispunjava uslove za priznanje prava na porodičnu invalidninu po dva ili više lica, ima pravo na porodičnu invalidninu u nesmanjenom iznosu po svakom od tih lica, s tim da pravo na uvećanu porodičnu invalidninu iz člana 52. ovog zakona može ostvariti samo po jednom licu.

Član 46.

Porodična invalidnina priznaje se kao:

- a) porodična invalidnina po palom borcu,
- b) porodična invalidnina po umrlom vojnom invalidu,
- v) porodična invalidnina po licu koje je poginulo ili umrlo u Vojsci,
- g) porodična invalidnina po umrlom civilnom invalidu rata I grupe,

- d) dodatak za roditelja palog borca,
- đ) uvećana porodična invalidnina.

Ako uslove za priznavanje prava na porodičnu invalidninu iz čl. 47, 48. i 49. ovog zakona ispunjava više članova porodice, porodičnu invalidninu ostvaruju kao sauživaoci. Iznos porodične invalidnine utvrđuje se tako što se iznos porodične invalidnine koji pripada jednom korisniku za svakog sauživaoca povećava za po 50%. Ukupan iznos porodične invalidnine sauživaocima pripada u jednakim delovima.

a) Porodična invalidnina po palom borcu

Član 47.

Porodična invalidnina za korisnika koji je to pravo ostvario kao član porodice palog borca iznosi 116 % od osnovice.

b) Porodična invalidnina po umrlom vojnom invalidu

Član 48.

Porodična invalidnina po umrlom vojnom invalidu od I do VII grupe iznosi 26% od osnovice.

v) Porodična invalidnina po licu koje je poginulo ili umrlo u Vojsci

Član 49.

Porodična invalidnina za korisnika koji je to pravo ostvario kao član porodice vojnika na služenju vojnog roka i lica u rezervnom sastavu, koje je poginulo ili umrlo u Vojsci od posledice rane, povrede, ozlede ili bolesti zadobijene za vreme vršenja vojnih dužnosti u Vojsci ili umrlog u roku od godinu dana od dana nastanka oštećenja organizma pod ovim okolnostima, iznosi 116% od osnovice.

g) Porodična invalidnina po umrlom civilnom invalidu rata I grupe

Član 50.

Porodična invalidnina po umrlom civilnom invalidu rata I grupe sa 100% invaliditeta kome je za osnovne životne potrebe bila neophodna nega i pomoć drugog lica iznosi 26% od osnovice.

d) Dodatak za roditelja palog borca

Član 51.

Roditelj palog borca koji nije imao druge dece, kao i roditelj palog borca koji je imao više dece i kome su ostala deca izgubila život kao građanske žrtve rata, pored prava na porodičnu invalidninu u iznosu iz člana 49. ovog zakona, ima i pravo na dodatak za roditelja palog borca u iznosu 54% od osnovice.

Ako uslove za priznavanje prava na dodatak za roditelja palog borca ispunjavaju oba roditelja – kao sauživaoci porodične invalidnine, pravo na dodatak za roditelja palog borca iz stava 1. ovog člana iznosi 81% od osnovice i pripada im u jednakim delovima.

đ) Uvećana porodična invalidnina

Član 52.

Pravo na uvećanu porodičnu invalidninu, pored prava na porodičnu invalidninu iz člana 47. ovog zakona, odnosno i prava na dodatak za roditelja palog borca iz člana 51. ovog zakona, imaju:

- 1) roditelj palog borca koji nije imao druge dece,
- 2) supružnik palog borca koji nema dece,
- 3) roditelj, odnosno supružnik palog borca koji ima jedno dete ili više dece koja su potpuno nesposobna za rad, pod uslovom da je ta nesposobnost nastupila pre 15. godine života deteta, odnosno pre navršene 27. godine života ako je dete bilo na školovanju,
- 4) dete palog borca,

Uvećana porodična invalidnina iz stava 1. ovog člana iznosi 63% od osnove.

Ako više lica iz stava 1. ovog člana ispunjava uslove za priznavanje prava na uvećanu porodičnu invalidninu kao sauživaoci, uvećana porodična invalidnina u iznosu iz stava 2. ovog člana pripada svakom od njih.

3) Dodatak za negu

Član 53.

Pravo na dodatak za negu imaju korisnici prava po ovom zakonu kojima je, zbog telesnog ili senzornog oštećenja, intelektualnih poteškoća ili promena u zdravstvenom stanju, neophodna pomoć i nega drugog lica da bi zadovoljili svoje osnovne životne potrebe i to:

- 1) vojni invalid i civilni invalid rata I grupe;
- 2) vojni invalid i civilni invalid rata II, III i IV grupe kod koga postoji bilo koje oštećenje organizma koje je, zajedno sa utvrđenim invaliditetom po osnovu ovog zakona, jednako oštećenju organizma vojnog invalida I grupe;
- 3) korisnik prava na mesečno novčano primanje, koje je ostvario po osnovu priznatog svojstva vojnog invalida od V do X grupe, civilnog invalida rata od V do VII grupe, korisnika porodične invalidnine kod koga postoji oštećenje organizma jednako oštećenju organizma vojnog invalida I grupe;
- 4) korisnik prava na mesečno novčano primanje, koje je ostvario po osnovu priznatog svojstva borca iz člana 5. tač. 3) i 4) ovog zakona i članovi uže porodice ovog borca nakon njegove smrti kod koga postoji oštećenje organizma jednako oštećenju organizma vojnog invalida I grupe.

Član 54.

Lica iz člana 53. ovog zakona, radi ostvarivanja prava na dodatak za negu, razvrstavaju se u pet stepena, i to:

- 1) u prvi stepen – vojni invalid I grupe i civilni invalid rata I grupe, koji je potpuno nesposoban za obavljanje svih osnovnih životnih potreba i kome je neophodna neprekidna nega i pomoć drugog lica;
- 2) u drugi stepen – vojni invalid I grupe i civilni invalid rata I grupe koji nije razvrstan u prvi stepen dodatka za negu, kao i vojni invalid i civilni invalid rata II, III i IV grupe koji je potpuno nesposoban za obavljanje svih osnovnih životnih potreba i kome je neophodna neprekidna nega i pomoć drugog lica;
- 3) u treći stepen – vojni invalid II, III i IV grupe i civilni invalid rata II, III i IV grupe kod koga postoji oštećenje organizma nastalo pod drugim okolnostima koje je zajedno sa utvrđenim invaliditetom po osnovu ovog zakona jednako oštećenju organizma vojnog invalida I grupe kome pripada dodatak za negu;

4) u četvrti stepen – korisnik iz člana 53. tač. 3) i 4) ovog zakona kod koga postoji oštećenje organizma jednako oštećenju organizma vojnog invalida I grupe iz tačke 1) ovog člana;

5) u peti stepen – korisnik iz člana 53. tač. 3) i 4) ovog zakona kod koga postoji oštećenje organizma jednako oštećenju organizma vojnog invalida I grupe iz tačke 2) ovog člana.

Član 55.

Ministar propisuje medicinske indikacije za razvrstavanje korisnika iz člana 54. ovog zakona u stepene dodatka za negu.

Član 56.

Dodatak za negu određuje se u procentu od osnovice i iznosi:

- 1) za prvi stepen 180%;
- 2) za drugi stepen 119%;
- 3) za treći stepen 83%;
- 4) za četvrti stepen 36%;
- 5) za peti stepen 24%.

Član 57.

Vojni invalid i civilni invalid rata koji je korisnik dodatka za negu I, II ili III stepena ima pravo na naknadu iznosa koji je, kao obveznik plaćanja doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, platio za lice koje mu pruža negu sa kojim je zaključio ugovor o radu, u skladu sa propisima o radu.

Visina osnovice u odnosu na koju se utvrđuje naknada doprinosa iz stava 1. ovog člana ne može biti veća od iznosa dodatka za negu koji je priznat vojnom invalidu, odnosno civilnom invalidu rata.

4) Dečiji dodatak

Član 58.

Vojni invalidi od I do VII grupe i deca-korisnici porodične invalidnine, ostvaruju pravo na dečiji dodatak pod uslovima i u visini koji su utvrđeni propisima o finansijskoj podršci porodici sa decom.

5) Ortopedski dodatak

Član 59.

Pravo na ortopedski dodatak ima vojni invalid i civilni invalid rata od I do VI grupe kome je svojstvo vojnog invalida, odnosno civilnog invalida rata priznato po osnovu oštećenja organizma koje je prouzrokovalo amputaciju ekstremiteta ili teško oštećenje funkcije ekstremiteta, kao i zbog potpunog gubitka vida na oba oka.

Oštećenja organizma iz stava 1. ovog člana razvrstavaju se u četiri stepena, prema težini, vrsti i uzroku oštećenja.

Član 60.

Ortopedski dodatak određuje se u procentu od osnovice i iznosi:

- 1) za prvi stepen 53%, a invalidu kod koga postoje dva ili više oštećenja prvog stepena 65%;
- 2) za drugi stepen 40%;
- 3) za treći stepen 26%;

- 4) za četvrti stepen 13%.

Član 61.

Ministar propisuje oštećenja organizma na osnovu kojih vojni invalid i civilni invalid rata imaju pravo na ortopedski dodatak i razvrstavanje tih oštećenja u stepene.

6) Zdravstvena zaštita i druga prava u vezi sa ostvarivanjem zdravstvene zaštite

Član 62.

Borac, ratni vojni invalid, mirnodopski vojni invalid, civilni invalid rata, korisnik porodične invalidnine, korisnik mesečnog novčanog primanja, kao i članovi njihovih porodica, u smislu odredaba ovog zakona, ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava u vezi sa ostvarivanjem zdravstvene zaštite u skladu sa propisima kojima se uređuje zdravstvena zaštita, kao i zdravstveno osiguranje.

7) Medicinsko tehnička pomagala

Član 63.

Vojni invalid ostvaruje pravo na medicinsko tehnička pomagala u skladu sa propisima iz oblasti zdravstva.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, za oštećenja organizma po osnovu kojih je vojnom invalidu priznato svojstvo, vojni invalid ima pravo na proteze za gornje i donje ekstremitete, ortoze i invalidska kolica u obimu, standardu i sadržini koju propisuje ministar.

Pravo iz stava 2. ovog člana vojni invalid ostvaruje po ovom zakonu ako pravo na istu vrstu medicinsko-tehničkih pomagala nije ostvario po propisima iz oblasti zdravstva.

8) Banjsko-klimatski oporavak

Član 64.

Ministar propisuje kriterijume po kojima se vojni invalid, civilni invalid rata i korisnik porodične invalidnine mogu uputiti na banjsko-klimatski oporavak.

9) Profesionalna rehabilitacija i novčana pomoć za vreme profesionalne rehabilitacije

Član 65.

Vojni invalid i civilni invalid rata ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju i novčanu pomoć za vreme profesionalne rehabilitacije u skladu sa propisima kojima se uređuje prekvalifikacija ili dokvalifikacija osoba sa invaliditetom.

10) Invalidski dodatak

a) Invalidski dodatak ratnog vojnog invalida u radnom odnosu

Član 66.

Ratni vojni invalid ima pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida u radnom odnosu dok je u radnom odnosu sa punim ili nepunim radnim vremenom, ako mu je iznos mesečne zarade manji od osnovice.

Lice iz stava 1. ovog člana ima pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida u radnom odnosu i za vreme privremene nezaposlenosti ako je u vreme prestanka radnog odnosa ostvarivalo pravo na taj dodatak, u iznosu koji mu je pripadao u poslednjem mesecu pre prestanka radnog odnosa i to mu pravo traje sve dok prima novčanu naknadu po propisima o zapošljavanju.

Član 67.

Pravo iz člana 66. stav 1. ovog zakona nema lice koje je član privrednog društva, lice koje je osnivač ili član druge profitabilne organizacije, lice koje je preduzetnik, lice koje je korisnik penzije, kao i lice koje obavlja poslove po osnovu ugovora o delu, odnosno obavlja poslove po osnovu drugih ugovora ako za izvršen posao ostvaruje naknadu.

Član 68.

Invalidski dodatak iz člana 66. stav 1. ovog zakona za radni odnos sa punim radnim vremenom određuje se u mesečnom iznosu u visini razlike između osnovice i iznosa zarade bez poreza i doprinosa koju je korisnik ostvario za rad u punom radnom vremenu u mesecu za koji se priznaje pravo.

Invalidski dodatak iz člana 66. stav 1. ovog zakona za radni odnos sa nepunim radnim vremenom određuje se u mesečnom iznosu u visini razlike između osnovice obračunate srazmerno broju sati za ugovoreni rad sa nepunim radnim vremenom i iznosa zarade bez poreza i doprinosa koju je korisnik ostvario za broj sati za ugovoreni rad sa nepunim radnim vremenom u mesecu za koji se priznaje pravo.

Za vreme privremene sprečenosti za rad, lice iz člana 66. ovog zakona ima pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida u radnom odnosu u istom procentu u kome se za slučaj sprečenosti za rad određuje naknada zarade.

Licu iz člana 66. stav 1. ovog zakona ne pripada pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida u radnom odnosu u mesecu u kome je radilo manje od ugovorenog punog radnog vremena, odnosno manje od ugovorenog nepunog radnog vremena, osim u slučaju iz stava 3. ovog člana

Zarada koju je korisnik ostvario u smislu st. 1. i 2. ovog člana ne može biti manja od minimalne zarade u Republici Srbiji.

Član 69.

Izuzetno od odredbe člana 67. ovog zakona, ratni vojni invalid, koji je i korisnik penzije i u radnom odnosu, ima pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida u radnom odnosu, koji se utvrđuje u iznosu razlike između osnovice i zbira zarade bez poreza i doprinosa i penzije.

b) Invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida

Član 70.

Ratni vojni invalid koji nije radno angažovan, a sposoban je za rad, ima pravo na invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida pod uslovom:

- 1) da je prijavljen organizaciji nadležnoj za poslove zapošljavanja i da nije odbio zaposlenje obezbeđeno posredstvom ove organizacije;
- 2) da nije korisnik penzije;
- 3) da nije obveznik doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje zaposlenih, poljoprivrednika ili po drugom osnovu;
- 4) da ne ostvaruje novčanu naknadu za vreme nezaposlenosti;
- 5) da ne obavlja poslove po osnovu ugovora van radnog odnosa u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad i ne obavlja poslove po osnovu drugih ugovora za koje ostvaruje naknadu;
- 6) da nije član privrednog društva;
- 7) da nije osnivač ili član zadruga ili druge profitabilne organizacije;

- 8) da nije preduzetnik;
- 9) da nije korisnik prava na mesečno novčano primanje po ovom zakonu ili drugim propisima;
- 10) ukoliko je bio u radnom odnosu, da mu radi odnos nije prestao njegovom voljom u smislu propisa o radu;
- 11) da kao nezaposleno lice nije ostvario pravo na isplatu jednokratne novčane naknade u slučaju samozapošljavanja, odnosno subvencije za samozapošljavanje.

Korisnik invalidskog dodatka nezaposlenog ratnog vojnog invalida kome je to pravo prestalo zbog zaposlenja, a kome prestane radni odnos bez njegove volje u slučajevima u kojima za to nisu postojali opravdani razlozi u smislu propisa o radu, može ponovo ostvariti to pravo ukoliko nije ostvario pravo na otpremninu po propisima iz oblasti radnih odnosa i ukoliko ispunjava uslove propisane stavom 1. ovog člana. Ukoliko je ostvario otpremninu može ponovo ostvariti pravo na invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida po isteku onoliko zaokruženih meseci koliko se dobija kada se iznos otpremnine podeli sa iznosom naknade za vreme nezaposlenosti koju bi ostvario na dan isplate te otpremnine, računajući od dana isplate otpremine. Ukoliko je ratni vojni invalid po prestanku radnog odnosa u ovim slučajevima ostvario novčanu naknadu za vreme nezaposlenosti po propisima iz oblasti rada, pravo na invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida može ostvariti po prestanku ostvarivanja prava na novčanu naknadu za vreme nezaposlenosti.

Član 71.

Invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida od I do IV grupe određuje se u mesečnom iznosu 100% od osnovice.

Invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida od V do X grupe određuje se u mesečnom iznosu 63% od osnovice.

v) Invalidski dodatak ratnog vojnog invalida koji je navršio 65 godina života

Član 72.

Ratni vojni invalid od I do IV grupe koji je navršio 65 godina života ima pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida koji je navršio 65 godina života.

Invalidski dodatak iz stava 1. ovog člana za ratnog vojnog invalida koji je ostvario penziju, određuje se u mesečnom iznosu razlike između osnovice i ostvarene penzije u mesecu za koji se priznaje pravo.

Invalidski dodatak iz stava 1. ovog člana za ratnog vojnog invalida koji nije ostvario pravo na penziju, određuje se u mesečnom iznosu 100% od osnovice.

Član 73.

Pravo na invalidski dodatak iz člana 72. ovog zakona može se ostvariti ukoliko ratni vojni invalid od I do IV grupe koji je navršio 65 godina života ispunjava i uslove propisane članom 70. tač. 5) do 9) ovog zakona.

11) Mesečno novčano primanje

Član 74.

Pravo na mesečno novčano primanje ima vojni invalid, civilni invalid rata, korisnik porodične invalidnine, član porodice umrlog civilnog invalida rata i član porodice civilne žrtve rata, borac iz člana 5. tač. 3) i 4) koji je stupio u NOR pre 1. januara 1944. godine i u istom bez prekida učestvovao do 15. maja 1945. godine.

Član 75.

Lice iz člana 74. ovog zakona ima pravo na mesečno novčano primanje pod sledećim uslovima:

- 1) da je materijalno neobezbeđen;
- 2) da je potpuno nesposoban za rad;
- 3) da ne ostvaruje invalidski dodatak po ovom zakonu;
- 4) da ne ostvaruje druga primanja ostvarena po zakonima iz oblasti boračko-invalidske zaštite do stupanja na snagu ovog zakona, odnosno stalno mesečno novčano primanje, izuzetno mesečno novčano primanje, posebno mesečno novčano primanje ili izuzetnu novčanu naknadu.

Član 76.

Materijalno neobezbeđenim, u smislu ovog zakona, smatra se lice:

- 1) koje nije u radnom odnosu, odnosno ne obavlja poslove po osnovu ugovora o delu ili ugovora o privremenim i povremenim poslovima;
- 2) koje nije član privrednog društva, niti je osnivač ili član druge profitabilne organizacije;
- 3) koje ne obavlja samostalnu delatnost, odnosno nije preduzetnik;
- 4) koje ne ostvaruje novčanu naknadu za vreme nezaposlenosti;
- 5) koje je ostvarilo novčanu naknadu zbog prestanka radnog odnosa ukoliko je isteklo onoliko meseci koliko se dobija kada se iznos naknade podeli sa iznosom minimalne zarade iz meseca u kome je prestao radni odnos, računajući od prestanka radnog odnosa;
- 6) koje ne ostvaruje novčanu pomoć u vezi sa profesionalnom rehabilitacijom;
- 7) koje ne ostvaruje materijalnu podršku putem novčane socijalne pomoći i drugih prava po propisima u oblasti socijalne zaštite;
- 8) koje nije vlasnik, plodouživalac ili zakupac na poljoprivrednom zemljištu površine veće od 10 hektara;
- 9) koje je korisnik penzije, pod uslovom:
 - a) ako živi sam u domaćinstvu – da njegova penzija ne prelazi dvostruki iznos najniže penzije u osiguranju zaposlenih iz prethodne godine,
 - b) ako živi u domaćinstvu sa članovima porodice koji nemaju prihode iz člana 78. tačka 2. ovog zakona – da njegova penzija ne prelazi trostruki iznos najniže penzije u osiguranju zaposlenih iz prethodne godine.

Član 77.

Potpuno nesposobnim za rad, radi ostvarivanja prava na mesečno novčano primanje, pored lica koje se smatra nesposobnim za rad po članu 30. ovog zakona, smatra se i:

- 1) vojni invalid i civilni invalid rata I do VI grupe;
- 2) vojni invalid VII do X grupe i civilni invalid rata VII grupe, ukoliko je stariji od 60 godina života (muškarci), odnosno 50 godina života (žene);
- 3) dete koje ispunjava uslove za ostvarivanje prava na porodičnu invalidninu propisane članom 40. tačka 3) ovog zakona;

4) korisnik porodične invalidnine, član porodice umrlog civilnog invalida rata i član porodice civilne žrtve rata ukoliko je stariji od 60 godina života (muškarac), odnosno 50 godina života (žena);

5) lice iz tačke 4) ovog člana koje je mlađe od 60 godina života (muškarac), odnosno od 50 godina života (žena), ukoliko ima dete mlađe od 15 godina života ili starije dete koje je potpuno nesposobno za rad pod uslovom da je osnov koji je izazvao tu nesposobnost nastupio pre detetove 15 godine života, ako vrši roditeljsko pravo prema detetu i sa njim živi u zajedničkom domaćinstvu.

Član 78.

Prihodi od uticaja na utvrđivanje iznosa mesečnog novčanog primanja korisnika i članova njegove porodice jesu:

1) prihodi korisnika – penzija i zaduženje katastarskim prihodom po bilo kom osnovu korisnika,

2) prihodi članova njegove porodice (bračnog ili vanbračnog partnera, dece i roditelja), ukoliko žive u zajedničkom domaćinstvu – zarada iz radnog odnosa, penzija, katastarski prihod, prihod od vlasništva ili članstva u privrednom društvu ili drugoj profitabilnoj organizaciji, prihod od obavljanja samostalne delatnosti, odnosno preduzetništva, prihod po osnovu ugovora van radnog odnosa u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad.

Član 79.

Mesečno novčano primanje određuje se u procentu od osnovice i to:

1) ukoliko korisnik i članovi njegove porodice ne ostvaruju prihode iz člana 78. ovog zakona mesečno novčano primanje iznosi 70% od osnovice;

2) ukoliko se korisnik i članovi njegove porodice zadužuju prihodima iz člana 78. ovog zakona, mesečno novčano primanje iznosi 40% od osnovice.

Član 80.

Samohranom licu - korisniku mesečnog novčanog primanja pripada dodatak za samohranost u iznosu 42% od osnovice.

Samohranim licem, u smislu ovog zakona, smatra se lice koje u domaćinstvu nema člana porodice (bračnog ili vanbračnog partnera, dete ili roditelja) koji je sposoban za rad, niti u domaćinstvu ili van domaćinstva ima člana porodice (supružnika, dete ili roditelja) koji ostvaruje prihod iz člana 78. tačka 2. ovog zakona.

Član 81.

Ako korisnik ispunjava uslove za ostvarivanje prava na mesečno novčano primanje po više osnova, pripada mu iznos mesečnog novčanog primanja samo po jednom osnovu.

Sauživaoci porodične invalidnine pravo na mesečno novčano primanje ostvaruju kao sauživaoci.

Članovi porodice civilne žrtve rata i umrlog civilnog invalida rata navedeni u članu 27. stav 3. ovog zakona, pravo na mesečno novčano primanje ostvaruju kao sauživaoci.

Iznos mesečnog novčanog primanja i dodatak za samohranost koji pripadaju sauživaocima utvrđuju se tako što se utvrdi iznos prava koji pripada svakom sauživaocu pojedinačno, a potom mesečno novčano primanje, odnosno dodatak za samohranost koji pripada jednom od sauživalaca u povoljnijem iznosu se povećava za 50% od iznosa koji pripada svakom od ostalih sauživalaca. Ovako utvrđen iznos

mesečnog novčanog primanja i dodatka za samohranost u ukupnom iznosu sauživaocima pripada u jednakim delovima.

Član 82.

U postupku odlučivanja po promenama koje utiču na smanjenje iznosa prava, odlučuje se po službenoj dužnosti i po promenama koje utiču na povećanje iznosa prava i bez zahteva korisnika.

Nadležan organ koji u prvom stepenu rešava o pravima po ovom zakonu u toku aprila svake godine sprovodi postupak utvrđivanja činjenica da li je u imovinskim i porodičnim prilikama korisnika prava na mesečno novčano primanje došlo do promene od uticaja na smanjenje prava iz čl. 78-80. ovog zakona i ukoliko jeste, da odluči po nastaloj promeni.

12) Porodični dodatak

Član 83.

Pravo na porodični dodatak ima korisnik porodične invalidnine koji je materijalno neobezbeđen u smislu člana 76. ovog zakona, po osnovu smrti vojnog invalida kome je pripadao dodatak za negu.

Ocena imovinskih uslova, utvrđivanje redovnih prihoda domaćinstva koji utiču na ostvarivanje prava, odlučivanje o pravu na porodični dodatak, kao i ocena uslova za isplatu prava na porodični dodatak vrši se na isti način kao za korisnike mesečnog novčanog primanja.

Roditelji imaju pravo na porodični dodatak pod istim uslovima, ako to pravo ne koriste članovi uže porodice.

Sauživaocima porodične invalidnine pripada jedan porodični dodatak.

Član 84.

Porodični dodatak priznaje se u mesečnom iznosu i određuje se u procentu od iznosa koji je pripadao za stepen dodatka za negu u koji je umrli vojni invalid bio razvrstan i iznosi:

- 1) 85% – ukoliko korisnik i članovi njegovog domaćinstva ne ostvaruju prihode iz člana 78. ovog zakona, ili se zadužuju katastarskim prihodom sa poljoprivrednog ili šumskog zemljišta površine do pet hektara;
- 2) 60% – ukoliko korisnik i članovi njegovog domaćinstva ostvaruju prihode iz člana 78. ovog zakona.

Član 85.

Ako korisnik porodične invalidnine ispunjava uslove za sticanje prava na porodični dodatak i pravo na mesečno novčano primanje, priznaće mu se jedno od ovih prava za koje nadležni organ utvrdi da je za korisnika povoljnije.

13) Borački dodatak

Član 86.

Borac iz člana 7. ovog zakona kome je priznat status borca i izvršeno razvrstavanje u kategorije boraca ima pravo na borački dodatak ukoliko je stariji od 60 godina života i ukoliko on ili član njegove uže porodice koji živi u zajedničkom domaćinstvu:

- 1) nije u radnom odnosu
- 2) nije korisnik penzije;

3) ne obavlja poslove po osnovu ugovora van radnog odnosa u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad i ne obavlja poslove po osnovu drugih ugovora ako za izvršen posao ostvaruje naknadu;

4) ne obavlja samostalnu delatnost, odnosno nije preduzetnik, (osim ako se radi o licu koje ostvaruje prihod od obavljanja poljoprivredne delatnosti i šumarstva sa zemljišta površine do pet hektara);

5) nije član privrednog društva, da nije osnivač ili član zadruga ili druge profitabilne organizacije;

6) nije obveznik doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje;

7) ne ostvaruje pravo vlasništva ili plodouživanja na poljoprivrednom zemljištu površine više od pet hektara;

8) nije korisnik prava na mesečna primanja po ovom zakonu;

9) ne ostvaruje materijalnu podršku putem novčane socijalne pomoći i drugih prava po propisima iz oblasti socijalne zaštite;

10) po osnovu svojstva borca za isti period učešća u ratu, odnosno oružanim akcijama preduzetim za vreme mira ne ostvaruje mesečno novčano primanje od strane druge države.

Član 87.

Borački dodatak iz člana 86. priznaje se u odgovarajućem mesečnom iznosu i to borcu I kategorije u iznosu 100%, borcu II kategorije u iznosu 80% i borcu III kategorije u iznosu 60% od osnovice.

14) Naknada troškova smeštaja u ustanovu socijalne zaštite

Član 88.

Korisnik mesečnog novčanog primanja, koji ostvaruje dodatak za negu ili je samohrani korisnik, koji je zbog nesposobnosti za samostalan život smešten u odgovarajuću ustanovu socijalne zaštite, ima pravo na naknadu troškova smeštaja u tu ustanovu.

Korisnik iz stava 1. ovog člana kome ukupna mesečna primanja nisu dovoljna za naknadu troškova smeštaja, ima pravo na 25% od njegovih ukupnih mesečnih novčanih primanja i pravo na naknadu troškova smeštaja u ustanovu socijalne zaštite u iznosu razlike između troškova smeštaja i njegovih ukupnih primanja.

Iznos naknade iz stava 1. ovog člana ne može biti veći od iznosa lične invalidnine vojnog invalida IV grupe.

Pravo iz stava 1. ovog člana pripada korisniku ukoliko to pravo ne može ostvariti po drugom pravnom osnovu.

15) Novčana naknada za nabavku putničkog motornog vozila

Član 89.

Vojni invalid kome je svojstvo vojnog invalida I grupe priznato trajno zbog amputacije ili teških oštećenja donjih ili gornjih ekstremiteta izjednačenih sa amputacijom tih ekstremiteta ili zbog gubitka vida na oba oka ima pravo na novčanu naknadu za nabavku putničkog motornog vozila.

Član 90.

Pravo na novčanu naknadu za nabavku putničkog motornog vozila korisniku pripada svakih sedam godina. Rok od sedam godina za ponovno priznanje ovog prava računa se od dana isplate prethodno priznatog prava.

Član 91.

Novčana naknada za nabavku putničkog motornog vozila utvrđuje se u iznosu šesnaest osnovica.

Član 92.

Ministar propisuje oštećenja organizma po osnovu kojih se može ostvariti pravo na novčanu naknadu za nabavku putničkog motornog vozila.

16) Pravo na poseban penzijski staž**Član 93.**

Lice sa statusom borca iz člana 7. ovog zakona ima pravo da mu se vreme provedeno u oružanim akcijama, odnosno ratu od strane nadležnih organa prizna u poseban penzijski staž po propisima iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

17) Rešavanje stambenih potreba**Član 94.**

Jedinica lokalne samouprave izdvaja za rešavanje stambenih potreba stambeno neobezbeđenih lica najmanje 10% od ukupnog broja stanova koji se grade u okviru planiranih investicija po projektima izgradnje stanova za socijalno stanovanje na njenoj teritoriji, a koji se utvrđuje u skladu sa delom stvarno iskazanih stambenih potreba na nivou jedinice lokalne samouprave, kao i najmanje 10% od vrednosti udela planiranih investicija po projektima drugih oblika rešavanja stambenih pitanja (kao na primer povoljnije kredite, subvencije za kupovinu imanja, renoviranje ili izgradnju kuća i dr) za sledeće kategorije:

- 1) korisnika porodične invalidnine po palom borcu, kao i deteta, usvojenika ili pastorka palog borca kome je pravo prestalo zbog godina života, prestanka školovanja ili zasnivanja radnog odnosa;
- 2) ratnog vojnog invalida;
- 3) mirnodopskog vojnog invalida;
- 4) borca I kategorije;
- 5) civilnog invalida rata;
- 6) ostalih korisnika porodične invalidnine;
- 7) korisnika mesečnog novčanog primanja.

Jedinica lokalne samouprave propisuje uslove i kriterijume za raspodelu stanova odnosno sredstava iz stava 1. ovog člana, pri čemu je jedan od kriterijuma redosled korisnika naveden u stavu 1. ovog člana.

Jedinica lokalne samouprave može u skladu sa svojim podzakonskim aktom, odnosno propisom o rešavanju stambenih potreba korisnika iz stava 1. ovog člana, bliže urediti uslove i kriterijume za dodelu već izgrađenih stanova za ovaj krug lica, a u cilju trajnog rešavanja njihovih stambenih potreba, u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast stanovanja, pri čemu je jedan od kriterijuma redosled korisnika iz stava 1. ovog člana.

Pravo na kupovinu stana pod povoljnijim uslovima može ostvariti borac, član porodice palog borca, ratni vojni invalid i mirnodopski vojni invalid u skladu sa propisima kojima se uređuju posebni uslovi za realizaciju projekta izgradnje stanova za pripadnike snaga bezbednosti.

Sredstva predviđena u stavu 1. ovog člana obezbeđuju se u budžetu jedinice lokalne samouprave.

18) Naknada troškova putovanja

Član 95.

Troškove putovanja čine troškovi prevoza u unutrašnjem saobraćaju železnicom ili autobusom.

Pravo na naknadu troškova putovanja ima lice koje je upućeno u drugo mesto radi pregleda pred lekarskom komisijom ili je upućeno u zdravstvenu ustanovu radi medicinskog ispitivanja u vezi sa ostvarivanjem prava po ovom zakonu i to:

- 1) lice o čijem pravu nadležni organ odlučuje po službenoj dužnosti;
- 2) lice koje je podnelo zahtev za priznavanje prava po ovom zakonu, ako mu se konačnim rešenjem prizna pravo;
- 3) pratilac lica iz tač. 1) i 2) ovog člana, ako se odlučuje o pravu na dodatak za negu;
- 4) pratilac deteta do navršene 18. godine života i invalidnog deteta.

Član 96.

Lice sa prebivalištem van teritorije Republike Srbije ima pravo na naknadu troškova putovanja samo za prevoz od sedišta organa koji odlučuje o njegovom zahtevu do sedišta lekarske komisije ili zdravstvene ustanove u koju je upućen radi medicinskog ispitivanja.

Član 97.

Troškovi prevoza priznaju se u stvarnim iznosima.

Naknada troškova prevoza pripada za prevoz na najkraćoj relaciji od polaznog do uputnog mesta, u visini cene autobuske karte.

Član 98.

Ministar propisuje način ostvarivanja prava na naknadu troškova putovanja.

19) Besplatna i povlašćena vožnja

Član 99.

Pravo na povlašćenu vožnju železnicom, brodom ili autobusom uz povlasticu od 75% od redovne cene u unutrašnjem saobraćaju na godišnjem nivou ima:

- 1) vojni invalid i civilni invalid rata – sedam putovanja
- 2) korisnik porodične invalidnine – dva putovanja;
- 3) nosilac „Partizanske spomenice 1941” i „Ravnogorske spomenice 1941.” – četiri putovanja;
- 4) lice odlikovano ordenom Narodnog heroja – neograničen broj.

Član 100.

Korisnik porodične invalidnine sa prebivalištem na teritoriji Republike Srbije ima pravo na naknadu troškova za dva besplatna putovanja godišnje u unutrašnjem saobraćaju železnicom (prvi razred) ili autobusom, radi obilaska groba palog borca po kome su mu priznata prava po ovom zakonu, ako borac nije sahranjen u mestu prebivališta korisnika porodične invalidnine.

Pravo na besplatnu vožnju ima:

- 1) nosilac „Partizanske spomenice 1941.” i „Ravnogorske spomenice 1941.” – jednu besplatnu vožnju;

- 2) lice odlikovano ordenom Narodnog heroja – dve besplatne vožnje.

Član 101.

Pravo na povlašćenu vožnju korisnik ostvaruje na osnovu knjižice za povlašćenu vožnju.

Pod jednim putovanjem, u smislu čl. 99. i 100. ovog zakona, podrazumeva se odlazak iz polaznog mesta u uputno mesto (vožnja u odlasku) i povratak iz uputnog mesta u polazno mesto ili koje drugo mesto (vožnja u povratku).

Član 102.

Vojni invalid i civilni invalid rata od I do IV grupe kome je priznato pravo na dodatak za negu, kao i korisnik porodične invalidnine po palom borcu kome je po nalazu lekarske komisije potreban pratilac za vreme putovanja, ima pravo na besplatno putovanje i za pratioca kad koristi besplatnu i povlašćenu vožnju po ovom zakonu.

Član 103.

Ministar propisuje način ostvarivanja i korišćenja prava na besplatnu i povlašćenu vožnju.

20) Pravo na „Boračku spomenicu”

Član 104.

Ustanovljava se „Boračka spomenica” kao nacionalno priznanje borcu iz člana 5. stava 1. tač. 1, 5, 6. i 7.

Član 105.

Borac ili ratni vojni invalid, kome je konačnim rešenjem nadležnog organa u Republici Srbiji priznato svojstvo borca ili ratnog vojnog invalida, i pali borac posthumno, na osnovu čije pogibije ili nestanka, lica iz člana 24. ovog zakona, ostvaruju prava po ovom zakonu, imaju pravo na „Boračku spomenicu”.

Član 106.

Vlada, na predlog ministra nadležnog za poslove boračko-invalidske zaštite, propisuje bliže uslove, način dodeljivanja, rangove i izgled „Boračke spomenice”, kao i način vođenja evidencije o dodeljenim „Boračkim spomenicama”.

21) Pravo na legitimaciju

Član 107.

Borac, ratni vojni invalid, mirnodopski vojni invalid, civilni invalid rata, roditelj, supružnik i dete palog borca, vojnika umrlog ili poginulog u Vojsci, civilne žrtve rata, umrlog vojnog invalida i umrlog civilnog invalida rata imaju pravo na legitimaciju, koja predstavlja javnu ispravu kojom se dokazuje da je imao legitimaciju priznato svojstvo borca, ratnog vojnog invalida, mirnodopskog vojnog invalida, civilnog invalida rata, odnosno korisnika prava na porodičnu invalidninu ili pravo na mesečno novčano primanje priznatog kao roditelju, supružniku ili detetu palog borca, vojnika koji je poginuo ili umro u Vojsci, umrlog vojnog invalida, umrlog civilnog invalida rata ili civilne žrtve rata.

Član 108.

Pravo na legitimaciju borca, ratnog vojnog invalida, mirnodopskog vojnog invalida ili civilnog invalida rata ima lice kome je konačnim rešenjem nadležnog organa u Republici Srbiji priznato svojstvo borca, ratnog vojnog invalida, mirnodopskog vojnog invalida ili svojstvo civilnog invalida rata.

Pravo na legitimaciju korisnika porodične invalidnine ima roditelj, supružnik ili dete palog borca, vojnika poginulog ili umrlog u Vojski i umrlog vojnog invalida ima lice kome je konačnim rešenjem nadležnog organa u Republici Srbiji priznato pravo na porodičnu invalidninu.

Pravo na legitimaciju roditelja, supružnika ili deteta umrlog civilnog invalida rata ili civilne žrtve rata ima roditelj, supružnik ili dete kome je po osnovu umrlog civilnog invalida rata, odnosno civilne žrtve rata priznato pravo na mesečno novčano primanje.

Licu koje ispunjava uslove za više legitimacija iz stava 1. ovog člana pripada jedinstvena legitimacija.

Član 109.

Lice kome je izdata legitimacija iz člana 108. ovog zakona, obavezno je da nadležnom organu vrati legitimaciju u roku od 30 dana od dana pravnosnažnosti rešenja kojim je odlučeno da mu prestane priznato pravo po osnovu koga mu je izdata legitimacija, osim u slučaju prestanka prava zbog neispunjavanja uslova u pogledu godina života, školovanja, poboljšanja zdravstvenog stanja, osposobljavanja za rad ili usled smrti. Ako imalac legitimacije ne vrati legitimaciju prvostepeni organ će u „Službenom glasniku Republike Srbije” istu oglasiti nevažećom.

Član 110.

Ministar propisuje bliže uslove i način izdavanja legitimacije iz člana 108. ovog zakona, izgled legitimacije, sadržinu, rok važnosti, kao i način vođenja evidencije o izdatim legitimacijama. Za upis podataka u legitimaciju koriste se podaci koje sadrži Jedinstvena evidencija podataka o korisnicima prava po ovom zakonu.

Legitimaciju iz člana 108. ovog zakona izrađuje i štampa Narodna banka Srbije, Zavod za izradu novčanica i kovanog novca.

22) Pravo na prioritet u zapošljavanju

Član 111.

Organi državne uprave, organi autonomne pokrajine i organi jedinice lokalne samouprave, u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast rada i zapošljavanja ukoliko ispunjavaju uslove iz konkursa, odnosno oglasa pod istim uslovima, daju prioritet u zapošljavanju sledećim licima po redosledu po kome su navedena:

- a) dete palog borca;
- b) ratni vojni invalid;
- v) borac.

Ako se na oglas, odnosno konkurs prijavi više lica u okviru grupa navedenih u stavu 1. ovog člana prioritet u zapošljavanju imaju:

- a) dete palog borca sa dužim vremenom vojnog angažovanja;
- b) ratni vojni invalid više grupe, a ako su iste grupe prioritet ima ratni vojni invalid sa dužim vremenom vojnog angažovanja;
- v) borac više grupe, a ako su iste grupe prioritet ima borac sa dužim vremenom vojnog angažovanja.

Pravilnost primene odredaba st. 1. i 2. ovog člana kontroliše upravna inspekcija.

23) „Ravnogorska spomenica 1941.”

Član 112.

„Ravnogorsku spomenicu 1941.” mogu ostvariti borci iz člana 5. tačka 4) ovog zakona, pod uslovom:

1) da su u Jugoslovensku vojsku u otadžbini, odnosno Ravnogorski pokret stupili od 17. aprila 1941. godine do 31. decembra 1941. godine;

2) da nisu prekidali službu u Jugoslovenskoj vojsci u otadžbini, odnosno Ravnogorskom pokretu do 12. septembra 1944. godine svojevolumnim napuštanjem ove vojske, bilo da su se vratili kućama, dezertirali ili se predali neprijatelju, osim u slučaju kada su posle 12. septembra 1944. godine pristupili partizanskim odredima, odnosno Jugoslovenskoj armiji.

Nosioci „Ravnogorske spomenice 1941.” se u pogledu prava izjednačavaju sa nosiocima „Partizanske spomenice 1941.”.

Članovi uže porodice umrlog nosoca „Ravnogorske spomenice 1941.” se u pogledu prava izjednačavaju sa članovima porodice umrlog nosioca „Partizanske spomenice 1941.”.

„Ravnogorska spomenica 1941.” je kružnog oblika, veličine 49 mm u prečniku. Na levoj strani se nalazi grb Vojske Kraljevine Jugoslavije, srebrnaste boje, a na desnoj strani figura borca pozlaćene boje, u stojećem stavu, koji u levoj ruci drži zastavu Kraljevine Jugoslavije, a desnom rukom poziva narod na borbu.

Ukoliko lice iz stava 1. ovog člana nije u životu, „Ravnogorska spomenica 1941.” može se posthumno dodeliti članu njegove uže porodice iz člana 25. ovog zakona, a u slučaju da nema članova uže porodice, spomenica se može dodeliti njegovom srodniku u pravoj liniji do drugog stepena.

24) Pomoć u slučaju smrti

a) Naknada pogrebnih troškova

Član 113.

U slučaju smrti borca, vojnog invalida, civilnog invalida rata, korisnika porodične invalidnine i korisnika mesečnog novčanog primanja, lice koje izvrši sahranu ima pravo na naknadu pogrebnih troškova u iznosu naknade pogrebnih troškova koja je propisana za slučaj smrti korisnika penzije po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Licu koje je snosilo troškove sahrane nosioca „Partizanske spomenice 1941.”, borca španskog nacionalnooslobodilačkog i revolucionarnog rata od 1936. do 1939. godine i lica odlikovanog ordenom Karađorđeve zvezde s mačevima pripada naknada troškova sahrane u visini 300% od osnovice, a za lice odlikovano Ordenom narodnog heroja u visini 500% od osnovice iz člana 33. stav 2. tačka 1.

Pravo iz stava 1. ovog člana priznaje se licu koje pravo na pogrebne troškove ne može da ostvari po drugom pravnom osnovu.

Pravo iz stava 2. ovog člana priznaje se licu koje pravo na pogrebne troškove ne može da ostvari po stavi 1. ovog člana.

b) Jednokratna pomoć u slučaju smrti korisnika

Član 114.

U slučaju smrti vojnog invalida njegovi naslednici imaju pravo na jednokratnu pomoć u visini dvostrukog iznosa lične invalidnine umrlog vojnog invalida. Iznos

navedene pomoći ne može biti manji od mesečnog iznosa lične invalidnine koja je pripadala vojnom invalidu III grupe u vreme smrti vojnog invalida.

U slučaju smrti korisnika prava na mesečno novčano primanje ostvarenog po osnovu priznatog svojstva vojnog invalida, prava na porodičnu invalidninu ili svojstva borca, njegovi naslednici imaju pravo na jednokratnu pomoć u dvomesečnom iznosu mesečnog novčanog primanja koje je pripadalo korisniku, ukoliko nisu ostvarili pravo iz stava 1. ovog člana.

v) Naknada troškova prevoza umrlog korisnika

Član 115.

Lice koje je snosilo troškove prevoza vojnog invalida, koji umre van svog prebivališta – na putu za zdravstvenu organizaciju, u toj organizaciji ili po povratku iz te organizacije, ima pravo na naknadu troškova prevoza na teritoriji Republike Srbije na osnovu specifikacije preduzeća za pogrebne usluge.

Pravo na naknadu troškova iz stava 1. ovog člana nema lice koje je te troškove ostvarilo po drugom pravnom osnovu.

25) Pravo borca na uniformu

Član 116.

Borac iz člana 7. ovog zakona može nositi „uniformu veterana”. Ministar propisuje sastav, oblik, boju, formu i obeležja, kao i način nošenja „uniforme veterana”.

GLAVA IV

KORIŠĆENJE I PRESTANAK PRAVA

1. Početak ostvarivanja prava

Član 117.

Pravo na ličnu invalidninu, porodičnu invalidninu, dodatak za negu, ortopedski dodatak, invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida, invalidski dodatak ratnog vojnog invalida koji je navršio 65 godina života koji nije korisnik penzije, mesečno novčano primanje, porodični dodatak, borački dodatak i naknada troškova smeštaja u ustanovu socijalne zaštite, pripadaju od prvog dana narednog meseca po podnetom zahtevu.

Pravo na invalidski dodatak zaposlenog ratnog vojnog invalida i pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida koji je navršio 65 godina života a ostvario je pravo na penziju pripadaju od prvog dana narednog meseca po podnošenju zahteva i to samo za mesece u kojima postoji razlika između osnovica za priznavanje prava i iznosa ostvarene zarade, odnosno penzije.

Status borca priznaje se po podnetom zahtevu. Rešenjem kojim se utvrđuje status borca vrši se i razvrstavanje borca u kategorije shodno članu 7. ovog zakona.

Pravo na medicinsko-tehnička pomagala, novčanu naknadu za nabavku putničkog motornog vozila i jednokratnu pomoć u slučaju smrti korisnika pripadaju od dana kada je rešenje kojim je pravo priznato postalo konačno.

Pravo na naknadu troškova putovanja pripada od dana overe obračuna na nalogu za odobreno putovanje.

Pravo na besplatnu i povlašćenu vožnju pripada od 1. januara naredne godine po podnošenju zahteva. Uz rešenje kojim se priznaje pravo na besplatnu i povlašćenu vožnju po službenoj dužnosti se izdaje knjižica za besplatnu vožnju, odnosno knjižica za povlašćenu vožnju.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, ako je zahtev za priznavanje prava na dodatak za negu, ortopedski dodatak, invalidski dodatak, mesečno novčano primanje i porodični dodatak, podnet pre priznavanja prava na ličnu invalidninu, odnosno porodičnu invalidninu, ta prava pripadaju od dana kada je konačnim rešenjem priznato svojstvo vojnog invalida ili svojstvo civilnog invalida, odnosno pravo na porodičnu invalidninu. Zahtev za priznavanje drugih prava, u ovom slučaju, će se odbiti.

Član 118.

O dokazima i osnovanosti ostvarivanja „Ravnogorske spomenice 1941.“ pribavljaju se mišljenja opštinske, gradske i Komisije Vlade.

Komisija Vlade se sastoji od sedam članova, od kojih tri delegira Republički odbor Saveza udruženja boraca narodnooslobodilačkog rata Srbije, a četiri člana bira Narodna skupština Republike Srbije. Opštinska, odnosno gradska komisija sastoji se od pet članova, koje imenuje skupština opštine, odnosno grada.

Na zahtev prvostepenog organa, opštinska, odnosno gradska komisija daje mišljenje, a nakon toga drugostepeni organ pribavlja mišljenje Komisije Vlade. Prvostepeni organ odlučuje, nakon pribavljanja mišljenja opštinske, odnosno gradske komisije i Komisije Vlade.

Predsednik Komisije Vlade uručuje „Ravnogorsku spomenicu 1941.“.

Administrativno-tehničke poslove za potrebe Komisije Vlade obavlja ministarstvo nadležno za poslove boračko-invalidske zaštite (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Sredstva za rad Komisije Vlade obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

2. Korišćenje prava

Član 119.

Prava po ovom zakonu jesu lična prava i ne mogu se prenositi na druga lica, osim u slučaju iz člana 88. ovog zakona, u kome se naknada troškova smeštaja u ustanovu socijalne zaštite može isplatiti neposredno toj ustanovi.

Član 120.

Prava propisana ovim zakonom ne pripadaju korisnicima sa prebivalištem u inostranstvu.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, vojnom invalidu i civilnom invalidu rata sa prebivalištem u inostranstvu pripadaju lična invalidnina, dodatak za negu i ortopedski dodatak i za vreme za koje ima prebivalište u inostranstvu. Korisniku prava na porodičnu invalidninu sa prebivalištem u inostranstvu pripada porodična invalidnina, dodatak za roditelja palog borca i uvećana porodična invalidnina i za vreme za koje ima prebivalište u inostranstvu.

Prava iz stava 2. ovog člana korisniku sa prebivalištem u inostranstvu mogu se isplaćivati ukoliko redovno dostavlja dokaze iz člana 151. i člana 152. stav 1. ovog zakona. Isplata se može vršiti prema izboru korisnika – preko računa koji korisnik otvori u zemlji ili u inostranstvu.

Član 121.

Korisniku kome, nakon ostvarivanja prava po ovom zakonu, prestane državljanstvo Republike Srbije, prestaju priznata prava danom prestanka državljanstva Republike Srbije.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, ratnom vojnom invalidu iz člana 11. ovog zakona pripadaju sva prava po ovom zakonu i ako nema državljanstvo Republike

Srbije dok ima prebivalište na teritoriji Republike Srbije. Ukoliko ima prebivalište van teritorije Republike Srbije pripadaju mu pravo na ličnu invalidninu, dodatak za negu i ortopedski dodatak.

Član 122.

Korisniku mesečnog novčanog primanja koji se nalazi na izdržavanju kazne zatvora duže od tri meseca ne pripada pravo na mesečno novčano primanje, kao ni druga prava izvedena iz tog prava, dok se nalazi na izdržavanju kazne, osim ako izdržava članove uže porodice u kom slučaju mu pripada 50% od iznosa mesečnog novčanog primanja u periodu do šest meseci od dana stupanja na izdržavanje kazne.

3. Promene od uticaja na ostvarivanje prava

Član 123.

Prava priznata po ovom zakonu mogu se koristiti dok postoje uslovi za korišćenje tih prava propisani ovim zakonom, a prestaju danom prestanka ispunjavanja bilo kog uslova za njihovo priznanje, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Član 124.

Korisnik prava propisanih ovim zakonom dužan je da nadležnom organu prijavi promene koje utiču na korišćenje i prestanak tih prava u roku od 15 dana od dana nastanka promene.

Promene koje utiču na prestanak ili smanjenje prava po ovom zakonu (promene u prihodima, sastavu domaćinstva, školovanju i dr) proizvode pravno dejstvo danom nastanka promene, a promene koje utiču na povećanje prava proizvode pravno dejstvo od prvog dana narednog meseca posle podnošenja zahteva da se o pravu odluči shodno toj promeni.

Otuđenje nepokretne imovine i prestanak prava plodouživanja, u smislu ovog zakona, nastaje danom upisa promene u katastru nepokretnosti.

4. Smetnje za ostvarivanje i korišćenje prava i prestanak prava

Član 125.

Prava utvrđena ovim zakonom ne mogu steći:

- 1) lica koja su prebegla neprijatelju, ili su pobegla iz vojske ili sa vojne dužnosti, ili su saradivala sa neprijateljem, bez obzira da li su kasnije amnestijom ili pomilovanjem oslobođeni izdržavanja kazne zbog ovog dela;
- 2) lica koja su se sama ranila ili povredila radi izbegavanja vojne dužnosti;
- 3) lica osuđena za krivična dela protiv ustavnog uređenja i bezbednosti Republike Srbije i krivična dela protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, pravnosnažnom sudskom presudom nadležnog suda u Republici Srbiji.

Prava propisana ovim zakonom nemaju članovi porodice lica iz stava 1. ovog člana.

Pravnosnažna sudska presuda kojom je lice iz člana 5. tačka 4) ovog zakona i član njegove porodice osuđen zbog učešća u borbama protiv partizanskih odreda, Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije, odnosno Jugoslovenske armije, predstavlja smetnju u smislu st. 1. i 2. ovog člana, osim ukoliko je ovakva presuda stavljena van snage u postupku sprovedenom po propisima o rehabilitaciji ovih lica.

Član 126.

Prava po ovom zakonu prestaju korisniku koji je osuđen pravnosnažnom sudskom presudom zbog dela predviđenih u članu 125. stav 1. ovog zakona.

Prava po ovom zakonu gubi član porodice lica iz stava 1. ovog člana.

Član 127.

Prava po ovom zakonu ne može ostvariti supružnik ili vanbračni partner ukoliko je sklopio novi brak odnosno zasnovao vanbračnu zajednicu, a ukoliko ih je ostvario, prestaju mu danom zasnivanja novog braka odnosno vanbračne zajednice.

Prava iz stava 1. ovog člana ne može ostvariti, a ako ih je ostvario ona prestaju supružniku odnosno vanbračnom partneru koji ne vrši roditeljsko pravo prema detetu sa kojim bi trebao da koristi pravo. Ako nastavi da se stara o detetu za vreme dok dete koristi pravo – može nastaviti da koristi priznata prava.

Prava iz stava 1. ovog člana ne može ostvariti, a ako ih je ostvario ona prestaju roditelju koji je pravnosnažnom sudskom odlukom potpuno lišen roditeljskog prava.

Član 128.

Ako vojni invalid, odnosno civilni invalid rata, za isto oštećenje organizma, ima pravo na novčanu naknadu za telesno oštećenje po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, može po svom izboru koristiti to pravo ili pravo na ličnu invalidninu po ovom zakonu.

Član 129.

Korisnik prava na dodatak za negu po ovom zakonu koji istovremeno ispunjava uslove za sticanje prava na dodatak za pomoć i negu, odnosno novčanu naknadu na ime nege po drugom zakonu može, po sopstvenom izboru, koristiti to pravo samo po jednom zakonu.

Član 130.

Svojstvo vojnog invalida, odnosno korisnika prava na porodičnu invalidninu i po tom osnovu izvedena prava ne može steći po ovom zakonu lice koje je po istom činjeničnom osnovu ostvarilo isto ili slično pravo u stranoj državi.

Vojni invalid i korisnik porodične invalidnine kome su svojstvo vojnog invalida, odnosno pravo na porodičnu invalidninu, i po tom osnovu izvedena prava, priznata u Republici Srbiji a koji po istom činjeničnom osnovu naknadno ostvari pravo na ličnu invalidninu, odnosno porodičnu invalidninu u drugoj državi, prestaju ta prava u Republici Srbiji sa danom saznanja da ova prava ostvaruje u drugoj državi.

Državljanstvo i prebivalište lica nisu od uticaja na drugačije rešenje iz st. 1. i 2. ovog člana.

Naknadno odricanje od prava priznatog u drugoj državi u slučajevima iz st. 1. i 2. ovog člana ne stvara osnov za ponovno ostvarivanje prava u Republici Srbiji, izuzev ukoliko korisnik sa nadležnim ministarstvom zaključi sporazum o povraćaju neosnovano primljenog iznosa od strane Republike Srbije za period duple isplate i izvrši povraćaj tog iznosa.

Član 131.

Pravo na porodičnu invalidninu i izvedena prava po ovom osnovu prestaju licu iz člana 40. stav 1. tačka 3) ovog zakona danom zasnivanja radnog odnosa, osnivanja zadruge odnosno privrednog društva, pristupanja zadruzi odnosno privrednom društvu, osnivanja druge profitabilne organizacije, odnosno danom upisa preduzetnika u registar.

Korisniku porodične invalidnine koji je pravo na porodičnu invalidninu ostvario po osnovu nesposobnosti za rad prestaju prava po ovom zakonu danom prestanka nesposobnosti za rad, danom zasnivanja radnog odnosa, osnivanja zadruge, privrednog društva, pristupanja zadruzi, odnosno privrednom društvu, osnivanja druge profitabilne organizacije, odnosno danom upisa preduzetnika u registar, osim supružniku koji ispunjava uslove u pogledu godina života za ostvarivanje prava na porodičnu invalidninu.

Član 132.

Pravo na invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida ne može se ponovo priznati korisniku kome je ono prestalo zbog zasnivanja radnog odnosa ili odbijanja zaposlenja obezbeđenog posredstvom organizacije nadležne za poslove zapošljavanja.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, korisnik kome je pravo na invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida prestalo zbog zasnivanja radnog odnosa, može ponovo ostvariti to pravo pod uslovom:

- 1) da ispunjava uslove iz člana 70. stav 1. ovog zakona – za korisnika invalidskog dodatka nezaposlenog ratnog vojnog invalida;
- 2) ukoliko je ostvario otpremninu zbog prestanka radnog odnosa pod uslovom da je protekao rok iz člana 70. stav 2. ovog zakona.

GLAVA V

POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA

Član 133.

Prava iz ovog zakona obezbeđuju se u postupku predviđenim zakonom kojim je uređen opšti upravni postupak, ako ovim zakonom nije drugačije uređeno.

1. Zahtev

Član 134.

Postupak za utvrđivanje statusa borca i razvrstavanje boraca u kategorije i za ostvarivanje prava po ovom zakonu pokreće se po zahtevu stranke.

Član 135.

Knjižica za povlašćenu vožnju vojnog invalida, knjižica za povlašćenu vožnju civilnog invalida rata i legitimacija iz člana 107. ovog zakona izdaje se po službenoj dužnosti po pravosnažnosti rešenja kojim je korisniku priznato pravo po osnovu koga se ostvaruje knjižica, odnosno legitimacija.

Član 136.

Zahtev za priznavanje prava po osnovu oštećenja organizma nastalog zbog rane, povrede ili ozlede podnosioca zahteva, odnosno pogibije ili smrti člana porodice, može se podneti bez roka ograničenja.

Član 137.

Zahtev za priznavanje svojstva ratnog vojnog invalida po osnovu oštećenja organizma nastalog usled bolesti zadobijene pod okolnostima iz čl. 5, 6. i 9. ovog zakona može se podneti u roku od pet godina od prestanka tih okolnosti.

Izuzetno od stava 1. ovog člana zahtev za priznavanje svojstva ratnog vojnog invalida po osnovu posttraumatskog stresnog poremećaja, može se podneti u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 138.

Zahtev za priznavanje svojstva mirnodopskog vojnog invalida po osnovu oštećenja organizma nastalog usled bolesti zadobijene pod okolnostima iz člana 14. ovog zakona može se podneti u roku od pet godina od dana otpuštanja iz Vojske.

Član 139.

Zahtev za priznavanje prava na porodičnu invalidninu po osnovu lica koje je umrlo od bolesti zadobijene pod okolnostima iz čl. 5, 9. i 14. ovog zakona ne može se podneti po isteku roka od pet godina od dana prestanka tih okolnosti.

Član 140.

Zahtev državljana Republike Srbije za priznavanje prava po ovom zakonu koje pripada civilnom invalidu rata i članu porodice civilne žrtve rata po osnovu rane, povrede ili ozlede zadobijene van teritorije Republike Srbije, kao i zahtev člana porodice lica poginulog pod ovim okolnostima odbiće se, osim za lica iz člana 22. tačka 3) ovog zakona.

2. Dokazivanje**Član 141.**

Status borca iz čl. 5, 6. i 7. ovog zakona utvrđuje se na osnovu originalnih pismenih dokaza iz vremena učešća u ratu, odnosno oružanim akcijama preduzetim za vreme mira, kao i na osnovu pismenih podataka kojima raspolaže nadležni organ Republike Srbije o dužini angažovanja borca u oružanim snagama. Navedeni podaci moraju sadržati podatke o datumu početka i datumu prestanka vojnog angažovanja borca.

Član 142.

Status borca iz člana 5. tačka 3) ovog zakona, kome je konačnim rešenjem nadležnog organa u Republici Srbiji vreme provedeno u ratu, odnosno oružanim akcijama preduzetim u miru, priznato u poseban staž osiguranja po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, utvrđuje se na osnovu tog rešenja.

Član 143.

Činjenica da je lice od koga članovi porodice izvode prava po odredbama ovog zakona poginulo, umrlo ili nestalo pod okolnostima iz čl. 5, 6. i 9. ovog zakona utvrđuje se samo pismenih dokaznim sredstvima iz perioda kada je to lice poginulo, umrlo ili nestalo.

Postojanje vanbračne zajednice i obaveza izdržavanja dokazuje se u vanparničnom postupku.

Član 144.

Okolnosti iz člana 22. ovog zakona pod kojima je civilno lice zadobilo ranu, povredu ili ozledu, odnosno izgubilo život, utvrđuju se na osnovu zapisnika o izvršenom uviđaju i drugih akata nadležnih organa unutrašnjih poslova, odnosno pravosudnih organa.

Član 145.

Činjenica da je rana, povreda, ozleda ili bolest zadobijena pod okolnostima iz čl. 5, 7, 13, 14, 15. i 22. ovog zakona utvrđuje se pismenim dokaznim sredstvima iz vremena kada je rana, povreda, ozleda ili bolest zadobijena, kao i dokazima iz kasnijeg perioda koji su izdati na osnovu arhivske dokumentacije i evidencija nadležnih organa i ustanova sačinjenih u periodu kada je rana, povreda, ozleda ili bolest zadobijena.

Član 146.

Pismenim dokaznim sredstvom, u smislu člana 145. ovog zakona, za utvrđivanje činjenice da je rana, povreda ili ozleda zadobijena pod okolnostima iz čl. 5, 7. i 22. ovog zakona smatra se i medicinska dokumentacija o lečenju koja potiče iz perioda dok su trajale te okolnosti, a najdocnije godinu dana od dana prestanka tih okolnosti.

Član 147.

Činjenica da je bolest nastupila pod okolnostima iz čl. 5. i 17. ovog zakona utvrđuje se samo na osnovu medicinske dokumentacije koja potiče iz perioda dok su trajale te okolnosti, a najkasnije do isteka dve godine od dana njihovog prestanka.

Činjenica da je bolest nastupila pod okolnostima iz člana 14. ovog zakona utvrđuje se samo na osnovu medicinske dokumentacije koja potiče iz vremena službe u Vojsci i perioda od 30 dana po otpuštanju iz Vojske.

Izuzetno od stava 1. ovog člana činjenica da je posttraumatski stresni poremećaj nastupio pod okolnostima iz člana 5. ovog zakona, utvrđuje se na osnovu medicinske dokumentacije koja potiče iz perioda do stupanja na snagu ovog zakona.

Član 148.

Kada se svojstvo vojnog invalida priznaje po osnovu bolesti: šizofrenija, manijakalno depresivna psihoza, epileptička bolest, neuroza, psihopatija, posttraumatski stresni sindrom, povreda lobanje sa pojavom traumatske encefalopatije, ambiotrofična nervna oboljenja (osim Adisonove bolesti, tuberkulozne etiologije), alergična oboljenja, urođene srčane mane, policistička oboljenja, maligni neoplastični procesi, trofične promene ekstremiteta i sve druge bolesti endogene i nepoznate etiologije, nalaz i mišljenje o vojnom invaliditetu nadležna lekarska komisija može dati samo pod uslovom da je izvršeno prethodno kličničko ispitivanje – koje podrazumeva bolničko lečenje, hospitalnu opservaciju sa odgovarajućim testiranjem i druge hospitalne radnje.

Član 149.

Jedinica ili ustanova Vojske ili drugi organ nadležan za lice koje je pod okolnostima iz člana 7. tač. 1) i 2) i čl. 13, 14. i 22. ovog zakona zadobilo ranu, povredu ili ozledu usled koje je nastupilo oštećenje organizma, odnosno koje pod tim okolnostima pogine ili umre, na osnovu pismene evidencije kojom raspolaže, na zahtev pravno zainteresovanog lica, odnosno nadležnog organa koji odlučuje o pravima iz oblasti boračko invalidske zaštite, radi ostvarivanja prava po ovom zakonu, izdaće uverenje o okolnostima pod kojima se slučaj dogodio.

Član 150.

Dokaznim sredstvom, u smislu čl. 141, 142. i 143. ovog zakona, smatraju se dokumenti u kojima su navedene činjenice o ispunjenosti relevantnih uslova propisanih ovim zakonom, a posebno vojni, policijski i pravosudni dokumenti i medicinska dokumentacija.

Izjava stranke i drugih lica, bez obzira u kom obliku je data, ne smatra se dokaznim sredstvom u smislu čl. 141, 142. i 143. ovog zakona. Upis u vojnu knjižicu izvršen bez poziva na odgovarajuću službenu evidenciju ne smatra se dokaznim sredstvom.

Dokaznim sredstvom u smislu st. 1. i 2. ovog člana ne smatraju se izjave svedoka date u sudskim postupcima radi ostvarivanja prava po drugim propisima.

Član 151.

Korisnici kojima se isplata vrši u inostranstvu dužni su da svakih šest meseci nadležnom prvostepenom organu podnose dokaz o životu.

Član 152.

Dokazi iz člana 40. stav 1. tačka 3) alineja 2. ovog zakona pribavljaju se svake godine, početkom školske godine. Navedeni dokazi za korisnike koji se školuju u inostranstvu moraju biti nostrifikovani od strane nadležnih organa Republike Srbije i upodobljeni odgovarajućem stepenu školovanja u Republici Srbiji.

Iznos ostvarene zarade iz člana 68. stav 1. ovog zakona, pribavlja se svakog meseca, a iznos ostvarene penzije iz člana 72. stav 2. ovog zakona pribavlja se šestomesečno.

Dokazi iz člana 70. stav 1. tačka 1) ovog zakona pribavljaju se svaka tri meseca, a ostali dokazi iz tog člana pribavljaju se svakih godinu dana, računajući od dana donošenja konačnog rešenja kojim je to pravo korisniku priznato.

Član 153.

Invaliditet, postojanje više oštećenja koja odgovaraju invaliditetu I grupe, verovatnoća promene procenta invaliditeta, dodatak za negu, ortopedski dodatak, pravo na novčanu naknadu za nabavku putničkog motornog vozila, činjenica da je bolest, odnosno smrt u uzročnoj vezi sa vršenjem vojne službe, potreba vojnog invalida za medicinsko-tehničkim pomagalom, utvrđuju se na osnovu nalaza i mišljenja lekarskih komisija i to:

1) lekarske komisije koja daje nalaz i mišljenje organu koji u prvom stepenu rešava o pravima po ovom zakonu (u daljem tekstu: prvostepena lekarska komisija), koju čine tri lekara specijalista;

2) lekarske komisije koja daje nalaz i mišljenje organu koji u drugom stepenu rešava o pravima po ovom zakonu (u daljem tekstu: drugostepena lekarska komisija), koju čine pet lekara specijalista;

3) lekarska komisija koja daje mišljenje o nastanku verovatnoće promene procenta invaliditeta (u daljem tekstu: posebna lekarska komisija), koju čine tri lekara specijalista;

Predsednik i članovi lekarskih komisija iz stava 1. ovog člana imaju zamenike.

Lekarske komisije iz stava 1. ovog člana imaju sekretara i zamenika sekretara koji se imenuju iz reda zaposlenih u nadležnom drugostepenom organu, odnosno u prvostepenom organu prema sedištu lekarske komisije.

Članove, zamenike lekarskih komisija, sekretare i zamenike sekretara lekarskih komisija imenuje ministar, koji određuje sedište i područje njihovog rada, kao i visinu naknada za rad članova komisija.

Drugostepena lekarska komisija i Posebna lekarska komisija imaju sedište u sedištu drugostepenog organa.

Potpunu nesposobnost za rad za ostvarivanje prava po ovom zakonu, utvrđuju nadležne lekarske komisije po propisima iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Ministar propisuje način rada lekarskih komisija u postupku za ostvarivanje prava po ovom zakonu.

Član 154.

Prvostepena lekarska komisija daje nalaz i mišljenje na osnovu neposrednog pregleda lica za koje se utvrđuje procent invaliditeta, ortopedski dodatak, dodatak za negu, medicinsko tehničko pomagalo, oštećenje organizma za koje se priznaje novčana naknada za nabavku putničkog motornog vozila, kao i na osnovu medicinske i druge dokumentacije koja je od uticaja za utvrđivanje tih činjenica.

Drugostepena lekarska komisija daje nalaz i mišljenje, po pravilu, na osnovu neposrednog pregleda lica iz stava 1. ovog člana i na osnovu medicinske i druge dokumentacije pribavljene u prvostepenom postupku. Ta komisija može nalaz i mišljenje dati i bez neposrednog pregleda lica ako nađe da takav pregled nije potreban. O oštećenju organizma na osnovu koga lice ima pravo na dodatak za negu i stepenu tog dodatka lekarska komisija u drugostepenom postupku daje nalaz i mišljenje po izvršenom pregledu vojnog invalida.

Posebna lekarska komisija daje mišljenje o verovatnoći da je nastupila promena od uticaja na utvrđeni procent vojnog invaliditeta na osnovu mišljenja lekara odgovarajuće specijalizacije, koje vojni invalid podnosi uz zahtev za utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta, i na osnovu postojeće medicinske dokumentacije u predmetu vojnog invalida.

Ako je medicinska dokumentacija na osnovu koje prvostepena ili drugostepena lekarska komisija treba da donese nalaz i mišljenje nepotpuna, protivrečna ili se pojavi osnovana sumnja u njenu tačnost, komisija može lice na koje se ta dokumentacija odnosi uputiti na dodatno specijalističko ispitivanje. Ukoliko navedeno lice odbije da dostavi dopunu medicinske dokumentacije ili odbije da se podvrgne dodatnom specijalističkom ispitivanju po uputu lekarske komisije, zahtev po kome se vodi postupak će se odbiti.

3. Prvostepeni upravni postupak

Član 155.

O pravima iz ovog zakona u prvom stepenu rešava opštinska, odnosno gradska uprava po mestu prebivališta stranke (u daljem tekstu: prvostepeni organ), koja ove poslove obavlja kao poverene poslove.

Rešenje kojim se utvrđuje status borca iz čl. 5. i 7. ovog zakona i kojim se borac razvrstava u kategorije ovog zakona donosi prvostepeni organ.

Prvostepeno rešenje iz st. 1. i 2. ovog člana podleže prethodnoj kontroli koju vrši ovlašćeno službeno lice prvostepenog organa.

Član 156.

Knjižicu za povlašćenu vožnju vojnih invalida i civilnih invalida rata i legitimaciju iz člana 107. ovog zakona izdaje prvostepeni organ.

Član 157.

Za rešavanje zahteva lica sa mestom prebivališta van teritorije Republike Srbije, nadležni prvostepeni organ je Gradska uprava grada Novog Sada (za lica sa teritorije Republike Hrvatske), Gradska uprava Vršac (za lica sa teritorije Republike Rumunije) i Gradska opština Stari Grad u gradu Beogradu (za lica iz ostalih zemalja).

Izuzetno od stava 1. ovog člana, za korisnike koji imaju prebivalište van teritorije Republike Srbije, a o čijem pravu je odlučivano na teritoriji Republike Srbije, organ koji je odlučivao po ovom zakonu do dana kada je korisnik promenio prebivalište zadržava nadležnost.

4. Drugostepeni upravni postupak

Član 158.

O pravima iz ovog zakona u drugom stepenu rešava Ministarstvo, a za teritoriju Autonomne pokrajine Vojvodina i teritoriju grada Beograda, odgovarajući organ Autonomne pokrajine Vojvodina, odnosno Grada Beograda.

Poslove iz stava 1. ovog člana opštinska, odnosno gradska uprava, kao i odgovarajući organ Autonomne pokrajine Vojvodina, odnosno Grada Beograda, obavljaju kao poverene.

Član 159.

Protiv rešenja donetog u prvom stepenu dozvoljena je žalba.

Rešenje doneto u prvom stepenu kojim se priznaje pravo na ličnu invalidninu, invalidski dodatak ratnog vojnog invalida koji je u radnom odnosu, invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida, invalidski dodatak ratnog vojnog invalida koji je navršio 65 godina života, porodičnu invalidninu, dodatak za negu, ortopedski dodatak, mesečno novčano primanje, porodični dodatak, borački dodatak, naknadu troškova smeštaja u ustanovu socijalne zaštite, novčanu naknadu za nabavku putničkog motornog vozila i „Ravnogorsku spomenicu 1941.“ podleže reviziji.

O žalbi i reviziji odlučuje drugostepeni organ.

Član 160.

Revizijom se ispituje i pravilnost nalaza i mišljenja koje daju organi veštačenja.

Revizija ne odlaže izvršenje rešenja.

Član 161.

Ako je protiv rešenja donetog u prvom stepenu izjavljena žalba, o reviziji i žalbi rešava se istim rešenjem.

Ako protiv prvostepenog rešenja nije izjavljena žalba, a revizija ne bude izvršena u roku od tri meseca od dana isteka roka za žalbu, smatra se da je revizija izvršena i da je data saglasnost na to rešenje.

Na zahtev drugostepenog organa, prvostepeni organ je dužan da u roku od 15 dana dostavi rešenje radi revizije.

Član 162.

Ako drugostepena lekarska komisija uputi na medicinsko ispitivanje lice na koje se odnosi rešenje koje je u postupku revizije, rok iz člana 161. stav 2. ovog zakona počinje teći od dana kad je ta lekarska komisija dostavila nalaz i mišljenje drugostepenom organu.

Član 163.

U vršenju revizije na prvostepeno rešenje se može dati saglasnost, može se poništiti, izmeniti ili ukinuti i stvar drugačije rešiti, ili vratiti predmet prvostepenom organu na ponovni postupak.

Član 164.

U postupku revizije prvostepeno rešenje se može poništiti ili ukinuti i stvar rešiti u korist ili na štetu stranke ako se utvrdi da su u prvostepenom postupku nepotpuno ili pogrešno utvrđene činjenice, ili da se u postupku nije vodilo računa o pravilima postupka koja bi bila od uticaja na rešenje stvari, ili da su pogrešno ocenjeni dokazi, ili da je iz utvrđenih činjenica izveden pogrešan zaključak u pogledu

činjeničnog stanja, ili da su pogrešno primenjene materijalne ili procesne odredbe zakona na osnovu koga je rešena stvar.

Član 165.

Prvostepeni organ čije je rešenje u postupku revizije poništeno ili ukinuto i predmet vraćen na ponovni postupak donosi novo rešenje. Novo rešenje podleže reviziji.

Član 166.

U postupku revizije, činjenice da li je bolest u uzročnoj vezi sa vršenjem vojne službe, procenat invaliditeta, stepen ortopedskog dodatka, stepen dodatka za negu, oštećenje organizma po osnovu koga se priznaje pravo na novčanu naknadu za nabavku putničkog motornog vozila, utvrđuju se na osnovu nalaza i mišljenja drugostepene lekarske komisije, a potpuna nesposobnost za rad se utvrđuje na osnovu nalaza i mišljenja lekarske komisije iz člana 153. stav 6. ovog zakona.

5. Upravni spor

Član 167.

Protiv konačnog rešenja donetog po žalbi, kao i protiv konačnog rešenja donetog u vršenju revizije može se pokrenuti upravni spor.

6. Postupak po promenama od uticaja na pravo i kod privremeno priznatih prava

Član 168.

Prvostepeni organ po zahtevu korisnika ili po službenoj dužnosti, pokreće postupak za donošenje novog rešenja ako sazna za promene od uticaja na pravo.

Član 169.

U slučaju kada je došlo do promene po osnovu koje se po službenoj dužnosti pokreće postupak izmene rešenja o priznatom pravu, a korisnik nedostavljanjem traženih dokaza o kojima se ne vodi službena evidencija ili na drugi način onemogućuje vođenje postupka, doneće se rešenje o prestanku prava. U ovom slučaju pravo prestaje sa danom nastanka promene. Korisnik je u obavezi da izvrši povraćaj primljenog iznosa za tri poslednje godine računajući od zadnje nepravilne isplate.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, ukoliko su ispunjeni propisani uslovi, pravo se može ponovo priznati od prvog dana narednog meseca po novopodnetom zahtevu.

Član 170.

Prvostepeni organ, po službenoj dužnosti, sprovodi postupak za donošenje novog rešenja o pravu koje je po ovom zakonu priznata privremeno.

Rešenjem kojim se pravo priznaje privremeno, pravo se priznaje do poslednjeg dana u mesecu u kome ističe privremenost.

Rešenje iz stava 1. ovog člana ima pravno dejstvo od prvog dana narednog meseca po isteku važenja rešenja kojim je pravo privremeno priznato.

Član 171.

Ukoliko se korisnik kome je privremeno priznato pravo ne odazove na pregled, ako odbije da se odazove dodatnom specijalističkom ispitivanju iz člana 154. stav 4. ovog zakona ili na drugi način onemogućuje da prvostepena ili drugostepena lekarska komisija donese nalaz i mišljenje, smatraće se da je odustao od vođenja postupka i postupak se obustavlja.

Ako lice iz stava 1. ovog člana podnese ponovni zahtev za ostvarivanje prava po ovom zakonu po istom osnovu, novo rešenje ima pravno dejstvo od prvog dana narednog meseca od dana podnošenja novog zahteva.

Član 172.

U slučaju kada nadležna lekarska komisija utvrdi da se oštećenje organizma korisnika prema kome se vrši ocena uslova za priznanje prava po ovom zakonu može smanjiti odgovarajućim lečenjem ili hirurškom intervencijom, pravo se može priznati samo privremeno.

Član 173.

Ako kod vojnog invalida, odnosno civilnog invalida rata nastupe promene koje su od uticaja na procenat invaliditeta priznatog konačnim rešenjem, invalid može po isteku dve godine od dana donošenja konačnog rešenja podneti zahtev za utvrđivanje novog procenta invaliditeta u vezi sa nastalom promenom.

Propisom za izvršavanje ovog zakona kojim se uređuje utvrđivanje procenta invaliditeta određuje se oštećenje organizma po osnovu kojeg se može podneti zahtev za utvrđivanje novog procenta invaliditeta i pre isteka roka iz stava 1. ovog člana.

Po zahtevu iz stava 1. ovog člana postupak se pokreće ako invalid učini verovatnim da je nastala promena od uticaja na utvrđeno pravo.

Smatra se da je učinjeno verovatnim da je nastala promena iz stava 3. ovog člana ako invalid o tome podnese nalaz lekara specijaliste i ako posebna lekarska komisija, na osnovu tog nalaza i druge medicinske dokumentacije, da mišljenje da ima osnova da se preispita utvrđeni procenat invaliditeta.

Zahtev iz stava 1. ovog člana odbija se ako nije učinjeno verovatnim da je nastala promena u smislu odredaba ovog člana.

Vojni invalid, odnosno civilni invalid rata čiji je zahtev za utvrđivanje novog procenta invaliditeta odbijen može ponovo podneti zahtev za utvrđivanje novog procenta invaliditeta po isteku dve godine od dana donošenja rešenja kojim je zahtev odbijen, a pre isteka tog roka u slučaju oštećenja organizma utvrđenog u skladu sa stavom 2. ovog člana.

Član 174.

Odredba člana 173. ovog zakona primenjuje se i u postupku po zahtevu za utvrđivanje procenta invaliditeta koji podnese lice kome je prestalo svojstvo vojnog invalida ili svojstvo civilnog invalida rata zbog neispunjavanja uslova propisanog zakonom za dalje ostvarivanje tog svojstva u pogledu procenta invaliditeta, bez obzira da li mu je svojstvo invalida bilo priznato po osnovu rane, povrede, ozlede ili bolesti.

Odredba člana 173. ovog zakona primenjuje se i u postupku za priznavanje svojstva vojnog invalida ili svojstva civilnog invalida rata koji podnese lice kome je ranije podneti zahtev za priznavanje tog svojstva po osnovu rane, povrede ili ozlede, odbijen zbog nedovoljnog procenta invaliditeta.

Postupak iz člana 173. ovog zakona ne sprovodi se u slučaju u kome je svojstvo vojnog invalida priznato uz primenu člana 37. ovog zakona, osim u slučaju kada je rešenjem čija se izmena traži priznat manji procenat vojnog invaliditeta od procenta priznatog konačnim rešenjem kod prve ocene invaliditeta.

7. Troškovi postupka i troškovi za izvršavanje zakona

Član 175.

U postupku za ostvarivanje prava po ovom zakonu ne plaćaju se takse (administrativne), kao ni druge dažbine utvrđene opštim propisima.

Član 176.

Troškovi koji proizlaze iz izvršavanja obaveza Republike Srbije za ostvarivanje prava po ovom zakonu obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

GLAVA VI

JEDINSTVENA EVIDENCIJA PODATAKA

1) Jedinствена evidencija podataka o korisnicima prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite

Član 177.

Jedinstvenu evidenciju podataka u elektronskom obliku vodi Ministarstvo. Unos podataka vrši prvostepeni organ, koji je odgovoran za tačnost podataka.

Jedinstvena evidencija sadrži podatke o korisnicima, ostvarenim pravima, članovima korisnikovog domaćinstva, prihodima korisnika i članova njegovog domaćinstva.

Podaci o korisnicima prava i to: prezime, ime jednog roditelja i ime; jedinstveni matični broj građana ili evidencioni broj za strane državljane; pol; datum, mesto i država rođenja; državljanstvo i nacionalnost; prebivalište, odnosno boravište; ime staratelja odnosno punomoćnika korisnika; okolnosti pod kojima je korisnik ostvario svojstvo borca, vojnog invalida, odnosno civilnog invalida rata i okolnosti stradanja civilne žrtve rata; prava koja su korisniku priznata konačnim rešenjem, broj rešenja, datum donošenja i naziv organa koji je doneo rešenje; način ostvarivanja prava (samostalno ili kao sauživalac); vrsta i procenat telesnog oštećenja vojnih invalida, odnosno civilnih invalida rata; članovima porodičnog domaćinstva korisnika čiji prihodi utiču na ostvarivanje prava korisnika; socijalno-ekonomski status korisnika; način isplate novčanih iznosa po ostvarenim pravima; datum viđenja korisnika ili uverenje o životu korisnika; datum smrti korisnika; neisplaćena novčana primanja umrlog korisnika i ime lica kome se vrši isplata ovih primanja.

Kada je korisnik prava član porodice poginulog, umrlog ili nestalog borca, vojnog invalida, civilnog invalida rata ili civilne žrtve rata vode se podaci o poginulom, nestalom odnosno umrlom, i to: datum, okolnosti i uzrok smrti; svojstvo u trenutku pogibije, nestanka ili smrti.

Za borce se unose podaci o vremenu provedenom u ratu, odnosno oružanim akcijama; rešenje kojim je korisniku priznat status borca i kategorija borca, odnosno kojim mu je vreme provedeno u ratu, odnosno oružanim akcijama priznato u poseban staž osiguranja; rešenje o nesposobnosti za privređivanje; nalaz i mišljenje nadležnih lekarskih komisija.

Za vojne invalide i civilne invalide rata se unose i: uverenje o vremenu provedenom u ratu, odnosno oružanim akcijama; uverenje o vremenu provedenom na odsluženju vojnog roka, odnosno o vremenu provedenom u vojnoškolskim ustanovama; uverenje o okolnostima ranjavanja, odnosno zapisnik nadležnog organa o izvršenom uviđaju; medicinska dokumentacija o lečenju nastalog oštećenja organizma koje je osnov za priznavanje prava; nalaz i mišljenje nadležnih lekarskih komisija; datum isplate novčane naknade za nabavku putničkog motornog vozila.

Za korisnike prava – članove porodice poginulih, umrlih i nestalih boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata i civilnih žrtava rata: potvrde o školovanju dece; rešenje nadležnog organa o nesposobnosti za rad, odnosno nalaz i mišljenje nadležnih lekarskih komisija; izvod iz matične knjige umrlih; uverenje o okolnostima pogibije, smrti odnosno nestanka; rešenje nadležnog organa o proglašenju nestalog za umrlog; uverenje o vremenu provedenom u ratu, odnosno oružanim akcijama, kao i o vremenu provedenom na odsluženju vojnog roka, odnosno u vojnoškolskim ustanovama; konačno rešenje o priznatom svojstvu po propisima iz oblasti boračko-invalidske zaštite.

Obrada podataka je neophodna u cilju izvršenja zakonom propisanih ovlašćenja, a u skladu sa propisom koji reguliše zaštitu podataka o ličnosti.

Član 178.

Ministar propisuje način vođenja Jedinствene evidencije podataka.

2. Isplata novčanih iznosa prava

Član 179.

Rešenja kojima se priznaju prava po ovom zakonu izvršavaju se po službenoj dužnosti.

Izvršavanje rešenja se vrši na osnovu unetih podataka u Jedinствenu evidenciju. Prostepeni organ, nakon izvršene kontrole, daje nalog za isplatu.

Član 180.

Ako korisnik prijavi promenu koja utiče na prestanak prava ili smanjenje novčanog iznosa priznatog prava, ili o takvoj promeni organ sazna na drugi način, isplata će se obustaviti i ponovo uspostaviti na osnovu konačnog rešenja kojim bude odlučeno o pravu po nastaloj promeni.

Isplata novčanog iznosa po osnovu privremeno priznatog prava obustavlja se istekom privremenosti – ukoliko o produžetku tog prava nije doneto odgovarajuće rešenje pre isteka privremenosti.

Član 181.

Ministar propisuje način isplate mesečnih i drugih novčanih iznosa primanja po ovom zakonu, način vođenja evidencije o izvršenim isplatama i način podnošenja izveštaja o utrošenim sredstvima.

3. Povraćaj neosnovano ostvarenog primanja

Član 182.

U slučajevima u kojima prvostepeni organ utvrdi da je došlo do neosnovane isplate, rešenjem utvrđuje iznos neosnovanog primanja i period u kome je ostvareno i način povraćaja neosnovanog primanja.

Potraživanja ovog primanja zastareva istekom roka određenog propisima o zastarelosti potraživanja.

Novčano primanje po ovom zakonu koje dospeva mesečno zastareva u skladu sa propisima o zastarelosti potraživanja.

Ako se korisnik ne saglasi da će izvršiti povraćaj nepravilno primljenog iznosa iz stava 1. ovog člana, prvostepeni organ će podneti predlog Državnom pravobranilaštvu da se povraćaj ovog iznosa ostvari u sudskom postupku.

GLAVA VII
KONTROLA NAMENSKOG KORIŠĆENJA SREDSTAVA I
NADZOR NAD RADOM ORGANA U VRŠENJU POVERENIH
POSLOVA DRŽAVNE UPRAVE

Član 183.

Ministarstvo vrši nadzor nad radom organa u vršenju ovim zakonom poverenih poslova državne uprave, u skladu sa zakonom kojim se uređuje državna uprava.

Prvostepeni i drugostepeni organ, nad čijim radom se vrši nadzor, dužan je da omogući službenom licu Ministarstva nesmetan pristup da izvrši nadzor, stavi na uvid upravne predmete, isplatnu i drugu dokumentaciju i da daje podatke potrebne za vršenje nadzora.

O izvršenom nadzoru lice koje vrši nadzor sastavlja zapisnik u toku vršenja nadzora, a izuzetno u službenim prostorijama Ministarstva.

Zapisnik iz stava 3. ovog člana se uručuje, odnosno dostavlja prvostepenom i drugostepenom organu nad kojim je izvršen nadzor.

Na osnovu stanja utvrđenog zapisnikom, Ministarstvo rešenjem nalaže izvršenje mera u cilju otklanjanja konstatovanih nepravilnosti u radu organa nad kojim se vrši nadzor, po kojima je taj organ dužan da postupa.

Protiv rešenja iz stava 5. ovog člana može se izjaviti žalba. O žalbi odlučuje Vlada. Žalba ne odlaže izvršenje rešenja.

Prvostepeni i drugostepeni organ nad kojim je izvršen nadzor dužan je da, u roku od osam dana od dana isteka roka za izvršenje naređenih mera, pismeno obavesti Ministarstvo da li su naređene mere izvršene.

Član 184.

Prvostepenom i drugostepenom organu Ministarstvo daje obavezne instrukcije za izvršavanje poverenih poslova.

Na zahtev Ministarstva, prvostepeni i drugostepeni organ je dužan da podnosi izveštaje o sprovođenju ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega.

GLAVA VIII
UDRUŽENJA

Član 185.

Radi unapređivanja oblasti boračko-invalidske zaštite, negovanja tradicije oslobodilačkih ratova Srbije i ostvarivanja saradnje sa srodnim nacionalnim i međunarodnim organizacijama, mogu se osnivati udruženja i savezi boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata i korisnika porodične invalidnine i negovaoca tradicija oslobodilačkih ratova Srbije, u skladu sa zakonom kojim se uređuju udruženja.

Član 186.

Vlada, na predlog ministra, može odrediti udruženja ili saveze koji su od posebnog društvenog značaja za unapređivanje oblasti boračko-invalidske zaštite, zaštite civilnih invalida rata i negovanja tradicije oslobodilačkih ratova Srbije.

Za udruženje ili savez od posebnog značaja, može se odrediti udruženje ili savez čije pretežno članstvo su:

- 1) borci;

- 2) ratni i mirnodopski vojni invalidi;
- 3) članovi porodica palih boraca i umrlih vojnih invalida;
- 4) civilni invalidi rata i članovi porodica civilnih žrtava rata i umrlih civilnih invalida rata;
- 5) negovaoci tradicija oslobodilačkih ratova Srbije.

Kriterijume za određivanje udruženja ili saveza od posebnog značaja, na predlog ministra, utvrđuje Vlada.

Član 187.

Ostvarivanje ciljeva, odnosno realizacija programa udruženja i saveza iz člana 186. ovog zakona može se realizovati sredstvima koja se obezbeđuju u budžetu Republike Srbije, preko Ministarstva u skladu sa zakonom kojim se uređuju udruženja.

Udruženja su u obavezi da namenski koriste sredstva iz budžeta Republike Srbije odobrena za realizaciju programa.

Udruženja su u obavezi da, na zahtev Ministarstva, podnose izveštaje o utrošku odobrenih sredstava i dostavljaju izveštaje o realizaciji finansijskih programa.

Član 188.

Pravo na počasno mesto na državnim svečanostima imaju predstavnici udruženja ili saveza od posebnog značaja, u skladu sa protokolom organizatora svečanosti.

GLAVA IX

KAZNENE ODREDBE

Član 189.

Odgovorno lice u prvostepenom i drugostepenom organu, kazniće se za prekršaj novčanom kaznom od 5.000,00 dinara do 150.000,00 dinara:

- 1) ako u propisanom roku ne sprovede radnje iz člana 155. ovog zakona;
- 2) ako službenom licu Ministarstva koje vrši nadzor nad radom prvostepenog i drugostepenog organa ne omogući nesmetan pristup da izvrši nadzor, ne stavi na uvid upravne predmete, isplatnu i drugu dokumentaciju i ne da podatke potrebne za vršenje nadzora (član 183. stav 2.);
- 3) ako u postupku ne pribavi nalaz i mišljenje nadležne lekarske komisije u slučajevima u kojima se odlučuje i na osnovu nalaza i mišljenja lekarske komisije (član 153. stav 1. tač.1) - 3) i stav 6.);
- 4) ako izvrši rešenje koje podleže reviziji na koje drugostepeni organ nije dao saglasnost, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano (član 161. stav 2.);
- 5) ako u propisanom roku ne dostavi radi revizije rešenje drugostepenom organu (član 161. stav 3.);
- 6) ako blagovremeno ne pokrene postupak po službenoj dužnosti za donošenje novog rešenja o produženju privremeno priznatog prava (član 170.);
- 7) ako ne sprovede upravne radnje iz člana 182. stav 1. ovog zakona;
- 8) ako ne podnese predlog Državnom pravobranilaštvu za pokretanje sudskog postupka iz člana 182. stav 3. ovog zakona;
- 9) ako u roku od osam dana od dana isteka roka za izvršenje naređenih mera, odnosno izveštaja o sprovođenju ovog zakona i propisa donetih na osnovu

njega, pismeno ne obavesti Ministarstvo da li su naređene mere izvršene, odnosno ne podnese traženi izveštaj (član 183. stav 7. i član 184. stav 2.).

GLAVA X

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 190.

Vojni invalidi, civilni invalidi rata, korisnici porodične invalidnine i korisnici mesečnog novčanog primanja koji su ova prava i po tom osnovu izvedena prava ostvarili do početka primene ovog zakona po osnovu koji nije propisan ovim zakonom, zadržavaju priznata prava i ista nastavljaju da ostvaruju pod uslovima, u obimu i na način utvrđen ovim zakonom, ukoliko ovim zakonom nije drugačije propisano.

Član 191.

Korisnik koji nema državljanstvo Republike Srbije kome su priznata prava po zakonima koji prestaju da važe početkom primene ovog zakona, prestaju priznata prava danom početka primene ovog zakona ukoliko nije stekao državljanstvo Republike Srbije, osim za ratnog vojnog invalida koji je stekao pravo po osnovu člana 5. tač. 2)-7) do stupanja na snagu ovog zakona.

Član 192.

Supružniku borca poginulog posle 27. aprila 1992. godine kome je pravo na porodičnu invalidninu bilo priznato kao sauživaocu sa detetom po propisima koji su važili pre početka primene ovog zakona, a kome je ovo pravo prestalo zbog toga što je pravo prestalo detetu jer je supruga bila mlađa od 45 odnosno suprug mlađi od 50 godina života, može se priznati pravo na porodičnu invalidninu i po tom osnovu izvedena prava, nakon što ispuni uslove u pogledu godina života i druge uslove propisane ovim zakonom. U ovim slučajevima prava se priznaju od prvog dana narednog meseca po podnošenju zahteva.

Član 193.

Licu kome je po osnovu iz člana 22. tačka 3) ovog zakona priznato svojstvo mirnodopskog vojnog invalida po propisima koji su bili na snazi do početka primene ovog zakona ovo svojstvo prevodi se na svojstvo civilnog invalida rata iste grupe.

Izuzetno od uslova propisanog članom 22. ovog zakona u pogledu procenta invaliditeta, lice iz stava 1. ovog člana zadržava svojstvo civilnog invalida rata iako je procenat njegovog telesnog oštećenja manji od 50%, u kom slučaju će se procenat njegovog invaliditeta i iznos lične invalidnine utvrditi kao kod vojnog invalida od VIII do H grupe.

Član porodice umrlog mirnodopskog vojnog invalida iz stava 1. ovog člana zadržaće prava koja su mu priznata kao članu porodice umrlog mirnodopskog vojnog invalida.

Rešenja o prevođenju svojstva iz stava 1. ovog člana na odredbe ovog zakona prvostepeni organ doneće po službenoj dužnosti u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, sa pravnim dejstvom od početka primene ovog zakona.

Član 194.

Zahtev za ostvarivanje prava na porodičnu invalidninu po umrlom civilnom invalidu rata može se podneti u roku od godinu dana od dana smrti civilnog invalida rata.

Član 195.

Prvostepeni organ, do dana početka primene ovog zakona, po službenoj dužnosti doneće rešenja o povećanju lične invalidnine prema članu 38. stav 2. ovog zakona.

U postupku priznavanja prava iz stava 1. ovog člana, postojanje više oštećenja organizma koja odgovaraju invaliditetu I grupe po osnovu kojih je korisniku priznato svojstvo vojnog invalida, odnosno svojstvo civilnog invalida rata prvostepeni organ utvrđuje na osnovu nalaza i mišljenja prvostepene, odnosno drugostepene lekarske komisije.

U postupcima priznavanja svojstva vojnog invalida, odnosno civilnog invalida rata po zahtevima podnetim posle 1. januara 2021. godine, činjenice iz člana 38. stav 2. ovog zakona utvrđuju se od strane nadležnih lekarskih komisija prilikom ocene vojnog invaliditeta, a pravo na povećanje lične invalidnine za 25% od osnovice po službenoj dužnosti priznaje se istim rešenjem kojim se odlučuje o ličnoj invalidnini.

Pravo na povećanje lične invalidnine iz stava 1. ovog člana pripada od početka primene ovog zakona.

Član 196.

Pravo na mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti koje su ostvarili ratni vojni invalidi od V do X grupe po Uredbi o pravu na mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti ratnih vojnih invalida od V do X grupe iz oružanih akcija posle 17. avgusta 1990. godine („Službeni glasnik RS”, broj 8/19), ostvarivaće se kao pravo na invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida po odredbama čl. 70. i 71. ovog zakona.

Rešenje o priznanju prava u skladu sa stavom 1. ovog člana prvostepeni organ će, uz utvrđivanje uslova za njegovo dalje ostvarivanje, doneti po službenoj dužnosti u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 197.

Nosioci „Partizanske spomenice 1941.”, borci narodnooslobodilačkog rata, borci španskog nacionalnooslobodilačkog i revolucionarnog rata od 1936. do 1939. godine, lica odlikovana Ordenom narodnog heroja, ordenom Karađorđeve zvezde s mačevima ili zlatnom medaljom Obilića, kao i članovi njihovih porodica zadržavaju prava priznata po propisima koji prestaju da važe početkom primene ovog zakona i nastavljaju sa korišćenjem tih prava na sledeći način:

1) pravo na dodatak uz penziju, ostvaruje se na način utvrđen propisima iz penzijskog i invalidskog osiguranja;

2) pravo na zdravstvenu zaštitu i novčane naknade u vezi sa ostvarivanjem zdravstvene zaštite, ostvaruje se u skladu sa propisima iz oblasti zdravstva;

3) pravo na banjsko i klimatsko lečenje ostvaruje se na način propisan ovim zakonom za pravo na banjsko klimatski oporavak;

4) pravo na stalno mesečno novčano primanje, obračunava se prema osnovici iz člana 33. stav 2. tačka 2. ovog zakona;

5) pravo na dodatak na ime razlike između ostvarenog primanja i garantovanog iznosa za nosioce „Partizanske spomenice 1941.”, obračunava se kao razlika između prava na stalno mesečno novčano primanje i iznosa koji se isplaćuje nosiocu „Partizanske spomenice 1941.” po propisima iz penzijskog i invalidskog osiguranja;

6) pravo na godišnje novčano primanje za oporavak, licu odlikovanom ordenom Karađorđeve zvezde s mačevima obračunava se u iznosu 100% od

osnove iz člana 33. stav 2. tačka 1. ovog zakona, a nosiocu „Partizanske spomenice 1941.“ i borcu španskog nacionalnooslobodilačkog i revolucionarnog rata od 1936. do 1939. godine obračunava se u iznosu 100% od navedene osnovice;

7) pravo na godišnje novčano primanje, licu odlikovanom Ordenom narodnog heroja, odnosno članu porodice poginulog ili umrlog narodnog heroja, obračunava se u iznosu 125% od osnovice iz člana 33. stav 2. tačka 1. ovog zakona;

8) vojne počasti umrlog lica odlikovanog Ordenom narodnog heroja ostvaruju se u skladu sa Zakonom o Vojsci Srbije.

Član 198.

Nosioci prava na izuzetno mesečno novčano primanje, prava na posebno mesečno novčano primanje i prava na izuzetnu novčanu naknadu, koja su im priznata po propisima koji prestaju da važe početkom primene ovog zakona, počev od početka primene ovog zakona nastavljaju sa korišćenjem tih prava u iznosu 70% od osnovice iz člana 33. stav 2. tačka 1. ovog zakona.

Član 199.

Prvostepeni organ, po službenoj dužnosti, do dana početka primene ovog zakona, doneće rešenja kojima će prava priznata po propisima koji važe do početka primene ovog zakona prevesti i priznati u skladu sa ovim zakonom u pogledu naziva prava, propisane osnovice za utvrđivanje iznosa prava, procentualnih iznosa prava od osnovice i načina usklađivanja:

- 1) lične invalidnine;
- 2) porodične invalidnine po palom borcu, porodične invalidnine po umrlom vojnom invalidu, porodične invalidnine po licu koje je poginulo ili umrlo u Vojsci i uvećane porodične invalidnine;
- 3) uvećanja porodične invalidnine – na dodatak za roditelja palog borca;
- 4) dodatka za negu i pomoć vojnih invalida i dodatka za tuđu negu i pomoć civilnih invalida rata - na dodatka za negu I, II ili III stepena;
- 5) dodatka za negu korisnika mesečnog novčanog primanja – na dodatak za negu četvrtog ili petog stepena;
- 6) povećanja mesečnog novčanog primanja zbog vezanosti za postelju – na dodatak za negu četvrtog stepena;
- 7) ortopedskog dodatka;
- 8) boračkog dodatka – na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida u radnom odnosu;
- 9) naknade za vreme nezaposlenosti ratnih vojnih invalida od I do IV grupe – na invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida.

Prvostepeni organ, po službenoj dužnosti, do dana početka primene ovog zakona, sprovede postupak utvrđivanja porodičnih i imovinskih uslova za ostvarivanje i korišćenje prava i doneti rešenja kojima će prava priznata po propisima koji važe do početka primene ovog zakona prevesti i priznati u skladu sa ovim zakonom u pogledu naziva prava, propisanog osnova za utvrđivanje iznosa prava, procentualnih iznosa prava od osnova i načina usklađivanja:

- 1) mesečnog novčanog primanja;
- 2) invalidskog dodatka i posebnog invalidskog dodatka – na mesečno novčano primanje;

3) osnovne novčane naknade i dopunske novčane naknade – na mesečno novčano primanje;

4) porodičnog dodatka;

5) naknade troškova smeštaja u ustanovu socijalne zaštite, uz utvrđivanje koja prava će korisniku biti zadržana uz prevođenje osnovice i iznosa tih prava u skladu sa ovim zakonom.

Prava po rešenjima donetim u skladu sa st. 1. i 2. ovog člana priznaju se od početka primene ovog zakona.

Član 200.

Postupci po zahtevima za priznavanje svojstva borca, svojstva ratnog vojnog invalida po osnovu učešća u NOR-u u svojstvu pripadnika Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta, prava na porodičnu invalidninu po osnovu borca koji je pod okolnostima ovog učešća poginuo ili umro, pravo na mesečno novčano primanje, za dodeljivanje „Ravnogorske spomenice 1941.” za priznavanje prava na izuzetno mesečno novčano primanje i dodatak na ime razlike između ostvarenog primanja i garantovanog iznosa za nosioce „Partizanske spomenice 1941.” koji nisu rešeni do dana početka primene ovog zakona, rešiće se na način, po postupku i u iznosima propisanim analognim pravima iz čl. 197, 198. i 199. ovog zakona.

Član 201.

Isplata prava priznatih rešenjima donetim po propisima koji su odredbom člana 3. stav 1. Ustavnog zakona o izmenama i dopunama Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, broj 20/93) prestali da važe, u skladu sa članom 5. stav 1. tog zakona, prestaje danom stupanja na snagu ovog zakona, sa kojim danom prestaje i važenje rešenja kojima su prava priznata, o čemu nije potrebno donositi posebna rešenja.

Za prava koja su priznata po propisima iz stava 1. ovog člana po službenoj dužnosti doneće se rešenja kojima će se osnovica za obračun iznosa prava utvrditi prema članu 33. ovog zakona.

O pravu na mesečno novčano primanje i povećanju mesečnog novčanog primanja zbog vezanosti za postelju, koja su priznata po Zakonu o pravima boraca i vojnih invalida („Službeni list SAPV”, br. 19/85, 31/86, 32/88, 15/89, 1/90, 9/90 i 37/90 i „Službeni glasnik RS”, broj 20/93) odlučiće se u skladu sa članom 199. ovog zakona i dalje ostvarivati pod uslovima u obimu i na način propisan ovim zakonom, sa pravnim dejstvom ovog rešenja od početka primene ovog zakona.

O pravu na osnovnu novčanu naknadu, dopunsku novčanu naknadu i izuzetnu novčanu naknadu priznatom po Zakonu o materijalnom obezbeđenju i zdravstvenoj zaštiti učesnika narodnooslobodilačkog rata („Službeni list SAPK”, broj 5/79), kao i o pravu na invalidski dodatak, poseban invalidski dodatak, porodični dodatak, profesionalnu rehabilitaciju priznatom po Zakonu o invalidskom dodatku i drugim pravima vojnih invalida („Službeni list SAPK”, broj 24/79) odlučiće se u skladu sa čl. 198. i 199. ovog zakona i dalje ostvarivati pod uslovima u obimu i na način propisan ovim zakonom, sa pravnim dejstvom ovog rešenja od početka primene ovog zakona.

Korisnik sa teritorije AP Kosovo i Metohija, na kojoj je Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti Organizacije ujedinjenih nacija uspostavljena Privremena administrativna misija OUN, u postupku iz st. 1. i 4. ovog člana je u obavezi da nadležnom organu koji vodi postupak po ovom zakonu priloži dokaz o okolnostima pod kojima je zadobijeno telesno oštećenje ili pogibija člana porodice po osnovu

koga je priznato osnovno i izvedeno prava od Ministarstva odbrane i Ministarstva unutrašnjih poslova i dokaz o državljanstvu Republike Srbije.

Član 202.

Korisnicima koji na dan stupanja na snagu ovog zakona imaju državljanstvo Republike Srbije i prebivalište na teritoriji Republike Srbije, kojima je u Republici Srbiji uspostavljena isplata prava u oblasti boračko-invalidske zaštite na osnovu rešenja druge republike bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i koji su se zatekli u Republici Srbiji u isplati na dan stupanja na snagu ovog zakona, na osnovu dostupnih ili rekonstruisanih spisa predmeta, izvršiće se prevođenje prava čija je isplata vršena na prava utvrđena ovim zakonom. Rešenjem iz stava 1. ovog člana navedena prava korisniku će se priznati u obimu u kome ih je koristio na dan stupanja na snagu ovog zakona, uz priznavanje osnovice za utvrđivanje iznosa prava, načina usklađivanja prava i uslova za ostvarivanje prava po ovom zakonu, ukoliko nadležni organ ne može pribaviti spise predmeta sa konačnim rešenjem o priznavanju prava, ili ukoliko nadležni organ ne može izvršiti rekonstrukciju spisa predmeta na osnovu kojih se može utvrditi osnov za priznavanje prava. Ukoliko se spisi predmeta, odnosno dokazi naknadno pribave, korisnik će moći da ostvari i veći obim prava, kao i druga prava, ukoliko za to ispunjava propisane uslove.

Zahtevi lica koja su ostvarila prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite po propisima Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, odnosno Savezne Republike Jugoslavije, a koji se na dan stupanja na snagu ovog zakona ne nalaze u isplati u Republici Srbiji, neće se uzimati u postupak.

Rešenja o prevođenju prava iz st. 1. i 2. ovog člana na iznose propisane stavom 2. ovog člana, uz utvrđivanje uslova za njihovo ostvarivanje, prvostepeni organ doneće po službenoj dužnosti u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, sa pravnim dejstvom od početka primene ovog zakona.

Član 203.

Vojnim invalidima i korisnicima porodične invalidnine priznatim u Republici Srpskoj, koji su preuzeti u sistem boračko-invalidske zaštite Republike Srbije i kojima je po propisima Republike Srbije uspostavljena isplata prava u Republici Srbiji na osnovu Protokola o saradnji Saveznog ministarstva za rad, zdravstvo i socijalnu politiku Savezne Republike Jugoslavije i Ministarstva za pitanja boraca, žrtava rata i rada Republike Srpske u oblasti boračko-invalidske zaštite potpisanog u Banjaluci 26. juna 2000. godine i Protokola o saradnji Ministarstva za socijalna pitanja Republike Srbije i Ministarstva rada i boračko-invalidske zaštite Republike Srpske potpisanog u Beogradu 27. novembra 2003. godine, dopunjenog 18. novembra 2005. i 29. septembra 2006. godine, prevešće se navedena prava i priznati pod uslovima, u obimu i na način utvrđen ovim zakonom.

Rešenja o prevođenju prava iz stava 1. ovog člana na odredbe ovog zakona uz utvrđivanje uslova za njihovo dalje ostvarivanje, prvostepeni organ doneće po službenoj dužnosti do dana početka primene ovog zakona, sa pravnim dejstvom od početka njegove primene.

Član 204.

Izuzetno od čl. 22. i 23. ovog zakona, civilni invalid rata odnosno korisnik prava na mesečno novčano primanje po osnovu civilne žrtve rata ili umrlag civilnog invalida rata, kod koga je telesno oštećenje, odnosno smrt ili nestanak nastao van teritorije Republike Srbije i kome su do početka primene ovog zakona ova prava priznata po propisima koji prestaju da važe početkom primene ovog zakona, može i dalje koristiti priznata prava u obimu, na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Rešenja o prevođenju prava iz stava 1. ovog člana na odredbe ovog zakona uz utvrđivanje uslova za njihovo dalje ostvarivanje, prvostepeni organ doneće po službenoj dužnosti do dana početka primene ovog zakona, sa pravnim dejstvom od početka njegove primene.

Član 205.

Prava na ortopedska i druga medicinsko-tehnička pomagala koja su bila priznata do početka primene ovog zakona po propisima koji prestaju da važe početkom primene ovog zakona, a koja nisu propisana ovim zakonom, prestaju istekom roka trajanja tih pomagala.

Član 206.

Korisniku kome je pravo na putničko motorno vozilo priznato po propisu koji prestaje da važi početkom primene ovog zakona, pravo na novčanu naknadu za nabavku putničkog motornog vozila po članu 89. ovog zakona može se priznati po isteku roka od sedam godina od dana preuzimanja prethodno dodeljenog vozila, odnosno isplate novčanog iznosa za nabavku vozila po Zaključku Vlade 05 Broj: 401-1181/2011 od 24. februara 2011. godine.

Član 207.

Zahtev za uspostavljanje isplate na osnovu rešenja nadležnog organa Republike Srbije licu kome se isplata nije vršila u Republici Srbiji na dan stupanja na snagu ovog zakona, već je na osnovu tog rešenja ili rešenja nadležnog organa druge republike preveden u sistem boračko-invalidske zaštite u nekoj od republika bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ili Savezne Republike Jugoslavije, odnosno druge države članice državne zajednice Srbija i Crna Gora, odbiće se, bez obzira na državljanstvo i prebivalište podnosioca zahteva.

Zahtev za uspostavljanje isplate prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite priznatog rešenjem druge republike bivše SFRJ, SRJ, odnosno druge članice državne zajednice Srbija i Crna Gora po propisima Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, Savezne Republike Jugoslavije, odnosno Državne zajednice Srbija i Crna Gora, odbiće se, bez obzira na državljanstvo i prebivalište podnosioca zahteva.

Član 208.

Korisnici kojima su prava priznata kao licima nesposobnim za privređivanje, odnosno nesposobnim za rad, po propisima koji prestaju da važe danom početka primene ovog zakona, smatraju se nesposobnim za rad i u smislu ovog zakona.

Član 209.

Do početka isplate priznatih prava u skladu sa članom 179. ovog zakona preko Jedinствene evidencije, isplata ovih prava vršiće se u skladu sa propisima koji su bili na snazi do početka primene ovog zakona.

Član 210.

Propisi za sprovođenje ovog zakona doneće se do dana početka primene ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1. ovog člana primenjivaće se podzakonski akti doneti na osnovu propisa koji prestaju da važe početkom primene ovog zakona, ukoliko nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 211.

Danom početka primene ovog zakona prestaju da važe:

1) Zakon o pravima boraca, vojnih invalida i članova njihovih porodica („Službeni glasnik SRS”, broj 54/89 i „Službeni glasnik RS”, br. 137/04, 69/12 – US i 50/18);

2) Zakon o pravima civilnih invalida rata („Službeni glasnik RS”, broj 52/96);

3) Zakon o finansiranju udruženja boraca oslobodilačkih ratova Srbije („Službeni glasnik RS”, broj 21/90);

4) Zakon o osnovnim pravima boraca, vojnih invalida i porodica palih boraca („Službeni list SRJ”, br. 24/98, 29/98 i 25/00 – US i „Službeni glasnik RS”, br. 101/05 – dr. zakon, 111/09 – dr. zakon i 50/18);

5) odredbe čl. 60. i 61. Zakona o utvrđivanju nadležnosti Autonomne pokrajine Vojvodine („Službeni glasnik RS”, broj 99/09);

6) odredbe čl. 1a, 2, 3, 5, 6a, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 18a, 19, 20, 22, 23a i 23b Zakona o osnovnim pravima nosilaca „Partizanske spomenice 1941.” („Službeni list SFRJ”, br. 67/72, 40/73, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 i 42/90);

7) odredbe čl. 2a, 3, 4, 6, 7a, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 19a, 20, 21, 23, 24a i 24b Zakona o osnovnim pravima boraca španskog nacionalnooslobodilačkog i revolucionarnog rata od 1936. do 1939. godine („Službeni list SFRJ”, br. 67/72, 40/73, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 i 42/90);

8) odredbe čl. 2, 3, 5, 6, 8, 10a, 10b, 10v, 10d, 11, 12, 12a, 13, 14, 14a, 15, 17. i 19. Zakona o osnovnim pravima lica odlikovanih Ordenom narodnog heroja („Službeni list SFRJ”, br. 67/72, 21/74, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 i 42/90);

9) odredbe čl. 1a, 2, 4, 11. i 11a Zakona o osnovnim pravima lica odlikovanih Ordenom Karađorđeve zvezde s mačevima, Ordenom Belog orla s mačevima i Zlatnom medaljom Obilića („Službeni list SFRJ”, br. 67/72, 22/73, 33/76, 68/81, 75/85, 44/89 i 87/89);

10) odredbe čl. 4, 5, 6, 8, 11. i 15. Zakona o boračkom dodatku („Službeni list SFRJ”, br. 67/72, 33/76, 32/81, 68/81, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 i 42/90);

11) Uredba o načinu ostvarivanja prava pripadnika Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta u oblasti boračko-invalidske zaštite („Službeni glasnik RS”, broj 51/05);

12) Uredba o pravu na mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti ratnih vojnih invalida od V do X grupe iz oružanih akcija posle 17. avgusta 1990. godine („Službeni glasnik RS”, broj 8/19).

Član 212.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, a primenjuje se od 1. januara 2021. godine.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 97. tačka 10. Ustava, kojom je utvrđeno da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti boračko-invalidske zaštite, kao i odredbom člana 69. stav 4. kojom je propisano da se invalidima, ratnim veteranima i žrtvama rata pruža posebna zaštita, u skladu sa Zakonom.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

1. Sadašnju zaštitu boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata, civilnih žrtava rata, kao i članova njihovih porodica uređuju raniji savezni propisi (1), propisi Republike Srbije (2), nekadašnji propisi autonomnih pokrajina Vojvodine i Kosova i Metohije (3), kao i propisi lokalne samouprave (4), i to:

1. Zakon o osnovnim pravima boraca, vojnih invalida i porodica palih boraca („Službeni list SRJ”, br. 24/98, 29/98 i 25/00 – SUS i „Službeni glasnik RS”, br. 101/05 – dr. zakon, 111/09 – dr. zakon i 50/18):

Na osnovu člana 127. ovog zakona, na snazi su pojedine odredbe sledećih propisa:

1.1. Zakon o osnovnim pravima nosilaca "Partizanske spomenice 1941." („Službeni list SFRJ”, br. 67/72, 40/73, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 i 42/90);

1.2. Zakon o osnovnim pravima boraca španskog nacionalnooslobodilačkog i revolucionarnog rata od 1936. do 1939. godine („Službeni list SFRJ”, br. 67/72, 40/73, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 i 42/90);

1.3. Zakon o osnovnim pravima lica odlikovanih Ordenom narodnog heroja („Službeni list SFRJ”, br. 67/72, 21/74, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 i 42/90);

1.4. Zakon o osnovnim pravima lica odlikovanih ordenom Karađorđeve zvezde s mačevima, ordenom Belog orla s mačevima i Zlatnom medaljom Obilića („Službeni list SFRJ”, br. 67/72, 22/73, 33/76, 68/81, 75/85, 44/89 i 87/89);

1.5. Zakon o boračkom dodatku („Službeni list SFRJ”, br. 67/72, 33/76, 32/81, 68/81, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 i 42/90);

2.1. Zakon o pravima boraca, vojnih invalida i članova njihovih porodica („Službeni glasnik SRS”, broj 54/89 i "Službeni glasnik RS", br. 137/04, 69/12 – US i 50/18);

2.2. Zakon o pravima civilnih invalida rata („Službeni glasnik RS", br. 52/96);

2.3. Zakon o finansiranju udruženja boraca oslobodilačkih ratova Srbije („Službeni glasnik RS", br. 21/90);

U periodu 1992-1996. godine Vlada Republike Srbije donela je sledeće uredbe kojima je dodatno bila uređena oblast boračko-invalidske zaštite u periodu od 1992. do 31. marta 2006. godine:

2.4. Uredba o materijalnom obezbeđenju i drugim pravima boraca, ratnih vojnih invalida i civilnih invalida rata iz oružanih akcija posle 17. avgusta 1990. („Službeni glasnik RS", br. 7/92, 20/92, 31/92, 45/93, 75/93, 8/94, 37/94 i 52/96);

2.5. Uredba o pravima na dopunsku zaštitu vojnih invalida, korisnika porodične invalidnine i civilnih invalida rata („Službeni glasnik RS", br. 39/92, 45/93, 75/93, 52/96 i 35/06);

- 2.6. Uredba o pravima ratnih vojnih invalida, civilnih invalida rata i članova porodica palih boraca iz Republike Srpske, odnosno Bosne i Hercegovine, koji privremeno borave na teritoriji Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, 84/92, 52/96 i 35/06);
- 2.7. Uredba o visini mesečnih novčanih primanja iz oblasti boračko – invalidske zaštite („Službeni glasnik RS”, br. 8/94, 37/94 i 35/06);
- 2.8. Uredba o povećanju primanja korisnika invalidskog dodatka i materijalnog obezbeđenja po popisima iz boračko - invalidske zaštite i zaštite civilnih invalida rata („Službeni glasnik RS”, br. 75/93, 52/96 i 35/06);
- 2.9. Uredba o načinu ostvarivanja prava pripadnika Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta u oblasti boračko-invalidske zaštite („Službeni glasnik RS”, broj 51/05).

Navedene uredbe (osim Uredbe pod tačkom. 2.9. stavljene su van snage Uredbom o prestanku važenja određenih uredbi u oblasti boračko-invalidske zaštite („Službeni glasnik RS”, broj 35/06). Pojedina prava priznata tim uredbama i dalje se ostvaruju. Nakon ove uredbe doneta je Uredba o pravu na mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti ratnih vojnih invalida od V do X grupe iz oružanih akcija posle 17. avgusta 1990. godine („Službeni glasnik RS”, broj 42/06). Ista je zamenjena istoimenom uredbom („Službeni glasnik RS”, broj 8/19), koja je stupila na snagu 16. februara 2019. godine, a u primeni je počev od isplate prava za mesec januar 2019. godine.

Ustavnim zakonom o izmenama i dopunama Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, broj 20/93) propisi autonomnih pokrajina Vojvodine i Kosova i Metohije stavljeni su van snage. Međutim, ovim zakonom propisano je da se prava priznata na osnovu tih propisa ostvaruju do donošenja odgovarajućeg republičkog zakona iz ove oblasti. Propisi autonomnih pokrajina, na osnovu kojih se ostvaruju navedena prava, jesu:

3.1. Zakon o pravima boraca i vojnih invalida („Službeni list SAP Vojvodina”, br. 19/85, 31/86, 32/88, 15/89, 1/90, 9/90 i 37/90);

3.2. Zakon o materijalnom obezbeđenju i zdravstvenoj zaštiti učesnika NOR-a („Službeni list SAP Kosovo i Metohija”, br. 5/79, 5/82, 52/86, 17/87, 41/87, 12/88, 25/89 i 29/89) i

3.3. Zakon o invalidskom dodatku i drugim pravima vojnih invalida („Službeni list SAP Kosovo i Metohija”, br. 24/79, 5/82, 52/86, 41/87, 12/88 i 29/89).

Zakonom o osnovnim pravima boraca, vojnih invalida i porodica palih boraca, koji je Savezna skupština SRJ donela 12. maja 1998. godine, a koji je u primeni od 1. jula 1998. godine, izvršena je kodifikacija dotadašnjih saveznih propisa iz oblasti boračko-invalidske zaštite i uređena su osnovna prava iz ove oblasti koja su vezana za telesno oštećenje ili su u vezi sa pogibijom člana porodice. Nakon donošenja Ustavne povelje Državne zajednice Srbija i Crna Gora (4. februara 2003. godine) dotadašnja zakonska nadležnost na nivou savezne države u oblasti boračko invalidske zaštite u celini je prenet na republički nivo, a navedeni zakon je nastavio da se primenjuje kao propis Republike Srbije, sve do donošenja odgovarajućeg republičkog zakona. Aktuelni događaji u zemlji nastali posle donošenja ovog zakona (oružane akcije na teritoriji AP Kosovo i Metohija i jugu Srbije, rat u SRJ 1999. godine, veliki priliv izbeglica iz republika bivše SFRJ od kojih su mnogi bili korisnici prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite, donošenje propisa o priznavanju prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite pripadnicima Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta i dr.) zahtevaju normativno uređenje novonastalih odnosa i prevaziđenih zakonskih rešenja.

Sada važeći propisi Republike Srbije iz oblasti boračko invalidske zaštite uređuju dopunsku zaštitu boraca i korisnika osnovnih prava po navedenom

saveznom zakonu, kao i potpunu zaštitu civilnih invalida rata i članova porodica civilnih žrtava rata i umrlih civilnih invalida rata. Ova zaštita, pored ostalog, uslovljena je i porodičnim i materijalnim prilikama domaćinstva korisnika. I ovi propisi su prevaziđeni, s obzirom da je republički zakon donet još 1989. godine i zahteva uređenje ove oblasti prema novonastalim okolnostima.

Na osnovu Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srbije zadržana su prava koja su u ovoj oblasti priznata po propisima AP Vojvodina i AP Kosovo i Metohija, do donošenja odgovarajućeg republičkog zakona. Kako ovaj zakon, u međuvremenu, nije donet priznata prava se i dalje ostvaruju po navedenim pokrajinskim propisima. Ova prava su analogna pravima utvrđenim republičkim propisima, uz postojanje razlika u pogledu naziva prava, kruga korisnika obuhvaćenih zaštitom, obima prava i uslova za njihovo ostvarivanje. Stoga ovo zahteva potrebu jedinstvenog regulisanja ove zaštite na teritoriji cele Republike.

Dopunskom zaštitom boraca, po propisima organa lokalne samouprave, štite se borci kojima nije obezbeđena zaštita po gore navedenim propisima (ili se već priznatim korisnicima obezbeđuje širi obim prava), u okviru sredstava koje obezbeđuje sama opštinska (odnosno gradska) uprava. Republička regulativa, takođe, neposredno utiče na ovaj nivo zaštite.

Ovim zakonom se po prvi put, jedinstveno za teritoriju Republike Srbije, uređuje oblast boračko-invalidske zaštite i zaštite civilnih invalida rata, vrši se usklađivanje navedenih propisa sa Ustavom Republike Srbije i istovremeno se vrši kodifikacija svih propisa u ovoj oblasti. Naime, Zakonom se realizuje od ranije prisutna ideja da se ukupna zakonodavna materija iz ove oblasti uredi jednim propisom. Razlozi za takav pristup su višestruki, od suštinskih (jer se radi o materiji koja je povezana istim osnovnim opredeljenjima na kojima se zasniva konstituisanje prava određenih kategorija građana), do pravnotehničkih, jer se u okviru jednog zakona sažimaju svi bitni elementi i kriterijumi za kategorizaciju korisnika prava, vrste prava i način njihovog korišćenja, obezbeđuje bolji pregled materije, stvaraju uslovi za bolju praktičnu primenu zakonskih rešenja i time obezbeđivanje većeg stepena zakonitosti u ovoj oblasti.

Zakonom se nastoji da se materija u ovoj oblasti uredi tako što će se kroz konstituisanje prava i zaštite koja se obezbeđuje građanima afirmisati trajna vrednost borbe za odbranu nezavisnosti, suverenosti i ustavnog poretka zemlje. Na toj osnovi, Zakon sadrži rešenja kako za budućnost, tako i u odnosu na događaje u bližjoj i daljoj prošlosti vezane za ratna zbivanja i oružane akcije u miru.

Dosadašnja sagledavanja materijalnog i socijalnog položaja ove kategorije korisnika pokazala su da postoje brojni problemi i potreba za pojačanom zaštitom pojedinih od ovih korisnika. Polazeći od opredeljenja da se zadrži iznos osnovice za određivanje primanja i iznosi tih primanja, isti su iskazani procentualno od prosečne neto zarade u Republici (bez poreza i doprinosa). Osnovna intencija je da se prava zadrže u istim iznosima koji su propisani sada važećim propisima, uz izvesno povećanje iznosa lične i porodične invalidnine.

Zakon sadrži i znatan broj drugih izmena i novih rešenja za sprovođenje osnovnih materijalno - pravnih odredaba kojima su uređeni uslovi za ostvarivanje prava u ovoj oblasti. Većina tih rešenja odnosi se na preciziranje određenih pojmova, postupka za ostvarivanje prava, dokazna sredstva, uslove za korišćenje prava, nadzor nad izvršavanjem ovog zakona i dr.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Zakona se sastoji iz deset poglavlja, i to:

- uvodne odredbe,
- korisnici prava,
- prava i uslovi za ostvarivanje prava,
- korišćenje i prestanak prava,
- postupak za ostvarivanje prava,
- jedinstvena evidencija podataka,
- kontrola namenskog korišćenja sredstava i nadzor nad radom organa u vršenju poverenih poslova državne uprave,
- udruženja,
- kaznene odredbe,
- prelazne i završne odredbe.

GLAVA I, UVODNE ODREDBE (čl. 1. do 4.)

Članom 1. utvrđuje se krug korisnika čija se prava uređuju: borci, ratni i mirnodopski vojni invalidi, civilni invalidi rata, članovi porodica palih boraca, umrlih boraca, umrlih vojnih invalida, lica koje je poginulo ili umrlo u vojsci u miru, umrlih civilnih invalida rata i civilnih žrtava rata.

Članom 2. propisano je da se prava utvrđena ovim zakonom zasnivaju na principu naknade štete i na principu nacionalnog priznanja.

GLAVA II, KORISNICI PRAVA (čl. 5. do 31.)

1. Borci, čl. 5 do 7. Zakona

Član 5. propisuje bliže okolnosti relevantne za definisanje pojma borca i rokove trajanja okolnosti sa stanovišta uslova za ostvarivanje prava predviđenih zakonom:

1) učešće u budućem ratu ili budućim oružanim akcijama preduzetim za vreme mira radi odbrane suvereniteta, nezavisnosti, teritorijalne celokupnosti i ustavnog uređenja Republike Srbije (posle stupanja na snagu ovog zakona);

2) učešće u antifašističkoj borbi u Drugom svetskom ratu u svojstvu pripadnika Vojske Kraljevine Jugoslavije (aprilski rat – od 6. do 17. aprila 1941. godine);

3) učešće u antifašističkoj borbi u Drugom svetskom ratu u svojstvu pripadnika partizanskih odreda, Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije, odnosno Jugoslovenske armije, (period od 17. aprila 1941. godine do 15. maja 1945. godine);

4) učešće u antifašističkoj borbi u Drugom svetskom ratu u svojstvu pripadnika Jugoslovenske vojske u otadžbini, odnosno Ravnogorskog pokreta (period od 17. aprila 1941. do 15. maja 1945. godine);

5) učešće u oružanim akcijama radi odbrane suvereniteta, nezavisnosti i teritorijalne celokupnosti SFRJ u svojstvu pripadnika oružanih snaga SFRJ (period od 17. avgusta 1990. godine do 27. aprila 1992. godine, a za pripadnike oružanih snaga SFRJ stacioniranih na teritoriji Bosne i Hercegovine – do 19. maja 1992. godine);

6) učešće u oružanim akcijama preduzetim za vreme mira radi odbrane suvereniteta, nezavisnosti i teritorijalne celokupnosti SRJ, Državne zajednice SCG, odnosno Republike Srbije, do stupanja na snagu ovog zakona u svojstvu pripadnika oružanih snaga SRJ, Državne zajednice SCG, odnosno Republike Srbije (period posle 27. aprila 1992. godine);

7) učešće u ratu radi odbrane suvereniteta, nezavisnosti i teritorijalne celokupnosti SRJ od 24. marta do 26. juna 1999. godine;

Sušтина oročavanja vremena trajanja oružanih akcija i u vezi sa tim određivanje pojedinih delova teritorije bivše SFRJ isključuje mogućnost da se učesnicima oružanih akcija na teritorijama republika bivše SFRJ (tj. van teritorije SRJ, odnosno Državne zajednice SCG, odnosno Srbije) posle 27. aprila 1992. godine (odnosno posle 19. maja 1992. godine) prizna svojstvo borca u smislu ovog zakona.

Svojstvo borca, radi priznavanja prava po ovom zakonu, vezano je za državljanstvo Republike Srbije. Data je mogućnost da ovo svojstvo može ostvariti i stranac.

Članom 6. Zakona proropisano je ograničenje za priznanje statusa borca licu koje je dobrovoljno učestvovalo u ratu, odnosno u oružanim akcijama preduzetim u miru, time što je to lice moralo biti priključeno zvaničnim vojnim jedinicama.

Članom 7. izvršeno je razvrstavanje boraca u kategorije boraca. Prema periodu dužini i teritoriji vojnog angažovanja, borci su razvrstani u tri kategorije boraca. Prava propisana ovim zakonom pripadaju borcima u zavisnosti od kategorije u koju su razvrstani. Priznanje statusa borca i razvrstavanje u kategorije vrši se rešenjem organa nadležnih za poslove boračko – invalidske zaštite.

2. Vojni invalid, čl. 8. do 21. Zakona

Odredbama čl. 9. do 12. Zakona propisuju se uslovi za sticanje svojstva ratnog vojnog invalida: oštećenje organizma koje je posledica rane, povrede, ozlede ili bolesti od najmanje 20%, zadobijene pod okolnostima iz člana 5. (kojim je definisan pojam borca), kao i za vreme ratnog zarobljeništva.

Odredbama čl. 12. do 21. Zakona definiše se pojam mirnodopskog vojnog invalida. Propisane su okolnosti vršenja vojne službe relevantne za sticanje tog svojstva, krug lica i posebni uslovi za priznanje ovog svojstva, pri čemu su zaštitom obuhvaćeni: vojnici na služenju vojnog roka, učenik odnosno kadet vojnoškolskih ustanova, slušaoci škole za rezervne oficire i lica u rezervnom sastavu na dužnosti u Vojski Srbije. Uslov za priznanje svojstva mirnodopskog vojnog invalida po osnovu rane, povrede ili ozlede, je da oštećenje organizma mora biti najmanje 20% a po osnovu bolesti najmanje 60%. Član 19. Zakona definiše da se nehat ne smatra krivicom u smislu čl. 13. do 15. Zakona. Članom 20. definisan je pojam vršenja vojne službe, odnosno dužnosti u vezi sa službom u vojsci, upućujućom odredbom na vojne propise.

3. Civilni invalid rata i civilna žrtva rata, čl. 22. i 23. Zakona

Odredbama čl. 22. i 23. Zakona definisani su pojmovi civilnog invalida rata i civilne žrtve rata. Precizirano je da se svojstvo civilnog invalida rata može ostvariti samo po osnovu telesnog oštećenja zadobijenog na teritoriji Republike Srbije. Novina je da se civilnim invalidom rata, odnosno civilnom žrtvom rata smatra i lice koje je zadobilo telesno oštećenje ili je poginulo kao žrtva terorističkog napada u inostranstvu u svojstvu diplomatskog ili konzularnog predstavnika Srbije u vezi sa obavljanjem službene dužnosti. Po sadašnjem propisu ova lica mogu da ostvare status mirnodopskog vojnog invalida. Ovo rešenje je i izuzetak u odnosu na opšti uslov za priznanje svojstva civilnog invalida odnosno civilne žrtve rata po kome je relevantno samo oštećenje organizma nastalo na teritoriji Republike Srbije.

4. Porodica palog borca, član 24. Zakona

Odredba člana 24. Zakona definiše pojam porodice palog borca i krug članova porodice koji mogu ostvariti propisana prava. Novina je da su, u odnosu na dosadašnje propise, iz zakonske zaštite isključeni brat, sestra i unuk palog borca.

5. Porodica umrlog borca, član 25. Zakona

Odredbom člana 25. Zakona utvrđuje se krug srodnika koji čine porodicu umrlog borca, koji mogu ostvariti prava propisana ovim zakonom po umrlom borcu.

6. Porodica vojnog invalida i vojnika koji je poginuo ili umro u Vojsci, član 26. Zakona

Odredbom člana 26. Zakona utvrđuje se krug srodnika koji čine porodicu umrlog vojnog invalida, odnosno vojnika koji je poginuo ili umro u Vojsci, koji mogu ostvariti prava propisana ovim zakonom.

7. Porodica civilnog invalida rata i civilne žrtve rata, član 27. Zakona

Odredbom člana 27. Zakona utvrđuje se krug srodnika koji čine porodicu umrlog civilnog invalida rata, odnosno civilne žrtve rata, koji mogu ostvariti prava propisana ovim zakonom.

8. Uža porodica, član 28. Zakona

Članom 28. Zakona utvrđuje se krug lica koji čine užu porodicu, koji mogu ostvariti prava po ovom zakonu ili koji utiču na utvrđivanje uslova za ostvarivanje prava po ovom zakonu.

9. Izdržavanje, član 29. Zakona

Članom 29. Zakona preciziran je pojam izdržavanja – upućivanjem na utvrđivanje ove okolnosti po propisima kojima se uređuju porodični odnosi.

10. Potpuna nesposobnost za rad, član 30. Zakona

Članom 30. Zakona propisuje se ko se smatra nesposobnim za rad, radi ispunjavanja uslova za ostvarivanje prava po ovom zakonu.

11. Državljanstvo, član 31. Zakona

Članom 31. propisuje se državljanstvo Republike Srbije kao uslova za ostvarivanje i korišćenje prava po ovom zakonu. Postojanje ovog državljanstva je neophodno i u vreme podnošenja zahteva za priznavanje prava i u vreme korišćenja priznatih prava.

GLAVA III, PRAVA I USLOVI ZA OSTVARIVANJE PRAVA (čl. 32. do 116.)

1. Prava, član 32. Zakona

Odredbom člana 32. Zakona taksativno su navedena sva prava koja se mogu ostvariti po ovom zakonu.

2. Određivanje i usklađivanje novčanih iznosa prava, čl. 33. Zakona

Članom 33. Zakona propisuje se koja se primanja po ovom zakonu isplaćuju mesečno i da se ona obračunavaju u odgovarajućem procentu od osnovice.

Osnovica je:

- 1) za pravo na ličnu invalidninu, porodičnu invalidninu, dodatak za negu, ortopedski dodatak, mesečno novčano primanje, invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida, novčanu naknadu za nabavku putničkog motornog vozila, jednokratnu pomoć u slučaju smrti korisnika, naknadu troškova sahrane - iznos prosečne mesečne zarade bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji za mesec koji dva meseca prethodi mesecu u kom se ostvaruje pravo;
- 2) za pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida u radnom odnosu - iznos prosečne mesečne zarade bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji za mesec koji dva meseca prethodi mesecu u kom se ostvaruje pravo uvećan 30%;
- 3) za pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida koji je navršio 65 godina života - iznos prosečne mesečne zarade bez poreza i

doprinosa u Republici Srbiji, za mesec koji dva meseca prethodi mesecu u kom se ostvaruje pravo;

4) za pravo na borački dodatak - najniži iznos penzije u osiguranju zaposlenih u Republici Srbiji prema propisima iz penzijskog i invalidskog osiguranja, za mesec koji dva meseca prethodi mesecu u kom se ostvaruje pravo.

Osnovica iz stava 2. ovog člana utvrđuje se na osnovu objavljenih podataka republičkog organa nadležnog za poslove statistike i republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje.

3. Posebni uslovi za ostvarivanje prava, čl. 34. do 116. Zakona

1) Lična invalidnina

Odredbama čl. 34. do 39. Zakona utvrđeni su opšti uslovi za ostvarivanje svojstva vojnog invalida i svojstva civilnog invalida rata: način utvrđivanja procenta invaliditeta, razvrstavanje invalida u grupe invaliditeta (vojni invalidi od I do X grupe i civilni invalidi rata od I do VII grupe).

Članom 38. utvrđeni su iznosi lične invalidnine koja pripada vojnim invalidima i civilnim invalidima rata. Novina je da su sadašnji iznosi lične invalidnine svim grupama invaliditeta povećani, odnosno povećani su procenti od osnovice.

2) Porodična invalidnina

Odredbama čl. 40. do 42. Zakona navedeni su članovi porodice palog borca, umrlog vojnog invalida I do VII grupe, lica koje je poginulo ili umrlo kao vojno lice u mirnodopskim uslovima, kao i članovi uže porodice umrlog civilnog invalida rata I grupe sa 100% invaliditeta kome je bilo priznato pravo na dodatak za negu i pomoć od strane drugog lica, koji mogu ostvariti pravo na porodičnu invalidninu, kao i uslovi za priznavanje ovog prava.

Pravo na porodičnu invalidninu može ostvariti udova ili udovac palog borca, umrlog vojnog invalida I do VII grupe, lica koje je poginulo ili umrlo kao vojno lice u mirnodopskim uslovima, kao i članovi uže porodice umrlog civilnog invalida rata I grupe sa 100% invaliditeta kome je bilo priznato pravo na dodatak za negu i pomoć od strane drugog lica, koje se uvodi kao novo pravo. Zadržani su uslovi po sada važećim propisima u pogledu godina života sa kojima mogu ostvariti ovo pravo – udova sa 45 godina, odnosno udovac sa 50 godina. Ukoliko udovac ili udova koristi pravo na porodičnu invalidninu kao sauživalac sa detetom, ima pravo na porodičnu invalidninu sve dok dete ima pravo na porodičnu invalidninu, bez obzira na uslove u pogledu godina života. Dete, usvojenik i pastorak mogu ostvariti pravo na porodičnu invalidninu do 15. godine života a nakon toga samo pod uslovom da se nalaze na školovanju. Uslov vezan za školovanje je preciziran vezivanjem stepena školovanja sa određenim godinama života, tako da ukoliko dete pohađa srednju školu pravo na porodičnu invalidninu može ostvarivati do 20. godine života a ukoliko pohađa visokoškolsku ustanovu do 26. odnosno 27. godine života. Pravo na porodičnu invalidninu priznaje se i za vreme prvog, drugog i trećeg stepena studija (doktorske studije). Nesposobnost za rad kod dece postoji ukoliko je osnov za tu nesposobnost nastupio pre 15. godine, odnosno za vreme dok je dete koristilo porodičnu invalidninu dok se nalazilo na školovanju.

Odredbama čl. 43. do 46. propisana su rešenja u kojima se određuje na koji način se utvrđuju iznosi porodične invalidnine kada ovo pravo koristi više članova porodice, kao i ko ima preče pravo na porodičnu invalidninu, kao i vidovi porodičnih invalidnina. Odredbama čl. 47. do 52. propisani su mesečni iznosi porodičnih invalidnina, pri čemu je njihov mesečni iznos utvrđen u procentu od osnovice i iznosi:

- porodična invalidnina po palom borcu i porodična invalidnina po licu koje je poginulo ili umrlo u Vojsci u miru - 116,00%,

- po umrlom vojnom invalidu i civilnom invalida rata I grupe sa 100% invaliditeta kome je za osnovne životne potrebe neophodna nega i pomoć drugog lica - 26%;
- dodatak za roditelja palog borca kojima je to bilo jedino dete ili su mu ostala deca izgubila život kao građanske žrtve rata iznosi 54% (za jednog roditelja), odnosno 81% (za oba roditelja),
- uvećana porodična invalidnina – 63%.
- Novina je da su iznosi porodične invalidnine po palom borcu, po licu koje je poginulo ili umrlo u Vojsci i po umrlom vojnom invalidu povećane.

3) Dodatak za negu

Odredbama čl. 53. do 57. propisano je pravo na dodatak za negu. Radi se o pravu koje po sada važećim propisima ostvaruju vojni invalidi i civilni invalidi rata (kojima se dodatak za negu razvrstava u tri stepena) i korisnici mesečnog novčanog primanja (kojima se dodatak za negu razvrstava u dva stepena). Iznos prava se utvrđuje u zavisnosti od stepena dodatka za negu.

Pravo na dodatak za negu imaju vojni invalidi i civilni invalidi rata I grupe, kao i invalidi II do IV grupe kojima je ukupno oštećenje organizma jednako oštećenju organizma vojnog invalida I grupe. Pravo je zadržano bez promene u pogledu stepena dodatka za negu, postupka priznanja i iznosa prava.

Ovom pravu analogno je pravo na povećanje mesečnog novčanog primanja zbog vezanosti za postelju (po zakonu AP Vojvodina) koje će se, takođe, prevesti na dodatak za negu IV stepena i V stepena.

Odredbom člana 57. zadržano je sadašnje pravo vojnog invalida i civilnog invalida rata kome je priznato pravo na dodatak za negu na naknadu iznosa doprinosa za socijalno osiguranje koje je platio za lice sa kojim je zaključio ugovor o radu kojim mu ovo lice pruža negu.

4) Dečiji dodatak

Odredbom člana 58. propisano je da vojni invalidi od I do VII grupe i deca-korisnici porodične invalidnine, ostvaruju pravo na dečiji dodatak pod uslovima i u visini koji su utvrđeni propisima o finansijskoj podršci porodici sa decom.

5) Ortopedski dodatak

Odredbama čl. 59. do 61. propisano je pravo na ortopedski dodatak. Pravo je utvrđeno bez promena u odnosu na sada važeće propise: priznaje se vojnom ili civilnom invalidu rata od I do VI grupe kome je svojstvo priznato po osnovu amputacije ili teškog oštećenja ekstremiteta ili po osnovu potpunog gubitka vida na oba oka.

Pravo na ortopedski dodatak razvrstava se u četiri stepena, prema težini, vrsti i uzroku oštećenja. Iznos prava određuje se u zavisnosti od stepena ortopedskog dodatka. U okviru prvog stepena ortopedskog dodatka sadržano je sadašnje povećanje iznosa ovog prava od 25% od dosadašnjeg iznosa, invalidima kod kojih postoje dva ili više oštećenja prvog stepena.

6) Zdravstvena zaštita i druga prava u vezi sa ostvarivanjem zdravstvene zaštite

Pravo na zdravstvenu zaštitu po ovom zakonu može da ostvari borac, vojni invalid, civilni invalid rata, korisnik porodične invalidnine, korisnik mesečnog novčanog primanja, kao i članovi njihovih porodica u skladu sa propisima kojima se uređuje zdravstvena zaštita i zdravstveno osiguranje.

7) Medicinsko-tehnička pomagala

Članom 63. propisano je da vojni invalidi mogu ostvariti pravo na medicinsko-tehnička pomagala u skladu sa propisima iz oblasti zdravstva.

Izuzetno od ovog osnovnog rešenja, propisano je da vojni invalid, za oštećenja organizma po osnovu kojih mu je priznato svojstvo vojnog invalida, može ostvariti pravo na protezu, ortozu i invalidska kolica većeg standarda od standarda koji je predviđen propisima iz oblasti zdravstva, a koji bude propisan podzakonskim aktom. Pomagalo se priznaje sa određenim rokom trajanja i ne smatra se trajno priznatim pravom.

8) Banjsko-klimatski oporavak

Pravo na banjsko-klimatski oporavak (dosadašnje pravo na banjsko-klimatsko lečenje) pripada vojnim invalidima, civilnim invalidima rata i korisnicima porodične invalidnine. Ne predstavlja produženi vid lečenja, već se priznaje u cilju poboljšanja njihovog opšteg zdravstvenog stanja. Ministar propisuje kriterijume po kojima se vojni invalid, civilni invalid rata i korisnik porodične invalidnine može uputiti na banjsko - klimatski oporavak.

9) Profesionalna rehabilitacija i novčana pomoć za vreme profesionalne rehabilitacije

Pravo na profesionalnu rehabilitaciju i novčanu pomoć za vreme profesionalne rehabilitacije ostvaruje se u skladu sa zakonom kojim se uređuje prekvalifikacija ili dokvalifikacija osoba sa invaliditetom.

10) Invalidski dodatak

Odredbama čl. 66. do 73. propisano je pravo na invalidski dodatak. Pod ovim opštim nazivom sadržana su tri prava, i to:

- a) Pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida u radnom odnosu (sadašnje pravo na borački dodatak);
- b) Pravo na invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida, koje pripada svim ratnim vojnim invalidima, tj. ratnim vojnim invalidima od I do X grupe (radi se o korisnicima sadašnjeg prava na naknadu za vreme nezaposlenosti ratnog vojnog invalida od I do IV grupe – po zakonu i sadašnjeg prava na mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti ratnog vojnog invalida od V do X grupe – po Uredbi); (100% od osnovice za ratne vojne invalide od I do IV grupe, odnosno 63% od osnovice za ratne vojne invalide od V do X grupe); po sada važećim propisima pravo trajno prestaje, pored ostalog, zasnivanjem radnog odnosa; novina je da se pravo na mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti ratnog vojnog invalida od V do X grupe – po Uredbi propisuje Predlogom zakonom kao aktivno pravo svih ratnih vojnih invalida od V do X grupe, tako da će ovo pravo moći da ostvare i oni ratni vojni invalidi koji to pravo nisu ostvarivali po Uredbi; osim toga, novina je i da ovo pravo, koje je korisniku prestalo zbog zasnivanja radnog, korisnik može ponovo ostvariti i kada je zasnovani radni odnos korisniku prestao bez njegove volje - u slučajevima u kojima za to nisu postojali opravdani razlozi u smislu propisa o radu;
- v) pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida koji je navršio 65 godina života je novo pravo. Pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida koji je navršio 65 godina a koji je ostvario penziju, priznaje se u iznosu razlike između osnovice i ostvarene penzije. Pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida koji je navršio 65 godina a nije ostvario pravo na penziju, određuje se u mesečnom iznosu od 100% od osnovice.

11) Mesečno novčano primanje

Mesečno novčano primanje predstavlja pravo kojim se obezbeđuje materijalna zaštita materijalno neobezbeđenih korisnika prava po ovom zakonu. Ovo pravo sada je propisano u različitim oblicima u više zakona iz oblasti boračko-invalidske zaštite, sa različitim krugom korisnika i u različitim iznosima (mesečno novčano primanje, novčana pomoć, invalidski dodatak, osnovna novčana naknada i izuzetna novčana naknada). Korisnici koji ovo pravo ostvaruju po sadašnjim propisima su borci Drugog

svetskog rata, kao i vojni invalidi, civilni invalidi rata, korisnici porodične invalidnine, članovi porodica umrlih boraca Drugog svetskog rata, umrlih civilnih invalida rata i civilnih žrtava rata. S obzirom da ovo pravo ostvaruju navedena lica ukoliko su materijalno neobezbeđena i za vreme dok su materijalno neobezbeđena, to sticanje prava na mesečno novčano primanje ne predstavlja trajni vid zaštite (za razliku od lične i porodične invalidnine), jer je u zavisnosti od prihoda korisnika i članova njegovog domaćinstva. Promene prihoda domaćinstva mogu dovesti do povećanja, smanjenja ili gubitka daljeg korišćenja ovog prava.

Apsolutnu smetnju za ostvarivanje ovog prava predstavljaju: radni odnos, obavljanje poslova po osnovu ugovora o o delu ili o privremenim i povremenim poslovima, članstvo u privrednom društvu ili drugoj profitabilnoj organizaciji, preduzetnička odnosno samostalna delatnost, naknada zarade za vreme nezaposlenosti i izuzetno mesečno novčano primanje; pored ovih, kao apsolutna smetnja uvodi se i materijalno obezbeđenje po propisima iz oblasti socijalne zaštite, vlasništvo, plodouživanje ili zakup na više od 10 hektara poljoprivredne zemlje (član 76).

Iz kruga članova domaćinstva čiji prihodi se ne uzimaju od uticaja na pravo korisnika isključeni su članovi uže porodice korisnikovog deteta (unuk, zet i snaha).

Utvrđen je samo jedan iznos dodatka za samohranost za sve samohrane korisnike, koji iznosi 42% od osnovice (koji iznos po sada važećim propisima pripada samohranom korisniku bez katastarskog prihoda), što znači da se dodatak za samohranost u iznosu od 21% od osnovice koji je pripadao korisniku sa katastarskim prihodom prevodi na iznos dodatka za samohranost od 42% od osnovice (član 80.).

Osnovica za utvrđivanje ovog prava određuje se prema prosečnoj mesečnoj zaradi u Republici (bez poreza i doprinosa) za mesec koji dva meseca prethodi mesecu u kome se ostvaruje pravo. Iznos prava određuje se u procentualnom iznosu 70% od osnovice, ukoliko korisnik i članovi njegovog domaćinstva ostvaruju ne ostvaruju prihode, a ukoliko iste ostvaruju 40% od osnovice. Ako su samohrani pripada im dodatak u iznosu od 42% od osnovice.

Pravo se priznaje počev od prvog dana narednog meseca po podnošenju zahteva i nadalje dok za to postoje zakonom propisani uslovi. Korisnik je u obavezi da prijavi svaku promenu u porodičnim i imovinskim uslovima koje utiču na smanjenje prava. Promene koje utiču na povećanje iznosa prava uzimaju se u obzir po zahtevu korisnika. Prvostepeni organ je u obavezi da u toku aprila svake godine sprovede postupak utvrđivanja činjenica da li je u imovinskim i porodičnim prilikama korisnika prava na mesečno novčano primanje došlo do promene od uticaja na smanjenje prava i ukoliko jeste, da odluči po nastaloj promeni.

12) Porodični dodatak

Pravo na porodični dodatak je pravo kojim se obezbeđuje materijalna zaštita korisnika porodične invalidnine priznate po umrlom vojnom invalidu kome je pripadalo pravo na dodatak za negu. Priznaje se iznosu 85% (korisnicima čije domaćinstvo nema prihode od uticaja na pravo), odnosno u iznosu 60% (korisnicima čije domaćinstvo ostvaruje prihode od uticaja na pravo) od iznosa dodatka za negu koji je ostvarivao umrli vojni invalid. Ostali uslovi za ostvarivanje ovog prava su isti kao i za ostvarivanje prava na mesečno novčano primanje (čl. 83. do 85.).

13) Borački dodatak

Odredbama čl 86. i 87. Zakona propisano je pravo na borački dodatak. To je novo pravo, koje pripada borcu kome je utvrđen status borca po ovom zakonu. Priznaje se borcu starijem od 60 godina života ukoliko on i članovi njegove uže porodice koji žive u domaćinstvu ne ostvaruju taksativno navedene prihode. Iznos prava se utvrđuje u odgovarajućem procentualnom iznosu od najnižeg iznosa penzije u osiguranju zaposlenih za mesec koji dva meseca prethodi mesecu u kome se ostvaruje pravo, u zavisnosti od kategorije u koju je borac razvrstan.

14) Naknada troškova smeštaja u ustanove socijalne zaštite

Članom 88. propisano je pravo na naknadu troškova smeštaja u ustanove socijalne zaštite. Novina u ostvarivanju ovog prava je da u naknadi navedenih troškova učestvuje i korisnik svim svojim primanjima priznatim po ovom zakonu, s tim što mu se za lične potrebe obezbeđuje iznos od 25% od ukupnog iznosa tih primanja.

15) Novčana naknada za nabavku putničkog motornog vozila

Odredbama čl. 89. do 92. propisano je pravo vojnih invalida I grupe na novčanu naknadu za nabavku putničkog motornog vozila. U odnosu na rešenje ovog prava po sada važećim propisu novina je da se korisniku ne dodeljuje putničko motorno vozilo, već novčana naknada za njegovu nabavku u iznosu šesnaest prosečnih neto zarada za mesec koji dva meseca prethodi mesecu u kome se ostvaruje pravo.

16) Pravo na poseban penzijski staž

Članom 93. propisano je da borac kome je status borca priznat rešenjem nadležnog organa po ovom zakonu ima pravo da mu vreme provedeno u ratu, odnosno oružanim akcijama prizna u poseban penzijski staž po propisima iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja.

17) Pravo na rešavanje stambenih potreba

Članom 94. propisano je pravo na rešavanje stambenih potreba korisnika prava po ovom zakonu, na taj način što je jedinica lokalne samouprave obavezana da kada gradi stanove za socijalno stanovanje, u skladu sa delom stvarno iskazanih stambenih potreba, izdvoji odgovarajući udeo (ne manji od 10%) od ukupne vrednosti planiranih investicija po projektima za izgradnju stanova za socijalno stanovanje na njenoj teritoriji, uključujući i 10% od ukupne vrednosti planiranih investicija po projektima drugih oblika rešavanja stambenih pitanja (kao na primer povoljnije kredite, subvencije za kupovinu imanja, renoviranje ili izgradnju kuća i dr.) za rešavanje stambenih potreba korisnika boračko – invalidske zaštite. Kriterijume za raspodelu ovih stanova propisaće lokalna samouprava. Pravo na kupovinu stana pod povoljnijim uslovima može ostvariti borac, član porodice palog borca, ratni vojni invalid i mirnodopski vojni invalid u skladu sa propisima kojima se uređuju posebni uslovi za realizaciju projekta izgradnje stanova za pripadnike snaga bezbednosti. Sredstva predviđena za rešavanje stambenih potreba obezbeđuju se u budžetu jedinice lokalne samouprave.

18) Naknada troškova putovanja

Odredbama čl. 95. do 98. propisani su način i uslovi za ostvarivanje naknade troškova putovanja (koju čine: troškovi prevoza u unutrašnjem saobraćaju železnicom ili autobusom). Pravo je preneto iz sada važećeg saveznog i republičkog zakona, bez izmena u delu koji se odnosi na troškove prevoza, s tim što nije propisano i pravo na dnevnice za vreme provedeno na putovanju. Pravo pripada korisnicima po ovom zakonu kada koriste prevoz u drugo mesto u postupcima koji se pokreću po službenoj dužnosti i u postupcima koji se pokreću po zahtevu stranaka ukoliko im zahtev konačnim rešenjem bude pozitivno rešen.

19) Besplatna i povlašćena vožnja

Odredbama čl. 99. do 103. propisani su uslovi i način ostvarivanja prava na besplatnu i povlašćenu vožnju, vojnih invalida, civilnih invalida rata i korisnika porodične invalidnine. Pravo je preneto iz sada važećih propisa. Novina je da je broj vožnji uz povlasticu na godišnjem nivou povećan sa tri na sedam vožnji (za vojne invalide i civilne invalide rata), odnosno sa jedne na dve vožnje (za korisnike porodične invalidnine). Isključena je mogućnost korišćenja aviona kao prevoznog sredstva. Ostalim korisnicima zadržan je broj vožnji po sada važećim propisima.

20) Pravo na „Boračku spomenicu“

Odredbama članova od 104. do 106. ustanovljava se „Boračka spomenica“ kao nacionalno priznanje borcu.

21) Pravo na legitimaciju

Odredbama čl. 107. do 110. propisano je novo pravo - pravo na legitimaciju. Pravo pripada korisnicima prava po ovom zakonu. Legitimacija predstavlja javnu ispravu kojom se dokazuje svojstvo koje je imao u legitimacije priznato. Propisani su osnovni uslovi za dodelu i korišćenje ove legitimacije.

22) Pravo na prioritet u zapošljavanju

Prioritet u zapošljavanju propisan je odredbom člana 111. Organi državne uprave, organi autonomne pokrajine i organi jedinice lokalne samouprave, u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast rada i zapošljavanja ukoliko ispunjavaju uslove iz konkursa, odnosno oglasa pod istim uslovima, daju prioritet u zapošljavanju sledećim licima po redosledu po kome su navedena:

- a) dete palog borca;
- b) ratni vojni invalid;
- v) borac.

23) „Ravnogorska spomenica 1941.“

Članom 112. propisano je pravo na „Ravnogorsku spomenicu 1941.“. Pravo je preneto iz sada važećeg zakona, kojim su nosioci ove spomenice izjednačeni sa nosiocima „Partizanske spomenice 1941.“ Propisan je izgled spomenice, uslovi za dodeljivanje spomenice i prava koja pripadaju nosiocu spomenice.

24) Pomoć u slučaju smrti

Odredbama čl. 113. do 116. propisani su uslovi i način ostvarivanja prava na pomoć u slučaju smrti korisnika po ovom zakonu. Pravo sadrži sledeće vidove pomoći:

- Naknada pogrebnih troškova: pripada licu koje sahrani korisnika prava po ovom zakonu; utvrđena je u iznosu naknade pogrebnih troškova umrlog korisnika penzije po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, osim u slučaju smrti nosioca „Partizanske spomenice 1941.“, španskog borca, lica odlikovanog Ordenom karadžorđeve zvezde s mačevima (za koje naknada iznosi 300% od osnovice) i smrti lica odlikovanog Ordenom narodnog heroja (za koga naknada iznosi 500% od osnovice).

- Jednokratna pomoć u slučaju smrti korisnika: pripada naslednicima umrlog vojnog invalida i korisnika mesečnog novčanog primanja ostvarenog po osnovu priznatog svojstva vojnog invalida, prava na porodičnu invalidninu ili svojstva borca. Za umrle vojne invalide pravo se priznaje u dvostrukom iznosu lične invalidnine koju je umrli invalid ostvarivao (s tim što je najmanji iznos ove pomoći iznos invalidnine vojnog invalida treće grupe), a za umrle korisnike mesečnog novčanog primanja pravo se priznaje u dvostrukom iznosu mesečnog novčanog primanja koje je umrli korisnik ostvarivao (član 114.).

- Naknada troškova prevoza umrlog korisnika: pripada licu koje je snosilo troškove prevoza vojnog invalida koji umre van svog prebivališta (član 115. i 116.).

25) Pravo borca na uniformu

Odredbom člana 116. propisano je pravo borca na nošenje uniforme veterana, čiji sastav, oblik, boju, formu i obeležja, kao i način nošenja propisuje ministar.

GLAVA IV, KORIŠĆENJE I PRESTANAK PRAVA (čl. 117. do 132.)

Odredbama čl. 117. do 132. uređena su pitanja vezana za početak ostvarivanja prava, korišćenje prava, promene od uticaja na ostvarivanje prava, smetnje za ostvarivanje i prestanak prava. U osnovi, zadržana su rešenja iz sadašnjih propisa. Bitne novine u odnosu na sadašnja rešenja su:

1. Početak ostvarivanja prava

Zadržano je osnovno rešenje da se prava priznaju od prvog dana narednog meseca po podnošenju zahteva. Međutim, nije predviđeno i rešenje da se prava priznaju i tri meseca unazad, ukoliko je zahtev podnet tri meseca po ispunjenju uslova za priznanje prava; izvedena prava priznaju se od dana kada je korisniku konačnim rešenjem priznato osnovno pravo, odnosno od prvog dana narednog meseca od dana priznanja svojstva borca (čl. 117.). Dokazi i osnovanost ostvarivanja „Ravnogorske spomenice 1941.“ propisani su odredbom člana 118.

2. Korišćenje prava

Odredbama čl. 119. do 122. propisano je da su prava po ovom zakonu lična prava i da se ne mogu prenositi na druga lica. Korisnici sa prebivalištem u inostranstvu mogu ostvarivati ličnu invalidninu, dodatak za negu, ortopedski dodatak, porodičnu invalidninu, dodatak za roditelja palog borca i uvećanu porodičnu invalidninu, a ne i druga prava propisana ovim zakonom. Prava priznata po ovom zakonu mogu se ostvarivati dok korisnik ima državljanstvo Republike Srbije. Članom 191. propisano je da korisniku kome su prava priznata po dosadašnjim propisima bez državljanstva Republike Srbije prestaju priznata prava ukoliko do početka primene ovog zakona nije stekao ovo državljanstvo.

Članom 122. propisano je da za vreme dok se nalazi na izdržavanju kazne zatvora korisniku mesečnog novčanog primanja ne pripada ovo primanje, kao ni druga prava izvedena iz tog prava, osim ukoliko izdržava članove uže porodice u kom slučaju mu pripada 50% od iznosa mesečnog novčanog primanja do šest meseci od dana stupanja na izdržavanje kazne.

3. Promene od uticaja na ostvarivanje prava

Propisana je obaveza korisnika prava propisanih ovim zakonom da u roku od 15 dana prijave sve promene koje utiču na gubitak ili smanjenje prava priznatih po ovom zakonu. Precizirano je od kada nastale promene utiču na priznato pravo (čl. 123. i 124.).

4. Smetnje za ostvarivanje i korišćenje prava i prestanak prava

Odredbama čl. 125. i 126. propisuje se da se prava po ovom zakonu ne mogu priznati, a ukoliko su ista priznata prestaju: licu koje je prebeglo neprijatelju ili je pobeglo iz vojske ili sa vojne dužnosti, koje je srađivalo sa neprijateljem, samo se ranilo radi izbegavanja vojne dužnosti, kao i licu osuđenom za određena krivična dela (protiv ustavnog uređenja i bezbednosti Republike Srbije, protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom). Takođe, članu porodice ne mogu se priznati prava propisana ovim zakonom po osnovu navedenog lica, a ukoliko su mu priznata ista mu prestaju. Pravosnažna sudska presuda kojom je pripadnik Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta ili član njegove porodice osuđen zbog učešća u borbama protiv partizanskih odreda, Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije, odnosno Jugoslovenske armije, predstavlja

smetnju za ostvarivanje prava po ovom zakonu, osim ukoliko je ovakva presuda stavljena van snage u postupku sprovedenom po propisima o rehabilitaciji ovih lica.

Članom 127. propisano je da prava po ovom zakonu ne može ostvariti supružnik, odnosno vanbračni partner, koji je nakon smrti lica po kome ostvaruje pravo sklopio novi brak odnosno zasnovao vanbračnu zajednicu. Ukoliko je supružnik već ostvario navedena prava, ista prestaju, osim ako su mu prava priznata po osnovu nesposobnosti za rad. Supružnik, odnosno vanbračni partner, ne može ostvariti prava po ovom zakonu a ako ih je ostvario ista mu prestaju ako se ne stara o detetu sa kojim kao sauživalac treba da koristi prava. Supružniku odnosno vanbračnom partneru, se može ponovo uspostaviti pravo ukoliko nastavi da se stara o detetu za vreme dok isto koristi pravo. Roditelj ne može ostvariti prava po ovom zakonu po osnovu deteta ukoliko je pravosnažnom sudskom presudom potpuno lišen roditeljskog prava.

Članom 128. propisano je da vojni i civilni invalid rata ne može po osnovu istog oštećenja organizma istovremeno koristiti prava po ovom zakonu i pravo na naknadu za telesno oštećenje po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Članom 129. propisano je da korisnik prava na dodatak za negu po ovom zakonu ne može istovremeno koristiti i novčanu naknadu na ime nege po drugom pravnom osnovu.

Članom 130. propisano je da, u cilju sprečavanja slučajeva da lice po istom činjeničnom osnovu koristi prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite i u Republici Srbiji i u drugoj državi, lice koje je ostvarilo pravo na ličnu ili porodičnu invalidninu u drugoj državi ne može to pravo ostvarivati u Republici Srbiji, bez obzira na to što je steklo državljanstvo Republike Srbije ili ima prebivalište u Republici Srbiji. U prethodnom periodu je izvršeno upoređivanje podataka o korisnicima prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite u Republici Srbiji i u Republici Srpskoj pri čemu je utvrđeno da oko 200 korisnika istovremeno po istom pravnom osnovu koriste prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite u obe države. U ovim slučajevima, na osnovu sporazuma koji su zaključili ministari za boračko-invalidsku zaštitu obe države, priznata prava su zadržana od starane države koja je prva priznala prava. Takođe, prava po ovom zakonu ne može ostvariti ni lice koje se odreklo korišćenja prava po istom osnovu u drugoj državi.

Odredbama čl. 131. i 132. propisani su razlozi za prestanak prava na porodičnu invalidninu i invalidski dodatak zbog prestanka ispunjavanja uslova u vezi zasnivanja radnog odnosa, osnivanja profitabilne organizacije ili odbijanja ponuđenog zaposlenja, kao i uslovi pod kojima se pravo na invalidski dodatak može ponovo ostvariti.

GLAVA V, POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA (čl. 133. do 176.)

1. Zahtev

Odredbama čl. 134. do 140. propisano je da se postupak za priznavanje prava po ovom zakonu ostvaruju po podnetom zahtevu. Legitimacija o priznatom svojstvu po ovom zakonu i knjižica za povlašćenu vožnju izdaje se po službenoj dužnosti. Zahtev za priznavanje prava po osnovu oštećenja organizma nastalog usled rane, povrede ili ozlede, odnosno pogibije ili smrti člana porodice može se podneti bez roka ograničenja, a prava po osnovu oštećenja organizma nastalog po osnovu bolesti ili po osnovu člana porodice koji je umro od bolesti može se podneti u propisanom roku.

2. Dokazivanje

Odredbama čl. 141. i 142. propisano je da se status borca dokazuje na osnovu originalnih pismenih dokaza iz vremena učešća u ratu, odnosno oružanim akcijama preduzetim u miru, na osnovu pisanih podataka kojima raspolaže nadležni organ, na osnovu rešenja nadležnog organa kojim je borcu vreme provedeno u ratu priznato u

poseban penzijski staž ili na osnovu rešenja donetog u postupku sprovedenom po ovom zakonu.

Odredbama čl. 143. do 150. propisuju se vrste dokaznih sredstava kojima se može utvrditi da je rana, povreda ili ozleda bolest zadobijena pod okolnostima propisanim ovim zakonom i vrsta medicinske dokumentacije kojom se utvrđuju nastala telesna oštećenja. Propisano je, pored ostalog, da je za utvrđivanje okolnosti nastanka telesnog oštećenja po osnovu rane, povrede i ozlede relevantna samo medicinska dokumentacija o lečenju koja potiče iz određenog perioda od prestanka okolnosti pod kojima je zadobijena. Činjenica da je lice od koga članovi porodice izvode pravo po odredbama ovog zakona poginulo ili umrlo utvrđuje se samo pismenim dokaznim sredstvima iz vremena kada je to lice poginulo, umrlo ili nestalo. Pismenim dokaznim sredstvom ne može se smatrati izjava stranke ili drugog lica, kao ni upis u vojnu knjižicu koji je izvršen bez poziva na odgovarajuću službenu evidenciju. Nadležna jedinica ili ustanova vojske, odnosno nadležni organ Ministarstva unutrašnjih poslova je dužan da izda uverenje o okolnostima pod kojima se slučaj dogodio. Okolnosti pod kojima je civilno lice zadobilo ranu, povredu ili ozledu, odnosno izgubilo život, utvrđuju se na osnovu zapisnika o izvršenom uviđaju i drugih akata nadležnih organa unutrašnjih poslova, odnosno pravosudnih organa. Odredbama čl. 151. i 152. propisano je da se za korisnike kojima se isplata vrši u inostranstvu, dokazi o životu pribavljaju svakih 6 meseci, a dokazi o tome da dete ispunjava uslove u pogledu školovanja svake godine. Dokaz za korisnika koji se školuje u inostranstvu da je završio određeni stepen škole mora biti nostrifikovan. Za ostvarivanje prava na invalidski dodatak potvrda o visini zarade podnosi se svakog meseca, potvrda o visini ostvarene penzije šestomesečno, a ostali dokazi svakih godinu dana.

Odredbama čl. 153. i 154. propisane su lekarske komisije na osnovu čijeg nalaza i mišljenja se utvrđuju invaliditet, postojanje više oštećenja koja odgovaraju invaliditetu I grupe, verovatnoća promene procenta invaliditeta, dodatak za negu, ortopedski dodatak, pravo na novčanu naknadu za nabavku putničkog motornog vozila, činjenica da je bolest, odnosno smrt u uzročnoj vezi sa vršenjem vojne službe, potreba vojnog invalida za medicinsko-tehničkim pomagalom, kao i druge činjenice sa medicinskog aspekta bitne za odlučivanje o pravima po ovom zakonu i to: prvostepena, drugostepena i posebna lekarska komisija. Propisan je sastav ovih komisija, način njihovog rada i vrsta medicinske dokumentacije na osnovu kojih komisije daju nalaz i mišljenje.

3. Prvostepeni upravni postupak

Odredbama čl. 155. do 157. propisano je da po zahtevu za priznanje prava po ovom zakonu, kao i po zahtevu za utvrđivanje statusa borca i razvrstavanje u kategoriju borca koji podnese korisnik koji ima prebivalište u Republici Srbiji u prvostepenom postupku rešava opštinska odnosno gradska uprava prema mestu prebivališta podnosioca zahteva. Navedeni organ je nadležan i za izdavanje legitimacije korisnika po ovom zakonu i knjižice za ostvarivanje prava na povlašćenu vožnju

U prvostepenom postupku po zahtevu lica koje ima prebivalište u Republici Hrvatskoj rešava Gradska uprava Novog Sada, po zahtevu lica koje ima prebivalište u Republici Rumuniji rešava opštinska uprava Vršac, a po zahtevu lica iz ostalih zemalja Gradska opština Stari Grad u gradu Beogradu, osim ukoliko je o zahtevu lica sa prebivalištem u inostranstvu pre napuštanja teritorije Republike Srbije već odlučivao drugi organ na teritoriji Republike Srbije, kada isti zadržava nadležnost (do sada je nadležnost za rešavanje po zahtevima lica sa prebivalištem u inostranstvu određivana podzakonskim aktom - Uputstvom). Prvostepeni organi obavljaju navedene poslove kao poverene. Ovakvim propisivanjem nadležnosti rešavanje o pravima iz oblasti boračko-invalidske zaštite usaglašava sa ustavnim rešenjima i rešenjima iz Zakona o lokalnoj samoupravi, po kojima republičke propise izvršavaju republički organi uprave, a opštini se može poveriti obavljanje ovih poslova samo

zakonom. Prvostepeno rešenje podleže prethodnoj kontroli od strane ovlašćenog službenog lica prvostepenog organa.

4. Drugostepeni upravni postupak

Članom 158. propisano je da o pravima iz ovog zakona u drugom stepenu rešava nadležno ministarstvo, a za teritoriju Autonomne pokrajine Vojvodina i teritoriju grada Beograda odgovarajući organ Autonomne pokrajine Vojvodina, odnosno grada Beograda.

Odredbama čl. 159. do 166. propisana su prava čija revizija se obavezno vrši od strane nadležnog drugostepenog organa. Ako je protiv rešenja donetog u prvom stepenu izjavljena žalba o reviziji i žalbi rešava se istim rešenjem.

Na zahtev drugostepenog organa, prvostepeni organ je dužan da u roku od 15 dana dostavi rešenje radi revizije. Ako revizija ne bude izvršena u roku od tri meseca od isteka roka za žalbu ili u roku od tri meseca od dostavljanja nalaza i mišljenja koje je drugostepena lekarska komisija dala na osnovu svog uputa na specijalističko ispitivanje lica na koje se odnosi rešenje, smatra se da je revizija izvršena i da je data saglasnost na to rešenje. U postupku revizije obavezno je i pribavljanje nalaza i mišljenja drugostepene lekarske komisije kada je u pitanju utvrđivanje činjenice da li je bolest u uzročnoj vezi sa vršenjem vojne službe, procenat invaliditeta, stepen ortopedskog dodatka, stepen dodatka za negu, oštećenje organizma po osnovu koga se priznaje pravo na novčanu naknadu za nabavku putničkog motornog vozila. Potpunu nesposobnost za rad utvrđuju nadležne lekarske komisije po propisima iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

5. Upravni spor

Članom 167. propisano je da se protiv konačnog rešenja donetog po žalbi, kao i protiv rešenja donetog u vršenju revizije može se pokrenuti upravni spor.

6. Postupak po promenama od uticaja na pravo i kod privremeno priznatih prava

Odredbama čl. 168. do 172. propisan je postupak po promenama od uticaja na priznata prava i način odlučivanja po ovim promenama. Osnovno rešenje je da se postupak radi odlučivanja po promenama koje utiču na smanjenje obima ili prestanak prava priznatih po ovom zakonu pokreće po službenoj dužnosti, a po promenama koje utiču na povećanje obima priznatog prava se pokreće po zahtevu korisnika. Korisnik je u obavezi da aktivno učestvuje u navedenim postupcima. Shodno članu 170. prvostepeni organ po službenoj dužnosti sprovodi postupak za donošenje novog rešenja o pravu koje je po ovom zakonu priznata privremeno. Ukoliko korisnik kome je privremeno priznato pravo, onemogućiti da lekarska komisija da nalaz i mišljenje po isteku privremenosti, postupak za priznanje prava će se obustaviti, a u slučaju da ponovo podnese zahtev za priznanje ovog prava isto će mu se priznati počev od prvog dana narednog meseca od dana podnošenja tog zahteva.

Odredbama čl. 173. i 174. propisani su sledeći postupci: postupak povećanja procenta invaliditeta ukoliko kod vojnog invalida, odnosno civilnog invalida rata nastupe promene koje su od uticaja na povećanje procenta invaliditeta priznatog konačnim rešenjem; postupak za ponovno priznanje svojstva po zahtevu za utvrđivanje procenta invaliditeta koji podnese lice kome je prestalo svojstvo invalida zbog smanjenja procenta privremeno priznatog invaliditeta ispod minimalnog procenta; postupak po zahtevu lica kome je ranije podnet zahtev za priznavanje tog svojstva po osnovu rane, povrede ili ozlede odbijen zbog nedovoljnog procenta invaliditeta.

7. Troškovi postupka i troškovi za izvršavanje Zakona

Odredbama čl. 175. i 176. propisuje se da se u postupku za ostvarivanje prava po ovom zakonu ne plaćaju takse i da se troškovi za ostvarivanje prava po ovom zakonu obezbeđuju u budžetu Republike Srbije.

GLAVA VI, JEDINSTVENA EVIDENCIJA PODATAKA (čl. 177. do 182. Zakona)

1. Jedinствена evidencija podataka o korisnicima prava iz oblasti boračko invalidske zaštite

Odredbama čl. 177. i 178. propisano je ovlašćenje nadležnog ministarstva da vodi jedinstvenu evidenciju podataka o korisnicima prava po ovom zakonu, ostvarenim pravima, članovima korisnikovog domaćinstva, prihodima korisnika i članova njegovog domaćinstva. Saglasno propisima o zaštiti podataka o ličnostima, taksativno su navedeni lični podaci o korisnicima o kojima će se voditi evidencija. Evidencija se vodi putem jedinstvenog informacionog sistema. Jedinstveni informacioni sistem biće i osnova za isplate prava. Neposredan unos podataka u evidenciju vrši prvostepeni organ i isti je odgovoran za njihovu tačnost. Obrada podataka je neophodna u cilju izvršenja zakonom propisanih ovlašćenja, a u skladu sa propisom koji reguliše zaštitu podataka o ličnosti. Imajući u vidu da je za pojedine marginalizovane grupe potrebno obezbediti posebnu zaštitu i da su podaci koji se prikupljaju potrebni za kreiranje politika, neophodno je prikupljati podatke iz kategorije posebnih vrsta podataka o ličnosti.

2. Isplata novčanih iznosa prava

Odredbama čl. 179. do 181. propisano je da se isplata mesečnih novčanih primanja vrši na osnovu Jedinствене evidencije podataka. Nalogodavac isplata je prvostepeni organ.

3. Povraćaj neosnovano ostvarenih primanja

Članom 182. propisano je da je korisnik kome je izvršena isplata na koju nije imao pravo u obavezi da izvrši povraćaj ostvarenih novčanih iznosa. Prvostepeni organ rešenjem utvrđuje neosnovano primljen iznos, period u kome je isti ostvaren i način povraćaja neosnovanog primanja. Novčana primanja po ovom zakonu koja dospevaju mesečno zastarevaju u skladu sa propisima o zastarelosti potraživanja. Ukoliko se korisnik ne saglasi da izvrši povraćaj nepravilno primljenog iznosa, povraćaj će se ostvariti u sudskom postupku.

GLAVA VII, KONTROLA NAMENSKOG KORIŠĆENJA SREDSTAVA I NADZOR NAD RADOM ORGANA U VRŠENJU POVERENIH POSLOVA DRŽAVNE UPRAVE (čl. 183. i 184.)

Odredbama čl. 183. i 184. propisano je ovlašćenje ministarstva nadležnog za poslove boračko invalidske zaštite da vrši nadzor nad radom prvostepenih organa kojima su povereni poslovi državne uprave u ovoj oblasti, u skladu sa zakonom kojim se uređuje državna uprava. O izvršenom nadzoru sastavlja se zapisnik koji se uručuje prvostepenom organu, na osnovu čega ministarstvo donosi rešenje kojim prvostepenom organu nalaže mere za otklanjanje nepravilnosti, po kojim je taj organ dužan da postupa. Protiv navedenog rešenja može se izjaviti žalba Vladi. Nadležno ministarstvo ima ovlašćenje da može organima kojima je povereno izvršavanje ovog zakona davati obavezne instrukcije za izvršavanje tih poslova.

GLAVA VIII, UDRUŽENJA (čl. 185. do 188.)

Odredbama čl. 185. do 188. propisano je da radi unapređivanja oblasti boračko-invalidske zaštite, negovanja tradicije oslobodilačkih ratova Srbije i ostvarivanja saradnje sa srodnim nacionalnim i međunarodnim organizacijama, mogu se osnivati

udruženja i savezi boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata i korisnika porodične invalidnine i negovaoca tradicija oslobodilačkih ratova Srbije, u skladu sa zakonom kojim se uređuju udruženja.

Udruženja koja su od posebnog društvenog značaja za unapređivanje oblasti boračko invalidske zaštite, zaštite civilnih invalida rata i negovanja tradicije oslobodilačkih ratova Srbije određuje Vlada, na predlog ministra nadležnog za boračko invalidsku zaštitu. Sredstva za ostvarivanje programa i ciljeva ovih saveza i udruženja obezbeđivala bi se u budžetu Republike Srbije.

GLAVA IX, KAZNENE ODREDBE (član 182.)

Članom 189. propisani su prekršaji i visine novčanih kazni za učinjene prekršaje za koje se može kazniti odgovorno lice i izvršilac poslova u nadležnom organu. U pitanju su slučajevi kada se činjenjem ili nečinjenjem vrše povrede odredaba zakona bitne sa stanovišta osiguranja materijalnih i procesnih pretpostavki za ostvarivanje zakonosti u ovoj oblasti.

GLAVA X, PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE (čl. 190. do 213.)

Glava deseta zakona – prelazne i završne odredbe, sadrži rešenja kojima se uređuje prelazak na primenu novog zakona u odnosu na zakone koji su važili do njegovog stupanja na snagu, polazeći od promena u stvarima statusnog karaktera kod pojedinih prava i kod odredaba o postupku. Većina tih rešenja sadrži odredbe o postupanju nadležnih organa po službenoj dužnosti u cilju efikasnijeg sprovođenja odredaba novog zakona.

Član 190. sadrži osnovno rešenje da će se prava priznata do početka primene ovog zakona po propisima koji prestaju da važe, po osnovu koji nije propisan ovim zakonom, zadržati i ostvarivati pod uslovima, u obimu i na način utvrđen ovim zakonom, ukoliko ovim zakonom nije drugačije propisano.

Članom 191. propisano je da korisnicima kojima su prava priznata bez državljanstva Republike Srbije prestaju priznata prava danom stupanja na snagu ovog zakona, ukoliko nisu stekli državljanstvo Republike Srbije, osim za ratnog vojnog invalida koji je stekao pravo do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članom 192. propisano je da supružnik borca poginulog u oružanim akcijama posle 27. aprila 1992. godine, kome je kao sauživalocu sa detetom bilo priznato pravo na porodičnu invalidninu po propisima koji prestaju da važe i isto prestalo kada i detetu zbog toga što nije imao potrebne godine života da bi mu se priznalo pravo kao samostalnom korisniku, može ponovo ostvariti pravo na porodičnu invalidninu nakon što ispuni uslove u pogledu godina života.

Članom 193. propisani su postupak i uslovi prevođenja svojstva mirnodopskog vojnog invalida u svojstvo civilnog invalida rata licima kojima je ovo svojstvo priznato kao civilnim licima po osnovu telesnog oštećenja zadobijenog u svojstvu zaposlenog u diplomatskom ili konzularnom predstavništvu Republike Srbije ili na putu u to predstavništvo u vezi sa obavljanjem službene dužnosti iz nadležnosti Republike Srbije.

Članom 194. propisano je da se zahtev za ostvarivanje prava na porodičnu invalidninu po umrlom civilnom invalidu rata može se podneti u roku od godinu dana od dana smrti civilnog invalida rata.

Članom 195. propisan je postupak priznavanja povećanja iznosa lične invalidnine za 25% od osnovice invalidima kod kojih postoji više oštećenja koja odgovaraju invaliditetu I grupe.

Članom 196. propisano je da će se pravo na mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti koje su ostvarili ratni vojni invalidi V do X grupe po Uredbi o pravu na mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti ratnih vojnih invalida od V do X

grupe iz oružanih akcija posle 17. avgusta 1990. godine („Službeni glasnik RS”, broj 8/19), ostvarivati kao pravo na invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida. Pravo je utvrđeno u iznosu 63% od osnovice.

Odredbama čl. 197. i 198. propisano je da Nosiocima „Partizanske spomenice 1941.”, borci narodnooslobodilačkog rata, borci španskog nacionalno-oslobodilačkog i revolucionarnog rata od 1936. do 1939. godine, lica odlikovana Ordenom narodnog heroja, ordenom Karađorđeve zvezde s mačevima ili zlatnom medaljom Obilića, kao i članovi njihovih porodica zadržavaju prava priznata po propisima koji prestaju da važe početkom primene ovog zakona. Taksativno su navedena prava, način njihovog daljeg ostvarivanja, način obračunavanja iznosa prava i iznosi prava.

Članom 199. taksativno su navedena prava priznata po propisima koji prestaju da važe početkom stupanja na snagu ovog zakona i prava na koja će se prevesti i priznati u skladu sa ovim zakonom u pogledu naziva prava, propisanoj osnovici za utvrđivanje iznosa prava, procentualnim iznosima prava od osnovice i načinu usklađivanja. Propisani su rokovi u kojima će se sprovesti postupak navedenog prevođenja, uz preciziranje da se prava po rešenjima donetim u postupku prevođenja priznaju od početka primene ovog zakona.

Članom 200. propisano je da će se postupci vođeni po zahtevima za priznanje prava po Zakonu o pravima boraca, vojnih invalida i članova njihovih porodica i Uredbi o načinu ostvarivanja prava pripadnika Jugoslovenske vojske u otadžbini i Ravnogorskog pokreta u oblasti boračko-invalidske zaštite koji nisu rešeni do dana početka primene ovog zakona, rešiti na način, po postupku i u iznosima propisanim analognim pravima iz čl. 197, 198. i 199. ovog zakona.

Članom 201. propisan je postupak u vezi prava koja su priznata po propisima iz oblasti boračko invalidske zaštite i zaštite civilnih invalida rata AP Vojvodina i AP Kosova i Metohije. Naime, ovi propisi su prestali da važe shodno odredbama člana 3. stav 1. i člana 5. stav 1. Ustavnog zakona o izmenama i dopunama Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, broj 20/93), a prava priznata po tim propisima nastavljaju da se ostvaruju po propisima po kojima su priznata, do donošenja republičkog zakona kojim će se urediti njihovo dalje ostvarivanje. Saglasno navedenom, isplata navedenih prava prestaje istekom meseca u kome je ovaj zakon stupio na snagu, sa kojim danom prestaje i važenje rešenja kojima su prava priznata, o čemu nije potrebno donositi posebna rešenja. Ostvarivanje ovih prava za period od početka primene ovog zakona uređeno je odredbama čl. 198. i 199, shodno kojima će se prevesti na odgovarajuća prava propisana ovim zakonom.

Članom 202. daje se pravni osnov da se vojnim invalidima i korisnicima porodične invalidnine koji su za vreme postojanja SRJ uvedeni u isplatu prava priznatih rešenjem nadležnih organa drugih republika nekadašnje SFRJ, priznata prava prevedu na prava utvrđena ovim zakonom. Ovo pod uslovom da imaju državljanstvo Republike Srbije, prebivalište ne teritoriji Republike Srbije i da su u isplati navedenih prava na dan stupanja na snagu ovog zakona. Radi se o korisnicima prava iz oblasti boračko invalidske zaštite po propisima nekadašnje SFRJ koji su zbog ratnih dešavanja izbegli na teritoriju Republike Srbije, a isplata prava im je uspostavljena kao vid humanitarne pomoći.

Članom 203. daje se pravni osnov da se vojnim invalidima i korisnicima porodične invalidnine priznatim u Republici Srpskoj, koji su preuzeti u sistem boračko invalidske zaštite Republike Srbije i kojima je po propisima Republike Srbije uspostavljena isplata prava u Republici Srbiji na osnovu posebno zaključenih protokola o saradnji nadležnih organa SRJ i Republike Srbije, prevedu navedena prava i priznaju pod uslovima, u obimu i na način utvrđen ovim zakonom. Radi se o sledećim protokolima: Protokol o saradnji Saveznog ministarstva za rad, zdravstvo i socijalnu politiku Savezne Republike Jugoslavije i Ministarstva za pitanja boraca, žrtava rata i rada Republike Srpske u oblasti boračko-invalidske zaštite, potpisan u Banjaluci 26. juna

2000. godine; Protokol o saradnji Ministarstva za socijalna pitanja Republike Srbije i Ministarstva rada i boračko invalidske zaštite Republike Srpske, potpisan u Beogradu 27. novembra 2003. godine, dopunjen 18. novembra 2005. i 29. novembra 2006. godine.

Članom 204. dat je pravni osnov da civilni invalid rata odnosno korisnik prava na mesečno novčano primanje po osnovu civilne žrtve rata ili umrlog civilnog invalida rata, kod koga je telesno oštećenje, odnosno smrt ili nestanak nastao van teritorije Republike Srbije i kome su do početka primene ovog zakona ova prava priznata po propisima koji prestaju da važe početkom primene ovog zakona, može i dalje koristiti priznata prava u obimu, na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Članom 205. uređeno je pitanje ostvarivanja ortopedskih i drugih medicinsko-tehničkih pomagala saglasno članu 63. ovog zakona. Shodno navedenoj odredbi, u osnovi, vojni invalid ostvaruje pravo na medicinsko tehnička pomagala u skladu sa propisima iz oblasti zdravstva. Međutim, za oštećenja organizma po osnovu kojih je vojnom invalidu priznato svojstvo, vojni invalid ima pravo na proteze za gornje i donje ekstremitete, ortoze i invalidska kolica u većem standardu od standarda po propisima iz oblasti zdravstva, tj. u obimu, standardu i sadržini koju propisuje nadležni ministar. Saglasno navedenom rešenju zahtevi za priznanje ortopedskih, odnosno medicinsko-tehničkih pomagala podneti do početka primene ovog zakona po propisima koji prestaju da važe početkom primene ovog zakona, a koja nisu propisana ovim zakonom, odnosno podzakonskim aktom donetim na osnovu ovog zakona, će se odbiti, a prava na ovakva pomagala koja su bila priznata do početka primene ovog zakona prestaju istekom njihovog roka trajanja.

Članom 206. precizira se početak isteka roka od sedam godina za ponovno priznanje prava na novčanu naknadu za nabavku putničkog motornog vozila. Ovo shodno novom rešenju ovog zakona, po čl. 89. ovog zakona, po kome se umesto prava na putničko motorno vozilo priznaje pravo na novčanu naknadu za nabavku putničkog motornog vozila.

Član 207. propisuje da će se odbiti zahtevi za isplatu prava u Republici Srbiji na osnovu rešenja koje je doneo nadležni organ u Republici Srbiji a isplatu mu na dan stupanja na snagu ovog zakona nije vršila Republika Srbija, već neka od bivših republika SFRJ, bez obzira na njegovo sadašnje državljanstvo i prebivalište. Takođe će se odbiti i zahtev za uspostavu isplate prava u Republici Srbiji na osnovu rešenja druge republike SFRJ, SRJ, odnosno Državne zajednice Srbija i Crna Gora.

Članom 208. propisano je da korisnici kojima su prava priznata kao licima nesposobnim za privređivanje, odnosno nesposobnim za rad, po propisima koji prestaju da važe danom početka primene ovog zakona, smatraju se nesposobnim za rad i u smislu ovog zakona.

Članom 209. propisano je da će se isplata prava po ovom zakonu vršiti i posle početka primene ovog zakona po propisima koji prestaju da važe početkom primene ovog zakona, dok se ne steknu uslovi da se ova isplata uspostavi preko Jedinственe evidencije podataka o korisnicima prava iz oblasti boračko invalidske zaštite saglasno članu 178. ovog zakona.

Članom 210. propisano je da će se propisi za sprovođenje ovog zakona doneti do početka primene ovog zakona, do kada će se primenjivati sada važeći podzakonski akti.

Odredbom člana 211. navedeni su propisi koji prestaju da važe početkom primene ovog zakona (svi sada važeći propisi iz oblasti boračko-invalidske zaštite i zaštite civilnih invalida rata).

Odredbom člana 212. propisuje se da ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku RS”, a da će se primenjivati počev od 1. januara 2021. godine.

IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona sredstva su obezbeđena u budžetu Republike Srbije za 2020. godinu u okviru razdela 30 – Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Program 0904 Boračko-invalidska zaštita, Funkcija 010 - Bolest i invalidnost, Programska aktivnost 0001 – Prava korisnika boračko-invalidske zaštite, Ekonomska klasifikaciji 416 – Nagrade zaposlenima i ostali posebni rashodi u iznosu od 800.000,00 dinara, Ekonomska klasifikacija 423-Usluge po ugovoru u iznosu od 15.000.000,00 dinara, Ekonomskoj klasifikaciji 472- Naknade za socijalnu zaštitu iz budžeta u iznosu od 14.311.580.000,00 dinara i Ekonomskoj klasifikaciji 483- Novčane kazne i penali u iznosu od 60.000.000,00 dinara.

Za sprovođenje ovog zakona u 2021. i 2022. godini potrebno je obezbediti dodatna sredstva u okviru razdela 30 – Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Program 0904 Boračko-invalidska zaštita, Funkcija 010- Bolest i invalidnost, Programska aktivnost 0001 – Prava korisnika boračko-invalidske zaštite, Ekonomska klasifikaciji 472- Naknade za socijalnu zaštitu iz budžeta u iznosu od 2.620.175.390,13 dinara.

V. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Za realizaciju svih postupaka propisanih zakonom a u cilju ostvarivanja prava korisnika, potrebno je blagovremeno sprovesti postupke javnih nabavki, doneti podzakonska akta, pripremiti rešenja kojima će prava priznata po propisima koji važe do početka primene ovog zakona biti prevedena i priznata u skladu sa ovim zakonom. S obzirom na navedeno predlaže se donošenje ovog zakona po hitnom postupku da ne bi nastupile štetne posledice po rad organa i organizacija.

ANALIZA EFEKATA

Prema važećim propisima iz oblasti boračko-invalidske zaštite i zaštite civilnih invalida rata, prava iz obe oblasti (prema podacima za mesec jul 2019. godine) koristi ukupno korisnika i to:

- 13853 invalida, od čega:
- 9147 ratnih vojnih invalida,
- 3801 mirnodopskih vojnih invalida,
- 905 civilna invalida rata,
- i 11431 članova porodica palih boraca, umrlih vojnih invalida, umrlih civilnih invalida rata i porodica civilnih žrtava rata.

Svaki korisnik prava ostvaruje po navedenim propisima obično više različitih prava. Za isplatu svih prava koja su propisana Predlogom zakona za navedene korisnike kao i za borce koji nemaju priznato svojstvo ratnog vojnog invalida potrebna su dodatna sredstva u iznosu od 218.347.949,19 dinara na mesečnom nivou, odnosno od 2.620.175.390,13 dinara na godišnjem nivou.

1. Koji su problemi koje zakon treba da reši?

Ovim zakonom potrebno je rešiti sledeće probleme:

- Problem neusklađenosti propisa iz oblasti boračko-invalidske zaštite sa Ustavom Republike Srbije. Zakoni koji regulišu ovu materiju doneti su pre nego što je Republika Srbija postala samostalna država;

- Postojanje velikog broja propisa kojim je regulisana ova materija. Sadašnja zaštita boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata, članova porodica boraca, palih boraca, vojnih invalida, civilnih žrtava rata i civilnih invalida rata, uređena je u više zakona, propisima autonomnih pokrajina Vojvodine i Kosova i Metohije, uredbama Vlade. U primeni su dva paralelna zakona kojima se regulišu prava boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata, članova porodica boraca, palih boraca, vojnih invalida, civilnih žrtava rata i civilnih invalida rata: Zakon o pravima boraca, vojnih invalida i članova njihovih porodica („Službeni glasnik SRS”, broj 54/89 i „Službeni glasnik RS”, br. 137/04 i 69/12 US i 50/18) – koji je u vreme donošenja bio republički zakon) i Zakon o osnovnim pravima boraca, vojnih invalida i porodica palih boraca („Službeni list SRJ”, br. 24/98, 29/98 – ispravka i 25/00 – US i „Službeni glasnik RS”, br. 101/05 – dr. zakon, 111/09 – dr. zakon i 50/18) – koji je u vreme donošenja bio savezni zakon);

- Zastarelost i prevaziđenost pojedinih odredaba propisa iz oblasti boračko-invalidske zaštite i zaštite civilnih invalida rata (s obzirom na uslove koji su postojali u vreme njihovog donošenja i sadašnje uslove);

- Neusaglašenost sa odredbama zakona i propisa iz drugih oblasti a koji su u vezi sa odredbama propisa iz oblasti boračko invalidske zaštite i zaštite civilnih invalida rata;

- Nepostojanje odredaba koje regulišu prava boraca iz oružanih sukoba 90- tih i rata 1999. godine.

2. Koji su željeni ciljevi donošenja zakona?

- Usklađenost zakona sa Ustavom Republike Srbije.
- Po prvi put, jedinstveno za teritoriju Republike Srbije, urediti oblast boračko-invalidske zaštite i zaštite civilnih invalida rata.
 - Izvršiti kodifikaciju svih propisa u ovoj oblasti, čime će se jedinstveno regulisati prava boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata, članova porodica boraca, palih boraca, vojnih invalida, civilnih žrtava rata i civilnih invalida rata na teritoriji cele Republike Srbije.
 - Obezbediti veći stepen zakonitosti u ovoj oblasti, tako što će se otkloniti neusaglašenost sa odredbama zakona i propisa iz drugih oblasti a koji su u vezi sa odredbama propisa iz oblasti boračko-invalidske zaštite i zaštite civilnih invalida rata (npr. regulisati zakonom obavezu vođenja jedinstvene evidencije podataka, koja je sada regulisana Pravilnikom o Jedinstvenoj evidenciji podataka o korisnicima prava u oblasti boračko-invalidske zaštite („Službeni glasnik RS”, broj 54/08) a ne zakonom, odstraniti prevaziđene odredbe iz propisa, obezbediti bolji pregled materije, stvoriti uslove za bolju praktičnu primenu zakonskih rešenja i time, izvršiti preciziranje određenih pojmova, postupka za ostvarivanje prava, dokaznih sredstva, uslova za korišćenje prava, nadzor nad izvršavanjem ovog zakona i dr.
- Propisati određena prava za borce iz oružanih sukoba 90- tih i rata 1999. godine.
 - Da se u osnovi ne umanjuje nivo do sada ostvarene zaštite.
 - Da obim zaštite članova porodica ne bude veći od zaštite koju bi nosilac prava mogao da ostvari po ovom zakonu.

3. Da li su razmatrane mogućnosti za rešavanje problema bez donošenja zakona?

Članom 97. tačka 10. Ustava Republike Srbije, utvrđeno je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti boračko-invalidske zaštite, a odredbom člana 69. stav 4. Ustava propisano je da se invalidima, ratnim veteranima i žrtvama rata pruža posebna zaštita, u skladu sa Zakonom.

S obzirom na navedeno, materija boračko-invalidske zaštite i zaštite civilnih invalida rata mora se regulisati zakonom.

Ukoliko i dalje ostaju na snazi važeći propisi (tzv. Status quo opcija) ostaju i nerešeni problemi iz tačke 1. ove analize. Ovakva situacija se ne može prevazići ni u slučaju da se sprovedu akcije u cilju bolje primene ovih propisa.

U cilju prevazilaženja navedenih problema doneti su: Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o pravima boraca, vojnih invalida i članova njihovih porodica („Službeni glasnik RS“, broj 50/18), kao i Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovnim pravima boraca, vojnih invalida i porodica palih boraca („Službeni glasnik RS”, broj 50/18). Navedenim izmenama i dopunama ovih zakona samo je delimično uređena materija boračko invalidske zaštite odnosno njima se prvenstveno regulisao način isplate novčanih iznosa po priznatim pravima kao i njihovo usklađivanje.

4. Zašto je donošenje akta najbolji način za rešavanje problema?

Donošenjem Zakona o pravima boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata i članova njihovih porodica otkloniće se nesaglasnosti propisa o boračko-invalidskoj zaštiti i zaštiti civilnih invalida rata sa Ustavom i ostalim propisima, rešiti problem prevaziđenosti i neusaglašenosti pojedinih odredaba važećih propisa iz ove oblasti, sveobuhvatno će se regulisati materija zaštite ove populacije, obezbediti preglednost i jedinstveno postupanje organa nadležnih za sprovođenje ovog zakona.

5. Na koga će i kako će najverovatnije uticati rešenja u zakonu?

Rešenja iz ovog zakona uticaće na borce, vojne invalide, civilne invalide rata, članove porodica boraca, palih boraca, vojnih invalida, civilnih žrtava rata i civilnih invalida rata.

Rešenja iz zakona će takođe uticati i na sve organe koji rešavaju o pravima navedenih korisnika (prvostepene organe - opštinske, odnosno gradske organe nadležne za boračko-invalidsku zaštitu i ministarstvo kao nadležni drugostepeni organ).

Uticaj koji ovaj propis proizvodi je svakako pozitivan. Pozitivni efekti zakona prvenstveno su: potpuno regulisanje materije koja se odnosi na prava boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata, članova porodica boraca, palih boraca, vojnih invalida, civilnih žrtava rata i civilnih invalida rata, kao i usaglašavanje sa Ustavom i drugim pozitivnim propisima.

I

Ovim zakonom predviđa se nova kategorija korisnika koja nije postojala po dosadašnjim propisima a to su borci koji su učestvovali su u oružanim akcijama 90 – tih, u ratu 1999. i koji će učestvovati u nekom budućem ratu, a koji pod navedenim okolnostima nisu zadobili telesno oštećenje. Za ovu kategoriju korisnika propisuju se i nova prava a to su:

1. Pravo na borački dodatak, koji se priznaje po određenim uslovima borcu starijem od 60 godina koji je materijalno neobezbeđen, kao vid materijalnog obezbeđenja. Pravo se priznaje u odgovarajućem procentu od najnižeg iznosa penzije u osiguranju zaposlenih za mesec koji dva meseca prethodi mesecu u kome se ostvaruje pravo, zavisno od kategorije u koju je borac razvrstan.

2. Pravo na poseban penzijski staž,

3. Pravo na legitimaciju borca,

4. Pravo na „Boračku spomenicu“

5. Pravo borca na uniformu.

II

Pored navedenih, propisuju se i druga nova prava a to su:

1. Pravo na rešavanje stambenih potreba (propisuje se obaveza jedinice lokalne samouprave da najmanje 10% od vrednosti ukupnog broja stanova izdvoji za rešavanje stambenih potreba vojnih invalida, civilnih invalida rata, korisnika porodične invalidnine, boraca 1. kategorije i korisnika MNP-a);

2. Pravo na legitimaciju, koje mogu ostvariti, osim lica kome je priznat status borca i: vojni invalid, civilni invalid rata, roditelj, supružnik i dete palog borca, vojnika umrlog ili poginulog u Vojsci, civilne žrtve rata, umrlog vojnog invalida i umrlog civilnog invalida rata. Legitimacija predstavlja javnu ispravu kojom se dokazuje da je imao legitimaciju priznato navedeno svojstvo;

3. Pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida koji je navršio 65 godina života a ostvario je pravo na penziju – koje se priznaje ratnom vojnom invalidu I do IV grupe u mesečnom iznosu koji predstavlja razliku između 100% osnovice (iznosa prosečne mesečne zarade bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji za mesec koji dva meseca prethodi mesecu u kom se ostvaruje pravo) i ostvarene penzije i pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida koji je

navršio 65 godina života koji nije ostvario pravo na penziju – koje se priznaje ratnom vojnom invalidu I do IV grupe koji je stariji od 65 godina života a nije ostvario pravo na penziju u mesečnom iznosu 100% od osnovice (iznosa prosečne mesečne zarade bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji za mesec koji dva meseca prethodi mesecu u kom se ostvaruje pravo);

4. **Pravo na porodičnu invalidninu članova porodice umrlog civilnog invalida rata I grupe koji je koristio dodatak za negu i pomoć**, koja se isplaćuje u iznosu kao za korisnike porodične invalidnine umrlog vojnog invalida.

III

Određena prava koja su do sada priznavana propisana su u većem iznosu a to su:

1. **Lična invalidnina** ratnih vojnih invalida, mirnodopskih vojnih invalida i civilnih invalida rata - Povećani su iznosi svim grupama lične invalidnine. Ovakvim rešenjem, zbog kontinuiranih zahteva korisnika i zbog toga što su im to prethodne Vlade obećavale, delimično su vraćene dopunske lične invalidnine, koje su bile priznate uredbama Vlade Republike Srbije koje su donete u inflatornom periodu 1992/93 godine radi održavanja nivoa ovih primanja, a koje su ukinute 2006. godine. Povećan je iznos lične invalidnine za 25% od osnovice najtežim invalidima koji imaju više oštećenja koja odgovaraju invaliditetu 100% I grupe. Takođe, promenjena je osnovica za određivanje novčanih iznosa lične invalidnine i ista predstavlja iznos prosečne mesečne zarade bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji za mesec koji dva meseca prethodi mesecu u kom se ostvaruje pravo.

2. **Porodična invalidnina**, čiji su korisnici članovi domaćinstva palog borca, lica koje je poginulo ili umrlo u Vojsci, kao i umrlog vojnog invalida - povećane su iz istog razloga zbog koga su povećane i lične invalidnine (delimično vraćanje ranije ukinutih dopunskih porodičnih invalidnina). Takođe, promenjena je osnovica za određivanje novčanih iznosa lične invalidnine i ista predstavlja iznos prosečne mesečne zarade bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji za mesec koji dva meseca prethodi mesecu u kom se ostvaruje pravo).

3. **Pravo na invalidski dodatak nezaposlenih RVI**. Proširen je krug korisnika ovog prava, koje je do sada bilo priznato kao naknada za vreme nezaposlenosti, samo nezaposlenim ratnim vojnim invalidima od I do IV grupe. Sada je ovo pravo priznato pod istim uslovima, osim po nominalnom iznosu prava, i nezaposlenim ratnim vojnim invalidima od V do H grupe. Ovi vojni invalidi su do sada pravo za slučaj nezaposlenosti ostvarivali po Uredbi o pravu na mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti ratnih vojnih invalida od V do X grupe iz oružanih akcija posle 17. avgusta 1990. godine („Službeni glasnik RS”, broj 42/06) pod nazivom pravo na mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti ratnih vojnih invalida od V do X grupe, u istom iznosu. Međutim, po navedenoj uredbi ovo pravo su mogli ostvarivati samo korisnici tog prava na dan donošenja Uredbe, a ne i novi korisnici. Sada će ovo pravo moći da ostvare i novi ratni vojni invalidi od V do X grupe, odnosno svi ratni vojni invalidi koji imaju manje od do 65 godina života, ukoliko nisu u radnom odnosu.

4. **Pravo na besplatnu i povlašćenu**. Novina je povećanje broja povlašćenih vožnji sa tri na sedam putovanja (za vojne invalide i civilne invalide rata) a za korisnike porodičnih invalidnina sa jednog na dva putovanja.

Do povećanja iznosa po priznatim pravima došlo je zbog promene osnovice za određivanje novčanih primanja: dodatak za roditelja palog borca, uvećana porodična invalidnina, dodatak za negu, ortopedski dodatak, invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida od I do IV grupe, invalidskog dodatka ratnog vojnog invalida u radnom odnosu, novčana naknada za nabavku putničkog motornog vozila, mesečno novčano primanje, porodični dodatak.

IV

Nazivi određenih prava su promenjeni u odnosu na dosadašnje propise:

1. **Borački dodatak** (menja se u pravo na invalidski dodatak ratnog vojnog invalida u radnom odnosu),
 2. **Naknada za vreme nezaposlenosti** za ratne vojne invalide od I do IV grupe (koje je do sada bilo propisano zakonom) i **mesečno novčano primanje za vreme nezaposlenosti ratnih vojnih invalida od V do H grupe** (koje je do sada bilo propisano uredbom) menja se u pravo invalidski dodatak nezaposlenog ratnog vojnog invalida,
 3. **Banjsko i klimatsko lečenje** (menja se u pravo na banjsko klimatski oporavak). Umesto dosadašnjeg prava na banjsko klimatsko lečenje (koje se zbog nedostatka sredstava nije realizovalo još od 1998. godine, kada je donet Zakon o osnovnim pravima boraca, vojnih invalida i porodica palih boraca zakona - koji prestaje da važi donošenjem ovog zakona, propisano je pravo na banjsko klimatski oporavak, koji će se realizovati po posebnom aktu ministra, u skladu sa finansijskim mogućnostima.
 4. **Pravo na putničko motorno vozilo** (menja se u pravo na novčanu naknadu za nabavku putničkog motornog vozila,
 5. **Dodatak za negu i pomoć vojnih invalida i dodatak za tuđu negu i pomoć civilnih invalida rata - na dodatak za negu I, II ili III stepena;**
 6. **Dodatak za negu korisnika mesečnog novčanog primanja, povećanje mesečnog novčanog primanja zbog vezanosti za postelju** (menja se u dodatak za negu IV i V stepena),
 7. **Uvećanje porodične invalidnine** (menja se u dodatak za roditelja palog borca),
 8. **Dodatak za negu i pomoć prevodi se u dodatak za negu,**
 9. **Povećanje mesečnog novčanog primanja zbog vezanosti za postelju – na dodatak za negu četvrtog stepena;**
 10. **Izuzetno mesečno novčano primanje, posebno mesečno novčano primanje, izuzetna novčana naknada** (pripadaju izuzetno zaslužnim borcima NOR-a, prevode se na mesečno novčano primanje u izmenjenim iznosima).
- 6. Kakve troškove će primena zakona stvoriti građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)?**

Potrebna sredstva za isplatu prava propisanih ovim zakonom su planirana na Razdelu 30 - Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Program 0904 - Boračko invalidska zaštita, Funkcija 010 - Bolest i invalidnost, Programska aktivnost 0001 - Prava korisnika boračko invalidske zaštite, Ekonomska klasifikacija 416-Nagrade zaposlenima i ostali posebni rashodi – u

skladu sa limitima, Ekonomska klasifikacija 423-Usluge po ugovoru – u skladu sa limitima, Ekonomska klasifikacija 483- Novčane kazne i penali - u skladu sa limitima, a Ekonomska klasifikacija 472- Naknade za socijalnu zaštitu iz budžeta - potrebna su dodatna finansijska sredstva na godišnjem nivou u iznosu od 2.620.175.390,13 dinara.

7. Da li su pozitivne posledice donošenja zakona takve da opravdavaju troškove koje će on stvoriti?

Pozitivne posledice donošenja zakona su takve da opravdavaju troškove koje će on stvoriti.

8. Da li se zakonom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija?

Zakon nema direktnog uticaja na stvaranje novih privrednih subjekata i tržišnu konkurenciju.

9. Da li su sve zainteresovane strane imale priliku da se izjasne o zakonu?

U toku pripreme teksta Nacrta zakona neposredno su obavljene konsultacije sa preko 50 udruženja iz oblasti boračko-invalidske zaštite, koja su iznela usmene predloge i sugestije na tekst Nacrta zakona. Potom je pismene primedbe i sugestije na navedeni tekst dalo 21 udruženje, kao i određeni pojedinci. Navedene predloge, primedbe i sugestije su bile predočene Radnoj grupi za izradu Nacrta zakona, koja ih je razmatrala.

U sastavu Radne grupe bili su predstavnici ministarstava: Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Ministarstva finansija, Ministarstva odbrane, Ministarstva prosvete, Ministarstva zdravlja, Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave, Upravnog suda i Pravnog fakulteta. Članovi radne grupe prenosili su stavove svojih ministarstava u vezi sa odredbama Nacrta zakona. Sem toga, obavljene su neposredne konsultacije o odredbama Nacrta zakona sa Ministarstvom prosvete, Ministarstvom zdravlja, Ministarstvom za državnu upravu i lokalnu samoupravu i Ministarstvom građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture.

Odbor za javne službe Vlade Republike Srbije doneo je dana 23. aprila 2019. godine Zaključak 05 broj: 011-4127/2019, kojim je odredio sprovođenje javne rasprave i usvojio Program javne rasprave o Nacrtu zakona. Javna rasprava o Nacrtu zakona sprovedena je u periodu od 13. maja do 3. juna 2019. godine i ista je počela objavljivanjem teksta Nacrta zakona na sajtu Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, i na Portalu e-uprave.

Tribine za raspravu o Nacrtu zakona bile su organizovane u:

- 1) Vranju, dana 13. maja 2019. godine, sa početkom u 11 časova, u sali Skupštine grada Vranja, Kralja Milana broj 1;
- 2) Leskovcu, dana 13. maja 2019. godine, sa početkom u 17 časova, u sali Skupštine grada Leskovca, Pana Đukića 9-11;
- 3) Kragujevcu, dana 15. maja 2019. godine, sa početkom u 12 časova, u sali Skupštine grada Kragujevca, Trg slobode broj 3;
- 4) Užicu, dana 17. maja 2019. godine, sa početkom u 12 časova, u sali Skupštine grada Užica, Dimitrija Tucovića broj 52;
- 5) Sjenici, dana 20. maja 2019. godine, sa početkom u 12 časova, u sali Skupštine opštine Sjenica, Kralja Petra I broj 1;
- 6) Kraljevu, dana 20. maja 2019. godine, sa početkom u 18 časova, u sali Skupštine grada Kraljeva, Trg Jovana Sarća broj 1;
- 7) Somboru, dana 23. maja 2019. godine, sa početkom u 11 časova, u sali Skupštine grada Sombora, Trg cara Uroša broj 1;

8) Zrenjaninu, dana 23. maja 2019. godine sa početkom u 17 časova, u sali Skupštine grada Zrenjanina, Trg slobode broj 10;

9) Novom Sadu, dana 27. maja 2019. godine sa početkom u 12 časova, u sali Skupštine grada Novog Sada, ulica Žarka Zrenjanina broj 2;

10) Zaječaru, dana 29. maja 2019. godine sa početkom u 12 časova, u sali Skupštine grada Zaječara, Trg oslobođenja broj 1;

11) Beogradu, dana 31. maja 2019. godine, sa početkom u 12 časova, u sali broj 2 (suteran) Gradske uprave Grada Beograda, ulica 27. marta broj 43-45;

12) Nišu, dana 3. juna 2019. godine, sa početkom u 12 časova, u sali Skupštine grada Niša, 7. jula broj 2.

U javnu raspravu o Nacrtu zakona uključila su se mnoga udruženja iz oblasti boračko-invalidske zaštite i zaštite civilnih invalida rata, kao i organi nadležni za boračko-invalidsku zaštitu i mnogi pojedinci. Učesnici u javnoj raspravi dali su mnogobrojne primedbe na tekst Nacrta zakona, kao i predloge za njegovu izmenu ili dopunu, kako lično na održanim prezentacijama, tako i putem pošte ili elektronskim putem (više stotina primedaba i sugestija).

S obzirom na izuzetno veliki broj primedaba, predloga i sugetija koji je pristigao u periodu trajanja javne rasprave (posebno zadnjih dana rasprave), pristupilo se njihovoj sistematizaciji i obradi po temama. Obrada i sistematizacija izuzetno velikog broja primedaba i njihovo grupisanje zahtevalo je duži vremenski period.

Predlozi i sugestije sa javne rasprave koji su bili usmereni na poboljšanje predloženog teksta Nacrta zakona i koji su u duhu koncepta na kojima se isti zasniva, ugrađeni su u tekst Nacrta zakona.

10. Koje će se mere tokom primene zakona preduzeti da bi se ostvarilo ono što se donošenjem zakona namerava?

Zakonom se predviđa donošenje podzakonskih akata radi bližeg uređivanja pitanja iz njegovog delokruga. Organizovaće se obuke i informativni sastanci sa zaposlenima u organima i organizacijama koji su zaduženi za obavljanje pojedinih poslova utvrđenih ovim zakonom, materijal će biti dostupan i na internet stranici nadležnog ministarstva i Portalu E-uprave.

Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja nadležno je za sprovođenje ovog zakona, za njegovu ujednačenu primenu na teritoriji Republike, kao i za nadzor i davanje mišljenja o njegovoj primeni. Kadrovski kapaciteti ministarstva, kao i prvostepenih organa za sprovođenje odredaba ovog zakona u ovom momentu nisu dovoljni a s obzirom na to da se propisuje prevođenje svih priznatih prava, što podrazumeva kontrolu velikog broja predmeta.

11. Analiza upravljačkih efekata

Za realizaciju ovog zakona, propisano je ovlašćenje ministarstva nadležnog za poslove boračko invalidske zaštite da vrši nadzor nad radom prvostepenih organa kojima su povereni poslovi državne uprave u ovoj oblasti, u skladu sa zakonom kojim se uređuje državna uprava. Drugostepeni organi koji će obavljati poslove boračko-invalidske zaštite su ministarstvo, Gradska uprava Grada Beograda i Pokrajinski sekretarijat za socijalnu politiku, demografiju i ravnopravnost polova.

12. Ključna pitanja za analizu rizika

Za sprovođenje zakona obezbeđena je podrška vojnih invalida, civilnih invalida rata i članova njihovih porodica.

Za sprovođenje zakona nisu obezbeđeni dovoljni kadrovski kapaciteti, kako u jedinicama lokalnih samouprava, tako i u drugostepenim organima.

IZJAVA O USKLAĐENOSTI PROPISA SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE

1. Ovlašćeni predlagač propisa: Vlada

Obrađivač: Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja

2. Naziv propisa

Predlog zakona o pravima boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata i članova njihovih porodica

Draft law on the rights of veterans, disabled veterans, civil war invalids and their families

3. Usklađenost propisa sa odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Sporazum),

- a) Odredba Sporazuma koja se odnose na normativnu sadržinu propisa - NEMA
- b) Prelazni rok za usklađivanje zakonodavstva prema odredbama Sporazuma - NEMA
- v) Ocena ispunjenosti obaveze koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma - NEMA
- g) Razlozi za delimično ispunjavanje, odnosno neispunjavanje obaveza koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma - NEMA
- d) Veza sa Nacionalnim programom za integraciju Republike Srbije u Evropsku uniju – NEMA

4. Usklađenost propisa sa propisima Evropske unije

Ne postoje relevantni propisi Evropske unije sa kojima je potrebno uskladiti odredbe Predloga zakona o pravima boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata i članova njihovih porodica

- a) Navođenje primarnih izvora prava EU i usklađenost sa njima
- b) Navođenje sekundarnih izvora prava EU i usklađenost sa njima
- v) Navođenje ostalih izvora prava EU i usklađenost sa njima
- g) Razlozi za delimičnu usklađenost, odnosno neusklađenost
- d) Rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti propisa sa propisima Evropske unije

5. Ukoliko ne postoje odgovarajuće nadležnosti Evropske unije u materiji koju reguliše propis, i/ili ne postoje odgovarajući sekundarni izvori prava Evropske unije sa kojima je potrebno obezbediti usklađenost, potrebno je obrazložiti tu činjenicu. U ovom slučaju, nije potrebno popunjavati Tabelu usklađenosti propisa. Tabelu usklađenosti nije potrebno popunjavati i ukoliko se domaćim propisom ne vrši prenos odredbi sekundarnog izvora prava Evropske unije već se isključivo vrši primena ili sprovođenje nekog zahteva koji proizilazi iz odredbe sekundarnog izvora prava (npr. Predlogom odluke o izradi strateške procene uticaja biće sprovedena obaveza iz člana 4. Direktive 2001/42/EZ, ali se ne vrši i prenos te odredbe direktive).

Ne postoje relevantni propisi Evropske unije sa kojima je potrebno uskladiti odredbe Predloga zakona o pravima boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata i članova njihovih porodica.

6. Da li su prethodno navedeni izvori prava EU prevedeni na srpski jezik? /

7. Da li je propis preveden na neki službeni jezik EU? – NIJE

8. Saradnja sa Evropskom unijom i učešće konsultanata u izradi propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti.

/